Ortamektebepe Şeni

LAZURİ 5

DOGURONİ MATERYALİ

LAZCA ÖĞRETİM MATERYALİ

MAÇAREPE/ YAZARLAR

İsmail AVCI

Ömer Faruk DEMİROK

Özlem Yazıcı DALBELER

Ömer EREN

DEVLET KİTAPLARI

BİRİNCİ BASKI

…………………., 2015

MİLLÎ EĞİTİM BAKANLIĞI YAYINLARI ....: 6046
YARDIMCI VE KAYNAK KİTAPLAR DİZİSİ ....: 528

15.00.Y.0002.4458

5 – 8. Sınıflar
Lazuri 5
Lazca Öğretim Materyali

Proje Yürütücüsü
Laz Enstitüsü

Proje Koordinatörü
İsmail AVCI

Editör
İsmail AVCI

Dil Uzmanı
Doç. Dr. Balkız ÖZTÜRK BAŞARAN

Danışma Kurulu
Prof. Dr. Eser Erguvanlı TAYLAN
Doç. Dr. Belma HAZNEDAR
Doç. Dr. Ayşe GÜREL
Yard. Doç. Dr. Markus PÖCHTRAGER
Dr. Müge Ayan CEYHAN

Rehberlik
Dursun Ali SAZKAYA

Ölçme ve Değerlendirme
Dilek Şimşek GÜNEŞ

Grafik Tasarım
İsmail AVCI

Kapak Tasarımı
Şendoğan YAZICI

Resim ve Fotoğraflar
Yaşar BAYRAKTAR, Ayhan ÖZTÜRK, İsmail AVCI

ISBN: 978-975-11-3944-3

Millî Eğitim Bakanlığı, Talim ve Terbiye Kurulunun 21.05.2015 gün ve 5245348 sayılı yazısı ile öğretim materyali olarak kabul edilmiş, Destek Hizmetleri Genel Müdürlüğünün .... gün ve .... sayılı yazısı ile birinci defa .... adet basılmıştır.

İSTİKLÂL MARŞI

Korkma, sönmez bu şafaklarda yüzen al sancak;
Sönmeden yurdumun üstünde tüten en son ocak.
O benim milletimin yıldızıdır, parlayacak;
O benimdir, o benim milletimindir ancak.

Çatma, kurban olayım, çehreni ey nazlı hilâl!
Kahraman ırkıma bir gül! Ne bu şiddet, bu celâl?
Sana olmaz dökülen kanlarımız sonra helâl.
Hakkıdır Hakk'a tapan milletimin istiklâl.

Ben ezelden beridir hür yaşadım, hür yaşarım.
Hangi çılgın bana zincir vuracakmış? Şaşarım!
Kükremiş sel gibiyim, bendimi çiğner, aşarım.
Yırtarım dağları, enginlere sığmam, taşarım.

Garbın âfâkını sarmışsa çelik zırhlı duvar,
Benim iman dolu göğsüm gibi serhaddim var.
Ulusun, korkma! Nasıl böyle bir imanı boğar,
Medeniyyet dediğin tek dişi kalmış canavar?

Arkadaş, yurduma alçakları uğratma sakın;
Siper et gövdeni, dursun bu hayâsızca akın.
Doğacaktır sana va'dettiği günler Hakk'ın;
Kim bilir, belki yarın, belki yarından da yakın.

Bastığın yerleri toprak diyerek geçme, tanı:
Düşün altındaki binlerce kefensiz yatanı.
Sen şehit oğlusun, incitme, yazıktır, atanı:
Verme, dünyaları alsan da bu cennet vatanı.

Kim bu cennet vatanın uğruna olmaz ki feda?
Şüheda fışkıracak toprağı sıksan, şüheda!
Cânı, cânânı, bütün varımı alsın da Huda,
Etmesin tek vatanımdan beni dünyada cüda.

Ruhumun senden İlâhî, şudur ancak emeli:
Değmesin mabedimin göğsüne nâmahrem eli.
Bu ezanlar -ki şehadetleri dinin temeli-
Ebedî yurdumun üstünde benim inlemeli.

O zaman vecd ile bin secde eder -varsa- taşım,
Her cerîhamdan İlâhî, boşanıp kanlı yaşım,
Fışkırır ruh-ı mücerret gibi yerden na'şım;
O zaman yükselerek arşa değer belki başım.

Dalgalan sen de şafaklar gibi ey şanlı hilâl!
Olsun artık dökülen kanlarımın hepsi helâl.
Ebediyyen sana yok, ırkıma yok izmihlâl;
Hakkıdır hür yaşamış bayrağımın hürriyyet;
Hakkıdır Hakk'a tapan milletimin istiklâl!

Mehmet Âkif Ersoy

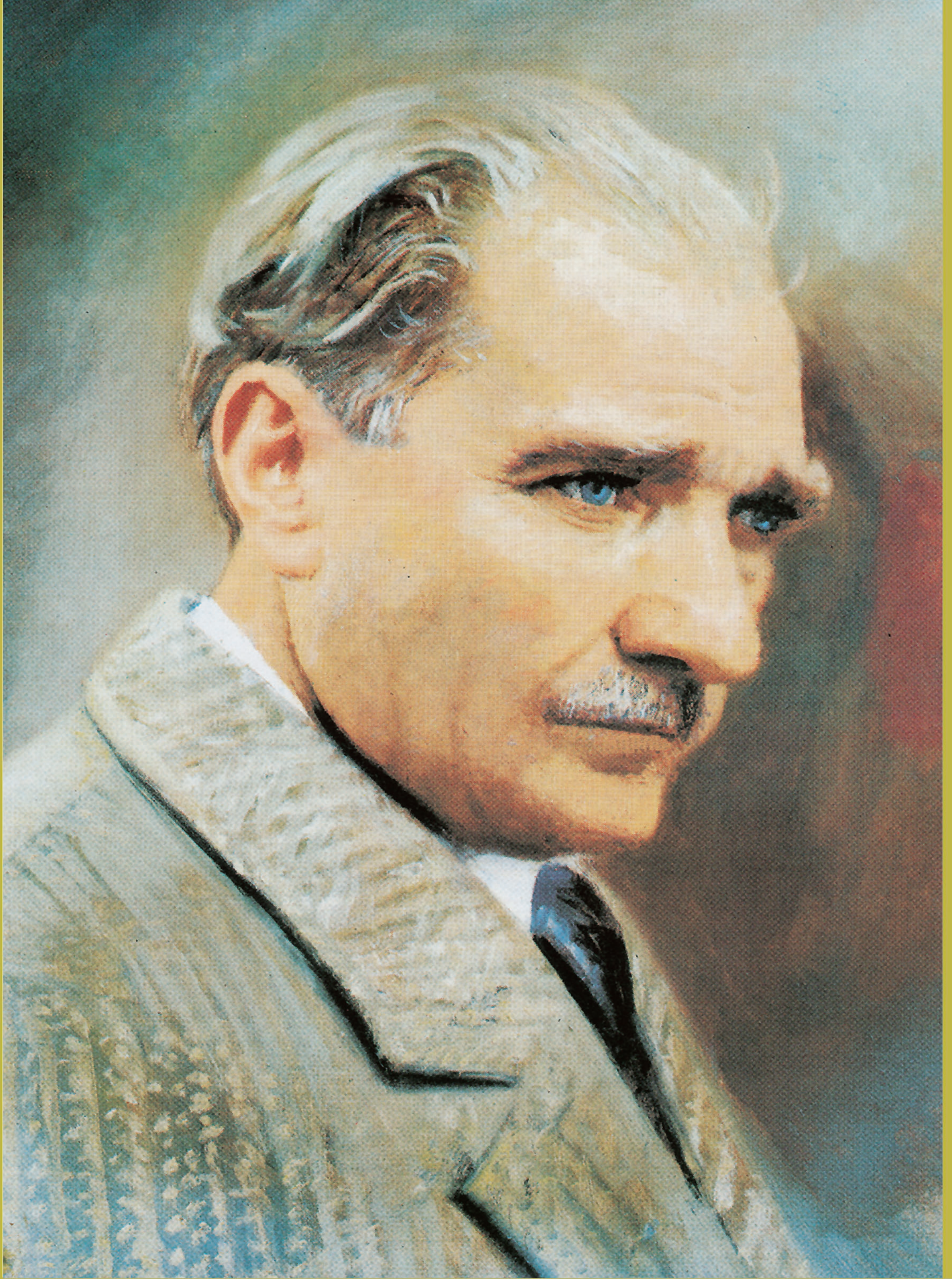
GENÇLİĞE HİTABE

Ey Türk gençliği! Birinci vazifen, Türk istiklâlini, Türk Cumhuriyetini, ilelebet muhafaza ve müdafaa etmektir.

Mevcudiyetinin ve istikbalinin yegâne temeli budur. Bu temel, senin en kıymetli hazinendir. İstikbalde dahi, seni bu hazineden mahrum etmek isteyecek dâhilî ve hâricî bedhahların olacaktır. Bir gün, istiklâl ve cumhuriyeti müdafaa mecburiyetine düşersen, vazifeye atılmak için, içinde bulunacağın vaziyetin imkân ve şeraitini düşünmeyeceksin! Bu imkân ve şerait, çok namüsait bir mahiyette tezahür edebilir. İstiklâl ve cumhuriyetine kastedecek düşmanlar, bütün dünyada emsali görülmemiş bir galibiyetin mümessili olabilirler. Cebren ve hile ile aziz vatanın bütün kaleleri zapt edilmiş, bütün tersanelerine girilmiş, bütün orduları dağıtılmış ve memleketin her köşesi bilfiil işgal edilmiş olabilir. Bütün bu şeraitten daha elîm ve daha vahim olmak üzere, memleketin dâhilinde iktidara sahip olanlar gaflet ve dalâlet ve hattâ hıyanet içinde bulunabilirler. Hattâ bu iktidar sahipleri şahsî menfaatlerini, müstevlîlerin siyasî emelleriyle tevhit edebilirler. Millet, fakr u zaruret içinde harap ve bîtap düşmüş olabilir.

Ey Türk istikbalinin evlâdı! İşte, bu ahval ve şerait içinde dahi vazifen, Türk istiklâl ve cumhuriyetini kurtarmaktır. Muhtaç olduğun kudret, damarlarındaki asil kanda mevcuttur.

Mustafa Kemal Atatürk

MUSTAFA KEMAL ATATÜRK

DOLORENA

1. UNİTE

LAZURİ ALBONİ

Ham unites doviguraten:

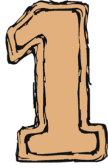
- Lazuri Alboni
- Lazurişi doxmeli xerfepe

Lazuri Alboni

- Laz alfabesi Latin harflerine dayanmaktadır.
- Laz alfabesinde 35 harf vardır. Bunlardan 5'i ünlü, 30'u ünsüzdür.
- A a, E e, İ i, O o, U u Lazcadaki 5 ünlü harftır.
- Türkçe'deki ünlü harflerden "I ı, Ü ü, Ö ö" Lazcada yoktur.
- Ayrıca, "ç̌, p̌, ǩ, q, ť, x, dz, ts, tz" Lazcaya özgü harflerdir.

A a

Ar

B b

buli

C c

coğori

Ç ç

nçxoro

Ç̌ ç̌

mç̌ima

D d

dadala

E e

eçi

F f

foga

G g

guri

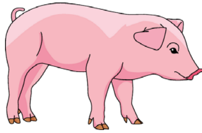
L l

luği

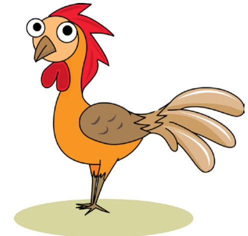
Ğ ğ

ğeci

M m

mamuli

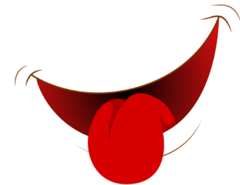
H h

hekimi

N n

nena

İ i

ili

O o

obğe

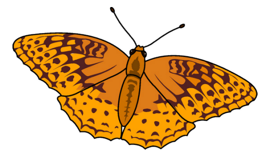
J j

jur

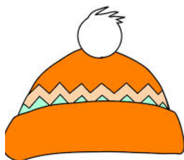
P p

parpali

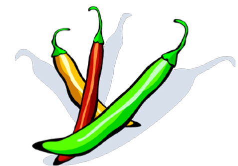
K k

kudi

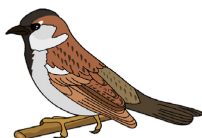
P̌ p̌

p̌ip̌eri

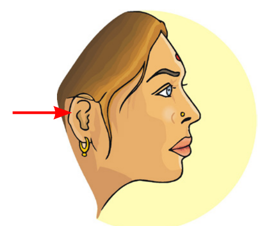
Ǩ ǩ

ǩinçi

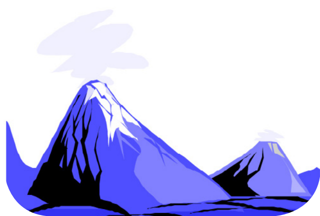
Q q

quci
(uci)

R r

raǩani

S s

sum

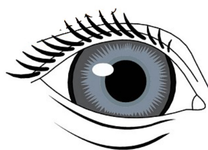
Ş ş

şuǩa

T t

toli

Ť ť

ťoroci

U u

urdzeni

(qurdzeni)

V v

vit

10

X x

xe

Y y

yali

Z z

zuğa

(mzoğa)

Dz dz

(dz)

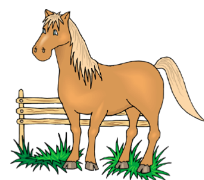
dzemuri

Ts ts

(ʒ)

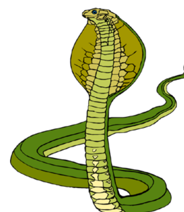
tsxeni

Tz tz

(ǯ)

tzitzila

Lazurişi doxmeli xerfepe

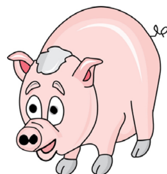
ç ğ ǩ p̌ q ť x dz ts tz

Ç
ç

mçima

Ğ
ğ

ğeci

X
x

xe

P̌
p̌

p̌ip̌eri

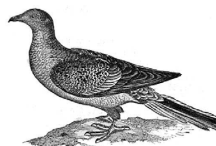

DZ dz
(ž)

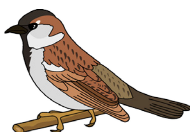
dzemuri

Ť
ť

ťoroci

Ǩ
ǩ

ǩinçi

Ts ts
(ʒ)

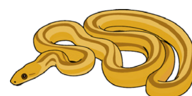
tsxeni

Q
q

quci
(uci)

Tz tz
(ǯ)

tzitzila

1 Ziťapes otzḱedit do boşi svalepe opşit/ yopşit.

dzemuri	tzitzila	çami	xinci	coğori
biçi	tsxeni	ḱinçi	aḱrep̌i	ťoxťori

a_ḱ_rep̌i

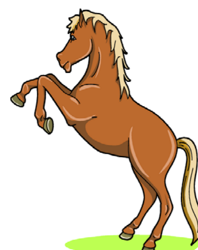
_____emuri

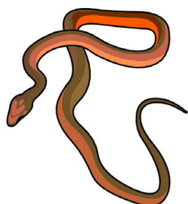

bi___i

_____xeni

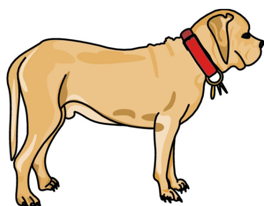

tzi____ila

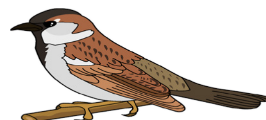
______ami

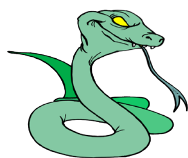

co____ori

_____inçi

2 Tudeni Lazuri ziťape dosturesarit.

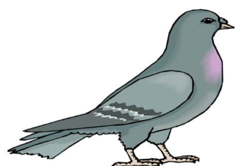
(tzitzial)

tzitzila

(ǩiniç)

____

(ťoorci)

____

(ç̌iam)

____

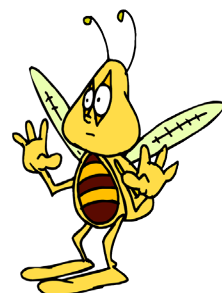

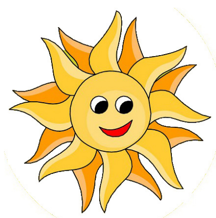
(p̌iep̌ri)

____

(bťuǩcui)

____

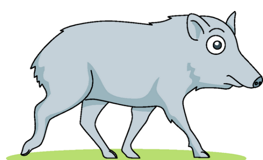
(mjroa)

____

(lzauťi)

____

(ğcei)

____

(ex)

____

3 Nam ziťa nam resimi şeni ren, guğarit.

mçima x ntsa

mtsxuli x buli

ǩaťu x ǩinçi

tsxeni x puci

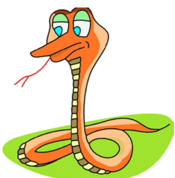

dzemuri x tsxeni

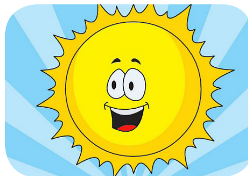

tzitzi x ǩinçi

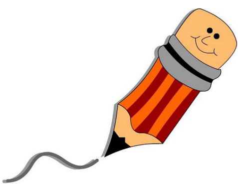
4 Tudeni resimepeşi coxo boşi svalepes doçarit..

tzitzila

2. UNİTE

Xela Ǩaoba

Ham unites doviguraten:

- Selami meçamu
- Ǩai ziťape otku
- Muşebura oçinu

Xela ǩaoba!

Xela ǩaoba!
Ma Tenda gemodzin.

Xela ǩaoba, Tenda!
Ma Arte gemodzin.

Xela ǩaoba!

Xela ǩaoba!

Ma Tena Gemodzin.

gyodzin/ codzun/ coxons

Ma Tena gemodzin (mcoxons).
Benim adım Tena'dır.

Si Tena gegodzin (gcoxons).

Hemus/ heyas Tena gyodzin (coxons).

1 Hatzi çarit.

Ma Tena ____________________

Si Şana ____________________

Hemus Arte ____________________

Ma	Tena	gyodzin.
Si	Şana	gemodzin.
Hemus	Arte	gegodzin.

So mu itkven?

Atinuri - Arťaşenuri	**Vitzuri - Arkaburi**	**Xopuri**
Ma Arte cemodzun.	Ma Arte gemodzin.	Ma Arte mcoxons.
Si Arte cegodzun.	Si Arte gegodzin.	Si Arte gcoxons.
Himu(s) Arte codzun.	Hemus/ heyaz Arte gyodzin.	Emus Arte coxons.

2 İkitxit (golionit, tkvit) do çarit.

Xela ǩaoba!
Ma _Tana_ gemodzin.

Xela ǩaoba!
Ma __________ gemodzin.

Xela ǩaoba!
Ma __________ gemodzin.

Xela ǩaoba!
Ma __________ gemodzin.

3 işkinit/ naucit/ isiminit.

Xela ǩaoba!
Ma İrden gemodzin.
Si mu gegodzin?

Xela ǩaoba, İrden!
Ma Şana gemodzin.

4 İkitxit.

İrden: Xela ǩaoba.

Şana: Xela ǩaoba.

İrden: Ma İrden gemodzin.
Si mu gegodzin?

Şana: Ma Şana gemodzin.

İrden: Si oçinu ǩai domatzonu.
Ǩaite vidzirat, Şana.

Şana: Ma-ti si oçinu ǩai domatzonu.
Ǩaite vidzirat, İrden.

5 Çarit.

İrden: Xela ____________________.

Şana: __________ _____________.

İrden: Ma İrden ________________.
Si ________ gegodzin?

Şana: __________ Şana gemodzin.

İrden: Si oçinu ______ ǩai __________.
Ǩaite _____________, Şana.

Şana: Ma-ti _________ ǩai domatzonu.
______________, İrden.

Dogitanan!

6 Jini çarape iǩitxit do tudeni boşi svalepes çarit.

Dogitanan.

Ǩaite ______________.

Ǩai ______________.

Ǩaite ______________.

So mu itkven?

Atinuri	Arťaşenuri	Vitzuri - Arkaburi	Xopuri
vorsi	vrosi	ǩai	ǩai

Ǩaite vidzirat!

7 Osinapupe do ziťape okozemcit.

1

X______ ǩ_______
Ma Tenda gemodzin.

Ǩaite vidzirat!

2

Ǩaite vidzirat!
______ __________?

Xela ǩaoba!

3

Ǩai/ vorsi serepe!
Ma Misa gemodzin.
______ __________?

Si mu gegodzin?
(Ma Tutaste cemodzun.)

4

Muçǒ're?
________________?

Opşa vorsi vore.
(Dido ǩai vore)

5

Si oçinu ǩai matzonu.
________________?

Ma-ti si oçinu ǩai domatzonu.
(Ma-ti si oçinu xadzi mayu).

Muço're!

8 İkitxit (golionit, tkvit) do tudeni boşi svalepe opşit.

Şana: Xela ǩaoba!

Arte: Xela ǩaoba!

Şana: Çe biçi, muço're?

Arte: Vrosi vore, e bozo. Si muç' ore?

Şana: Ma ǩai vore, çe biçi.

Şana: Xela ____________!

Arte: __________ ǩaoba!

Şana: Çe biçi, ______________?

Arte: ______________, e bozo. Si muço're?

Şana: Ma ǩai vore, ______________.

Ma bere vore.

Ma bere vore.

Ma	→	vore (bore).
Si	→	ore (re).
Hem	→	ren (on).
Çku	→	voret (boret).
Tkva	→	oret (ret).
Hentepe	→	renan (oran).

Ma dogurale vore.

dogurale

Ma bere vore.

bere

Ma magurale vore.

magurale

So mu itkven?

	Atinuri-Artaşenuri	Vitzuri-Arkaburi	Xopuri
ma/ man	vore	bore	vore
si/ sin	ore	re	re
hem/ him/ heya/ iya	on	ren	ren/yen/en
çku/ çkin/ şku	voret	boret	voret
tkva/ ťǩva	oret	oret	ret
hentepe/ entepe/ hini	oran/onan	renan	renan

9 İkitxit do boşi svalepe opşit.

Ma bere vore.

bere

Ma _________ vore.

bozo

Ma _________ vore.

biçi

Ma _________ vore.

ǩoçi

Ma _________ vore.

oxorca

10 Boşi svalepe opşit.

1) Ma bere vore.

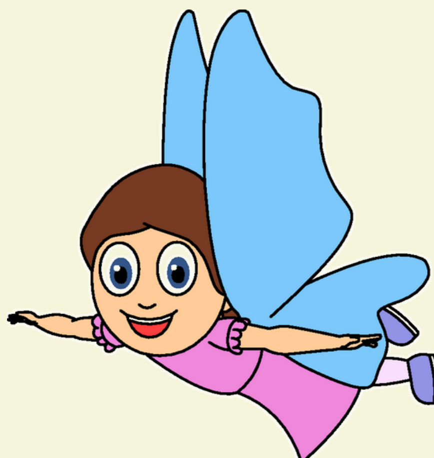
2) Si bere _____________.

3) Hem bere _____________.

4) Çku bere _____________.

5) Tkva bere _____________.

6) Hentepe bere _____________.

11 Boşi svalepe opşit.

1) Ma ______ bere vore.

2) ______ bere ore.

3) ______ bere ren.

4) ______ bere voret.

5) ______ bere oret.

6) ______ bere renan.

12 Boşi svalepe opşit.

Ma bozo vore.

Ma ______ ______.

Ma ______ ______.

Ma ______ ______.

13 Resimepes otzǩedit do çarit?

1 dogurale

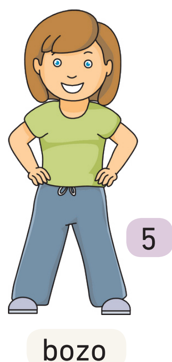
2 bere

3 oxorca

4 ǩoçi

5 bozo

6 magurale

1) Ma dogurale vore.

2) Si ______.

3) Hem/ heya ______.

4) Ma ______.

5) Çku/ şǩu ______.

6) Hentepe ______.

7) Tkva ______.

7 biçi

Si biçi ore-i?

Giçkiťan

1) Lazcada fiilin sonuna -i eki konarak soru cümlesi yapılır.

- Bere ore-i? *Çocuk musun?*

2) Lazcada fiilden önce "var" kelimesi konarak olumsuz cümle yapılır.

"var" aynı zamanda, "değil, yok, hayır" anlamlarına da gelir.

- Bere **var** vore. *Çocuk değilim.*

- Si biçi ore-i?

Var, Ma biçi **var** vore.

Ma bozo vore.

- Si biçi ore-i?

Ho, ma biçi vore.

14 Tudeni ǩitxalapes cuğap̌i meçit.

1) Si bere ore-i? Var, ma bere var vore. Ma ǩoçi vore.

2) Si bozo ore-i? ______________________.

3) Si dogurale ore-i? ______________________.

4) Si magurale ore-i? ______________________.

5) Si ǩoçi ore-i? ______________________.

6) Si biçi ore-i? ______________________.

7) Şana bozo ren-i? ______________________.

8) Arte biçi ren-i? ______________________.

15 Tudeni çarape ikitxit.

1

Xela do ǩaoba! Ma Şana gemodzin. Atinuri vore.
Ma bozo vore. Ma magurale vore do Lazuri doviguram.
Ǩaite vidzirat!.

2

Xela do ǩaoba!
Ma Tanura gemodzin. Vitzuri vore.
Ma biçi vore.
Lazuri dersişi magurale vore do Lazuri doviguram.
Ǩaite vidzirat!

16 Jini çarape ikitxit do cuğaṗi meçit.

1) Si mu gegodzin? Ma Tanura gemodzin.

2) Si Tanura gegodzin-i? ______________________

3) Biçis mu gyodzin? ______________________

4) Bozo mu gyodzin? ______________________

5) Şana sonuri ren? ______________________

6) Tanura sonuri ren? ______________________

Kitabi masas ren.

Giçkiťan

Lazcada birşeyin nerede olduğunu belirtmek için isimlerin sonuna "-s" eki konur.

- evde → oxoris
- okulda → mektebis
- Hopa'da → Xopas
- cepte → cebis
- cuzdanda → cuzdanis

17 Boşi svalepe opşit.

1

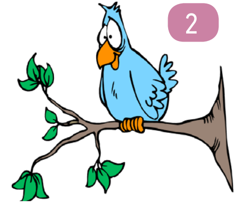

cuzdani

Geçareli cuzdanis ren.

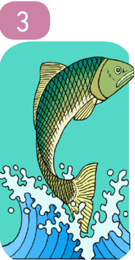
Ǩinçi ______________________.

2

nca/ ca

3

zuğa

Çxomi ______________________.

Ğeci______________________.

4

germa/ ndaği

18 İpti ikitxit, uǩule boşi svalepe opşit.

Arte: Kitabi so ren?	Arte: Kitabi __________ ren?
Şana: Kitabi masas ren.	Şana: Kitabi masa____ ren.
Arte: Si so ore?	Arte: Si so __________________?
Şana: Ma sinifis vore.	Şana: Ma ______________________ vore.
Arte: Baba-skani so ren?	Arte: Baba _____________________ ren?
Şana: Baba-çkimi Arťaşenis ren.	Şana: Baba ______________________ ren.

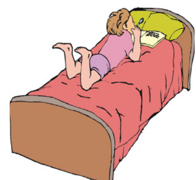
18 Ǩitxalapes cuğaṗi meçit.

1

• Ǩinçi ncas ren-i?

Ho, ǩinçi ncas ren.

2

• Si oncires ore-i?

3

• Puci livadis/ onťules ren-i?

4

• Biçi dersis ren-i?

5

• F eluǩa tzǩaris ren-i?

6

• Ǩaťu ncas ren-i?

19 Ǩitxalapes cuğaǩi meçit.

1 • Si so/ nak ore?

Ma oxoris vore.

oxori

2 • Maguralepe so renan?

____

mektebi

3 • Çxomi so ren?

____

zuğa

4 • Hatzi/ hus, tkva so oret?

____

sinifi

5 • Mtuti so ren?

____

ndaği/ germa

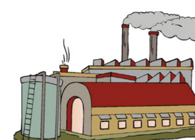
6 • Nana-skani so ren?

____

onťule/ livadi

7 • Baba-skani so ren?

____

pavriǩa

Si sonuri/ nakonuri ore?

Giçkiťan

Lazcada "sonuri/ nakonuri" sorusu ile bir kimsenin nereli olduğu sorulur.

- Pazarlı → Atinuri
- Ardeşenli → Arťaşenuri
- Fındıklılı → Vitzuri
- Arhavili → Arkaburi
- Hopalı → Xopuri
- Borçkalı → Boçxuri
- Batumlu → Batumuri

20 Tudeni oǩosinapu iǩitxit.

A : Xela ǩaoba!

B : Xela ǩaoba!

A : Sonuri ore?

B : Vitzuri vore. Si sonuri ore?

A : Ma Atinuri vore.

B : Nana-skani-ti Atinuri ren-i?

A : Var, Nana-çkimi Atinuri va ren, Arkaburi ren.

B : Skani nana sonuri ren?

A : Çkimi nana Xopuri ren.

21 Ǩitxalapeşi cuğap̌i çarit.

1) Si sonuri ore?

Ma Atinuri vore.

2) Nana-skani sonuri ren?

____

3) Si Batumuri ore-i?

____

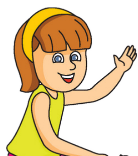
4) Maneba-skani Arťaşenuri ren-i?

____

5) Maneba-skani sonuri ren?

____

22 Tudeni testi opşit.

1) Ma bozo ________________.

a) vore b) ore c) oret d) voret

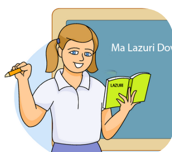
2) ________________ dogurale ore.

a) ma b) si c) hem d) hentepe

3) ________________ Arte gemodzin (cemodzun/ mcoxons).

a) si b) ma d) çku c) hemus/ heyas

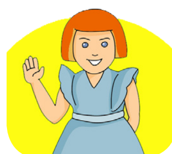
4) Si magurale ________________?

a) vore-i b) ore-i/ re-i c) voret-i d) oret-i

5) Ma ________________ vore.

a) vore b) ore c) Xopuri d) ren

6) Si ________________ ore.

a) miğun b) giğun c) vore d) Arkaburi

7) Si ________________ ore?

a) so b) gyodzin c) mcoxons d) cemodzuran

8) Şana sonuri ________________?

a) so b) vore c) ren d) renan

9) Si biçi ________________ ?

a) vore-i b) ore-i c) ren-i d) renan-i

10) Si ______________ ore-i?

a) ren b) var c) -i d) Xopuri

3. UNİTE

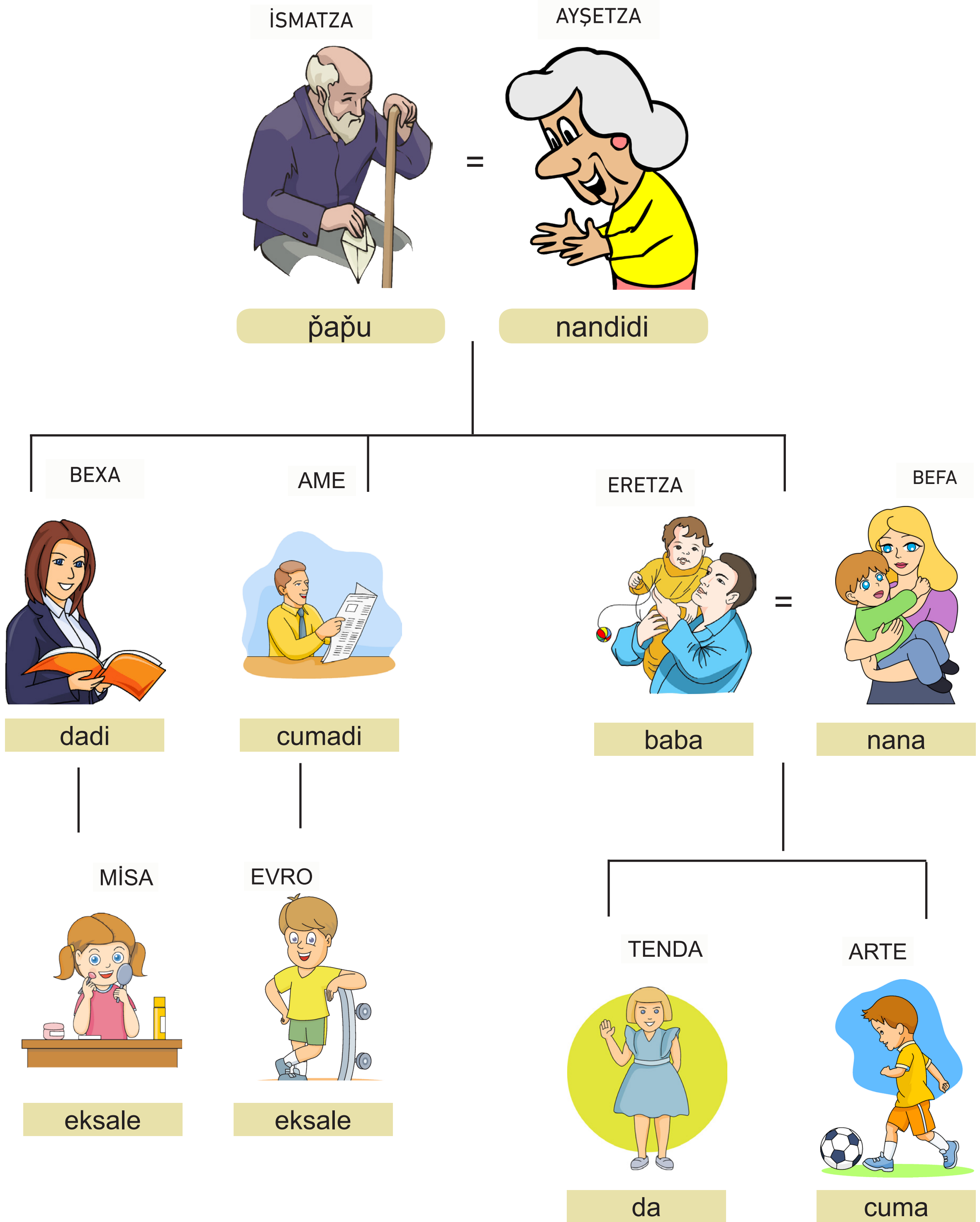
ÇKUNİ OCAĞİ

Ham unites doviguraten:

- Çkuni ocağişi nca
- Mipe miyonunan/ miqonunan
- Lazuri okoretsxu
- Tzana oǩitxu do otku

Çkuni Ocağişi Nca

1 Boşi svalepe opşit.

p̌ap̌u ________   na ________ i

 c ____________ d __________

 e ____________ n ___________

2 Çkuni ocağişi ncas otzǩedit do boşi svalepe opşit.

 İsmatza p̌ap̌u ren.

Befa __________ ren.

 Ayşetza ____________ ren.

Tenda __________ ren.

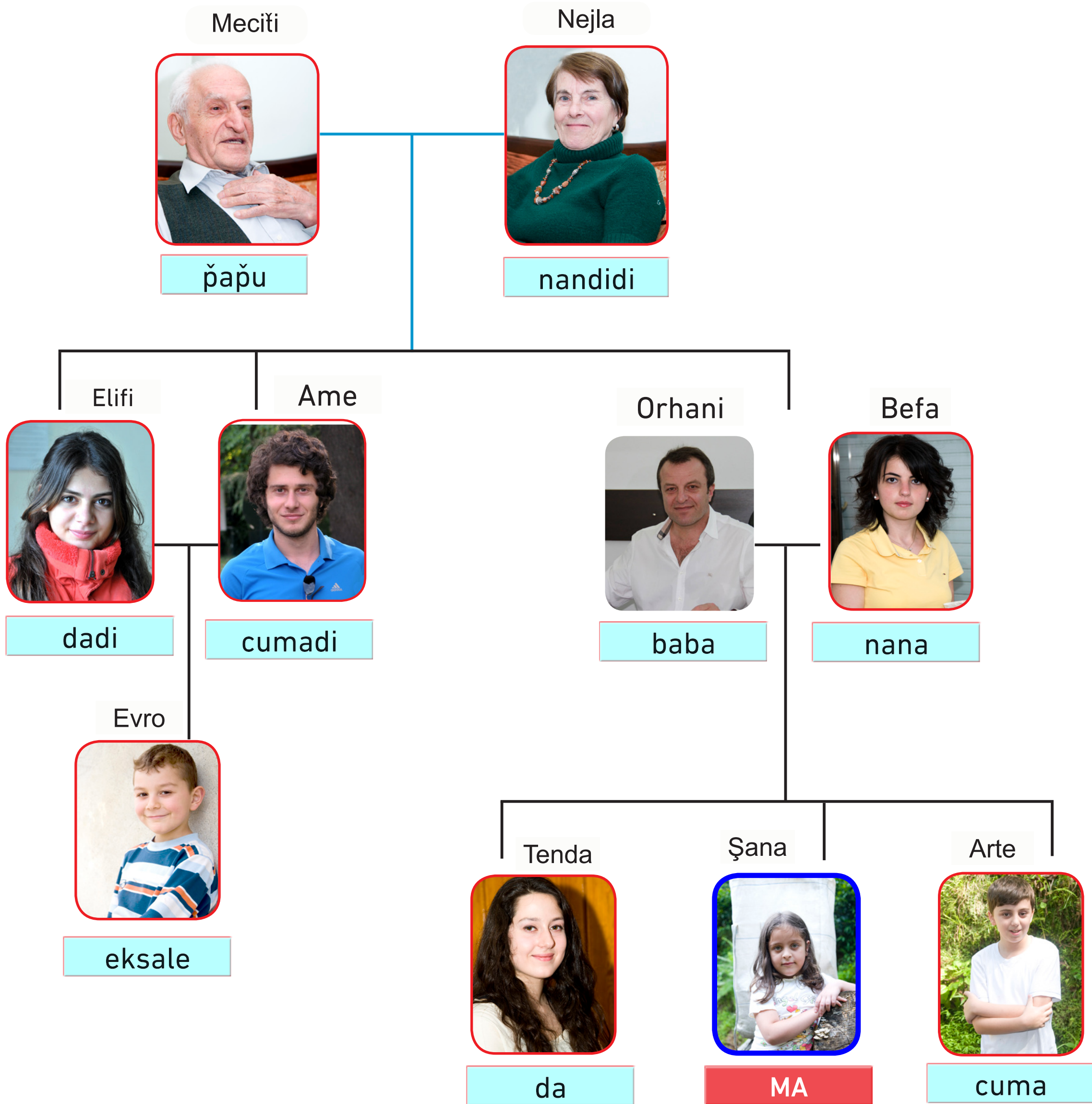
 Bexa ______________ ren.

Arte __________ ren.

So mu itkven?

Atinuri	Artaşenuri	Vitzuri - Arkaburi	Xopuri
didi	bedi	nandidi	nandidi
dai	dai	cumadi	cumadi
bulaşi bere	eksale	eksale	...

ŞANAŞİ OCAĞİ

3 Şanaşi ocağis otzǩedit do nuğarit.

1) Arte, çkimi **cuma** ren. Ho ✓ Var ☐

2) Meciťi, çkimi baba ren. Ho ☐ Var ☐

3) Nejla, çkimi nandidi ren. Ho ☐ Var ☐

4) Elifi, çkimi nana ren. Ho ☐ Var ☐

5) Ame, çkimi cumadi ren. Ho ☐ Var ☐

6) Befa, çkimi dadi ren. Ho ☐ Var ☐

4 Şanaşi ocağis otzǩedit do ǩarit.

Ma Meciťi gemodzin.

Şana şi ǩaǩu vore?

GİÇKİŤAN

"-şi" eki, birşeyin birisine ait olduğunu belirtir.

Şanaşi: Şana'nın.

Şanaşi nana: *Şana'nın annesi.*

Ma ______ ______.

Şana___ ______ vore?

Ma ______ ______.

Şana___ ______ vore?

5 Şanaşi ocağis otzǩedit do ǩarit.

1) Arte Şanaşi cuma ren.	5) Befa Arteşi ______ ren.
2) Tenda Şanaşi ______ ren.	6) Ame Tendaşi ______ ren.
3) Evro Şanaşi ______ ren.	7) Befa Arteşi ______ ren.
4) Meciťi Şanaşi ______ ren.	8) Nejla Tendaşi ______ ren.

6 Tudeni ziťapeşi Turkuri-muşi doǩarit.

ǩaǩu	= dede	cumadi	= ______
nandidi	= ______	eksale	= ______
nana	= ______	da	= ______
cuma	= ______	dadi	= ______

Ma nana miyonun/ miqonun.

Ma
nana miyonun.

uyonun/ uqonun

“miyonun/ miqonun” ifadesi “canlı (ya da hareket edebilen) bir varlığa sahibim” anlamına gelir.

Ma	nana	miyonun (miqonun).
Si	nana	giyonun (giqonun).
Hemus/ Heyas	nana	uyonun (uqonun).
Çku/ şǩu	nana	miyonunan (miqonunan).
Tkva	nana	giyonunan (giqonunan).
Hentepes/ Hinis	nana	uyonunan (uqonunan).

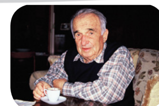
7 Hatzi tkva çarit.

Ma nandidi ____________.

Ma p̌ap̌u ____________.

8 Parantezi doloxeni zitapete cumlepe getzopxit.

1) Ma nana miyonun (miqonun) . (nana)

2) ______________________ (baba)

3) ______________________ (da)

4) ______________________ (cuma)

5) ______________________ (ǩaǩu)

6) ______________________ (nandidi)

7) ______________________ (dadi)

9 Ǩitxalapes cuğaǩi meçit.

- Ma nana miyonun. Si nana giyonun-i?

  Ho, Ma nana miyonun.

1) Ma da miyonun. Si da giyonun-i?

____

2) Ma cuma miyonun. Si cuma giyonun-i?

____

3) Ma ǩaǩu miyonun. Si ǩaǩu giyonun-i?

____

4) Ma nandidi miyonun. Si nandidi giyonun-i?

____

5) Ma dadi miyonun. Si dadi giyonun-i?

____

6) Ma cumadi miyonun. Si cumadi giyonun-i?

____

Çkimi, skani, muşi...

Giçkiťan!

Lazcada "benim, senin, onun, ... ifadeleri.

- Ma → çkimi
- Si → skani
- Hem → muşi
- Çku → çkuni
- Tkva → tkvani
- Hentepe → nişi

10 Boşi svalepe opşit.

1) Baba-çkimişi baba ___ǩaǩu-çkimi___ ren.
2) Nana-çkimişi nana ____________ ren.
3) Baba-çkimişi nana ____________ ren.
4) Nana-çkimişi cuma ____________ ren.
5) Nana-çkimişi da ____________ ren.
6) Baba-çkimişi cuma ____________ ren.

nandidi
dadi
cumadi
ǩaǩu
baba
nana

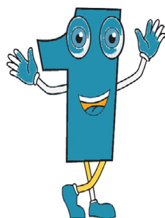
So mu itkven?

Atinuri	Arťaşenuri	Vitzuri - Arkaburi	Xopuri
şǩimi	şǩimi	çkimi	çkimi
şǩuni	şǩuni	çkuni	çkuni
ťǩvani	ťǩvani	tkvani	tkvani

Şanak Lazuri ǩoretsxums.

sufuri

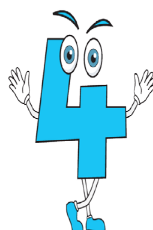
ar

jur

sum

otxo

xut

aşi

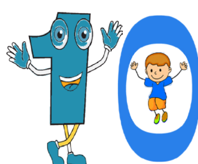
şkit

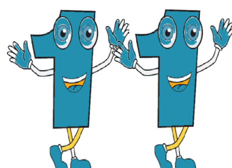
ovro

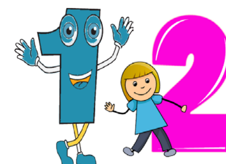
çxoro

vit

viťoar

viťojur

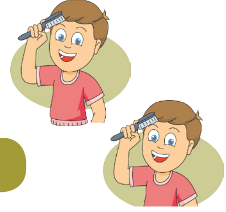
11 Boşi svalepes reǩemepe çarit.

1

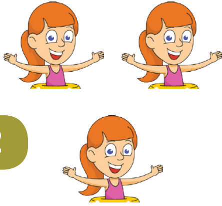

ar bere

5

______ biçi

2

_________ bozo

6

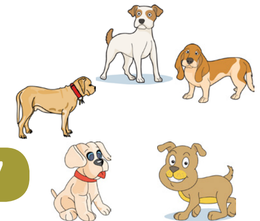

______ ǩoçi

3

_________ ǩinçi

7

______ coğori

4

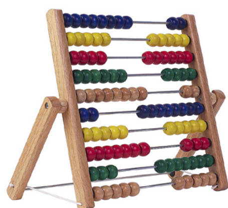
______ parpali

8

______ çxomi

12 Çarape do reǩemepe oǩozemcit.

vit	12
viťojur	10
jur	2
sum	11
viťoar	3
çxoro	5
xut	9
otxo	8
ovro	4

13 Reǩemepe boşi svalepes doçarit.

- vit : 10

1. ar : ____________________
2. otxo : ____________________
3. aşi : ____________________
4. jur : ____________________
5. viťoar : ____________________
6. şkit : ____________________
7. çxoro : ____________________
8. viťojur : ____________________

Nako tzaneri ore?

Ma sum tzaneri vore.
Si nako tzaneri ore?

GİÇKİŤAN

Lazcada bir kişinin yaşını ifade etmek için "tzaneri" kelimesi kullanılır.

- Nako tzaneri ore?
Kaç yaşındasın?

- Vit tzaneri vore.
On yaşındayım?

14 Çarape do rekemepe okozemcit.

5 tzaneri

(Ma) _xut tzaneri_ vore.

9 tzaneri

____________ vore.

11 tzaneri

____________ vore.

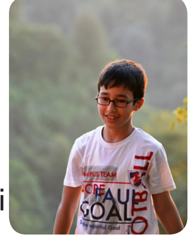
12 tzaneri

____________ vore.

10 tzaneri

____________ vore.

12 tzaneri

____________ vore.

15 Ťilifoni-skanişi numera çari.

Çkimi ťilifonişi numera ren: sufuri, xut sum jur, otxo ovro jur şkit şkit aşi xut

Skani ťilifonişi numera mu ren? ________________________________

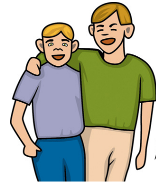

16 işkinit (niucit, isiminit) do çarit.

Xela do ǩaoba!
Ma Amedi gemodzin.
Jur cuma miyonun.

Amedis jur cuma **uyonun**.

Xela do ǩaoba!
Ma Tutaste gemodzin?
________ da miyonun.

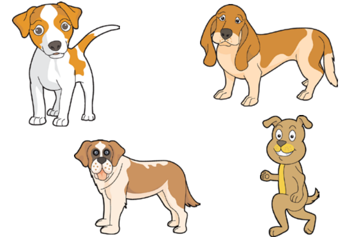

Tutastes__________________________.

Xela do ǩaoba!
Ma **Arte** gemodzin?
________ coğori miyonun.

Artes __________________________.

Xela do ǩaoba!
Ma **Moni** gemodzin?
________ ǩaťu miyonun.

Monis __________________________.

17 Tudeni ǩara ǩai ikitxit.

Arsimaşi Ocaği

Xela ǩaoba!

Ma Arsima gemodzin. Ham (haya) çkimi ocağişi resimi ren. Hantepe (hani) nana do baba-çkimi renan. Nana-çkimis Emine gyodzin do baba-çkimis Amedi gyodzin.

Ma p̌ap̌u do nandidi-ti miyonun. Ham badi p̌ap̌u-çkimi ren. Ham dida (kçini) nandidi-çkimi ren. P̌ap̌u-çkimis Cemili gyodzin. Nandidi-çkimis-ti Asiye gyodzin.

Ma ar da miyonun ama cuma var miyonun. Da-çkimi ǩuťa (tzulu) ren. Hemus (heyas) Tenda gyodzin.

Ma cumadi, dadi do eksalepe-ti miyonun ama hentepe (hini) ham resimis va renan.

Ma ocaği-çkimi dido maoropen.

A. Jini çara ikitxit do tzori cuğapis nuğarit.

1) Tutastes cuma var uyonun. Ho ☑ Var ☐

2) Tutasteşi p̌ap̌us Cemili gyodzin (codzun). Ho ☐ Var ☐

3) Tutastes cumadi do dadi-ti uyonun. Ho ☐ Var ☐

4) Nana-muşis Emine gyodzin. Ho ☐ Var ☐

5) Tutastes ocaği-muşi dido aoropen. Ho ☐ Var ☐

B. Hatzi/ hus kitabi-tkvani mele kododvit do artik̆atis uk̆itxit, utzvit.

1) Skani ocağis mipe renan?

2) Si p̌ap̌u do nandidi giyonun-i?

3) Eksalepe-skanis mu gyodzinan?

4) Si, ocaği-skanişi resimi giğun-i?

5) P̌ap̌u-skanis mu gyodzin?

C. Jini çara ikitxit do tzori cuğapis nuğarit.

Ham çkimi ocaği____ resimi ren. H______________ nana do baba-çkimi renan. Nana-çkimis Emine _______________ do baba-çkimis Amedi ____________.

Ma p̌ap̌u do nandidi-ti ____________. Ham _________ p̌ap̌u-çkimi ren. Ham dida (kçi-ni) nandidi-çkimi ________. P̌ap̌u-____________ Cemili gyodzin.

Ma ar ______ miyonun ama __________ var miyonun. Da-çkimi ____________ ren. Hemus/ heyas ____________ gyodzin.

Ma cumadi, dadi do ____________-ti miyonun ama ____________ ham resimis _____ renan. Ma ocaği-çkimi dido ______________.

18 Tudeni testi opşit.

1) Ma cuma var ________________.

a) mişǩun b) giyonun c) uyonun d) miyonun ✓

2) Si ________________ giyonun-i?

a) vore b) toli c) cuma d) mişǩun

3) Ma p̌ap̌u ________ miyonun.

a) giyonun b) Lazi d) Lazuri c) var

4) Si mi ________________?

a) vore b) giyonun/ giqonun c) eksale d) ren

5) Nanaşi nana ________________ ren.

a) da b) nandidi c) p̌ap̌u d) cuma

6) Babaşi baba ________________ ren.

a) eksale b) cumadi c) p̌ap̌u d) cuma

7) Nanaşi cuma mi-skani ren?

a) cumadi b) dadi c) nana d) da

8) Nana-skanişi bozo mi-skani ren?

a) da b) cuma c) p̌ap̌u d) nandidi

9) Bere-skanişi bere mi-skani ren?

a) nandidi b) nana c) baba d) mota/ monta

10) Cumadi-skanişi bere mi-skani ren?

a) da b) cuma c) cumadi d) eksale

4. UNİTE

MU DULYA İKUM?

Ham unites doviguraten:

- Mesleğepe-çkuni
- Mu dulya vikumt

Mu dulya ikum?

ikums

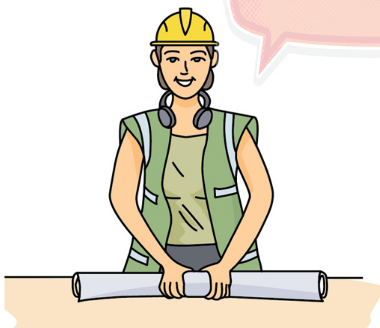
- Ma dersi vikum.
  Ben ders yapıyorum.
- Si dersi ikum.
- (Hemu**k)** dersi ikums.

Ma ťoxťori vore.
Si mu dulya ikum?

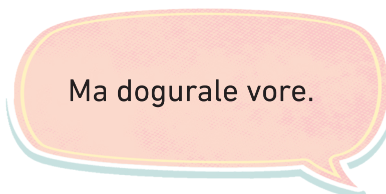

ťoxťori

Ma muendisi vore.

muendisi

Ma dogurale vore.

Ma abukaťi vore.

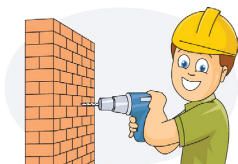

abukaťi

dogurale

1 işkinit/ niucit/ isiminit.

madulye

memuri

maxaçke

politzi

asǨeri

mazuğale

terzi

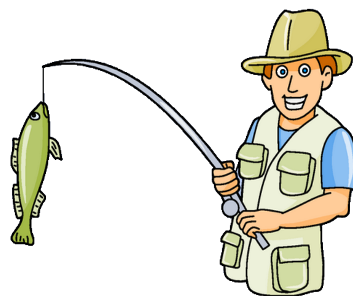
piloŧi

maǯare

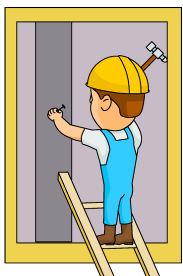
mabire

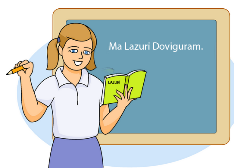
maçxome

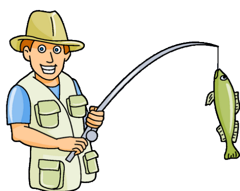
2 Resimepe do ziťape oḱozemcit.

1

2

3

4

5

6

7

maç̌are

mabirale

madulye

dogurale

maxaçke

maçxome

mazuğale

3 Resimi do çara oǩuvelams-na nuğarit, “ho” “var”.

1 Ma maçaye vore. Ho Var

2 Ma maxaçke vore. Ho Var

3 Ma dogurale vore. Ho Var

4

Ma mabire vore. Ho Var

5 Ma maǯare vore. Ho Var

6 Ma madulye vore. Ho Var

4 Ziťape dosturesarit.

1

M B A İ R L A E   mabirale ____________

2

M Ç A A R E ____________

3

M A G R U A L E ____________

4

Ť O Ť X R O İ ____________

5

D G O U A R L E ____________

6

A B U A Ť K̆ İ ____________

7

M A U D L Y E ____________

5 Qitxalapes cuğapi meçit.

1

Ham/ haya ǩoçi terzi ren-i?

Var, ham/ haya ǩoçi terzi va ren. Mabirale ren.

2

Ham ǩoçi maçare ren-i?

____

3

Ham bere magurale ren-i?

____

4

Ham ǩoçi ťoxťori ren-i?

____

5

Ham oxorca maçxome ren-i?

____

6

Si abuǩaťi ore-i?

____

7

Baba-skani magudale ren-i?

____

8

Ham bozo dogurale ren-i?

____

6 Tudeni çara ǩai iǩitxit (golionit/ tkvit).

Xela ǩaoba! Ma Befa gemodzin (cemodzun/ mcoxons).

Çkuni oxoris otxo şuri voret. Nana, baba do da-çkimi.

Ma viťojur tzaneri vore. Ortamektebişe vulur. Magurale vore. Da-çkimis Tutaste gyodzin. Hem, vit tzaneri ren do geçǩapuri mektebis magurale ren.

Baba-çkimi madulye ren. Vitzes nçaişi pavriǩas içalişams. Nana-çkimi dogurale ren. Arťaşenişi Lises içalişams. Nana-çkimis dido ǩai Lazuri uçkin (uşǩun). Hemuk berepes Lazuri dogurams (oguraps).

Çku, iri-aroğorda (nana-çkimi, baba-çkimi, da-çkimi do ma) tağdilis kyoişe (çoişe) vulurt do nçai p̌tzilumt, nçai gamapçamt. Ntxiri oras-ti ntxiri p̌tzilumt.

Ma kyoi-çkimi, mektebi-çkimi, dogurale do manebape-çkimi dido maoropen.

A. Dogurale-tkvani ǩala tudeni ziťape şeni isinapit.

geçǩapuri	ortamektebi	lise	uçkin/ uşǩun
dogurams	iri-aroğorda	tağdili	vulurt
p̌tzilumt	gamapçamt	maoropen	içalişams

B. Jini çara iǩitxit do tzori cuğap̌is nuğarit.

1) Befaşi da geçǩapuri mektebis magurale ren.	Ho ☑	Var ☐
2) Befaşi nana pavriǩas içalişams.	Ho ☐	Var ☐
3) Befaşi baba madulyale ren.	Ho ☐	Var ☐
4) Tağdilis kyoişe ulunan do nçai do ntxiri tziluman.	Ho ☐	Var ☐
5) Befas dogurale do manebape-muşi var aoropen.	Ho ☐	Var ☐

7 İpti niucit (isiminit, işǩinit) uǩule tkva-ti iǩitxit.

Baba-skanik mu dulya ikums?

Şana: Xela ǩaoba! Ma Şana gemodzin. Ç̌e biç̌i, si mu gegodzin?

Arte: Xela ǩaoba Şana! Ma Arte gemodzin.

Şana: Baba-skanik mu dulya ikums, Arte?

Arte: Baba-çkimi madulye ren.

Şana: So içalişams?

Arte: Pavriǩas, nçaişi pavriǩas. Skani babak mu dulya ikums?

Şana: Çkimi baba maçxome ren.

Arte: Maçxome! Dido ǩai! So içalişams baba-skanik?

Şana: Baba-çkimik limanis içalişams.

Arte: Nana-skanik içalişams-i?

Şana: Ho, moro, hemuk-ti içalişams. Nana-çkimi muendisi ren.

Arte: Opşa vorsi. Si oçinu ǩai domatzonu.

Şana: Ma-ti si oçinu vorsi domatzonu.

8 Boşi svalepe opşit.

Şana: ___________ __________! Mu gegodzin?

Arte: Ma Arte ________________.

Şana: Baba-skanik _______ dulya ikums?

Arte: Baba-çkimi _____________ ren.

Şana: So ________________?

Arte: ____________, nçaişi pavrikas.

Skani babak mu dulya ___________?

Şana: Çkimi baba ___________ ren.

Arte: Maçxome! Dido ǩai! So ____________ baba-skanik?

Şana: Baba-çkimik ___________ içalişams.

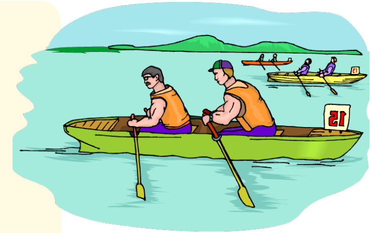
Arte: Nana-skanik içalişams-i?

Şana: _____, ______, nana-çkimi muendisi ren.

Arte: Opşa vorsi. ___________ ___________ ___________.

Şana: Ma-ti si oçinu vrosi _____________.

9 Ǩitxalapes cuğaṗi meçit.

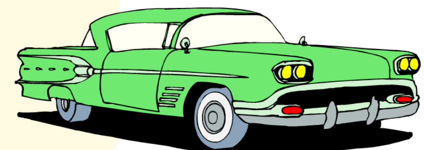
1) Arteşi babak mu dulya ikums?

2) Arteşi babak so içalişams?

3) Şanaşi babak içalişams-i?

4) Şanaşi babak so içalişams?

5) Şanaşi nana ťoxťori ren-i?

5. UNİTE

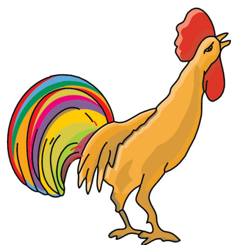
SKİNDİNAPE

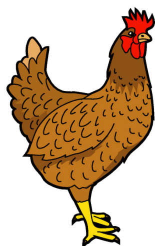
Ham unites doviguraten:

- Skindinapeşi coxope
- Noçinepe

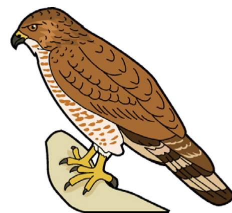
Ma ǩaťu miyonun.

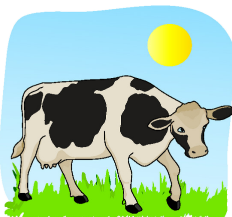
mamuli

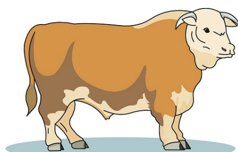
kotume/ korme

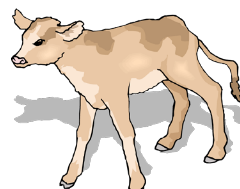
sifteri

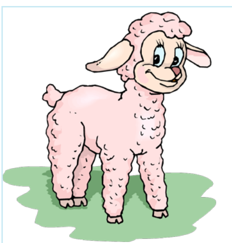
puci

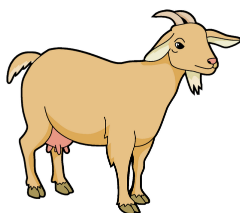
xoci

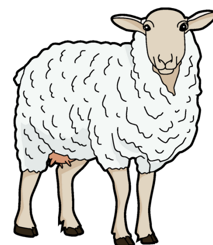
ngeni/ nceni

ťiǩani

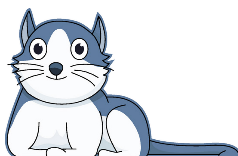
txa/ şuroni

mçxuri

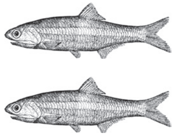
coğori/ laçi

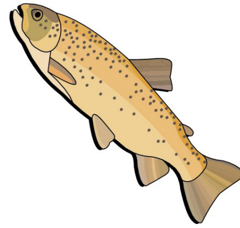
ǩaťu

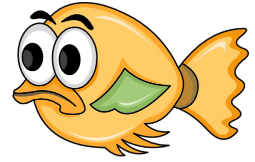
mtuti

kapça

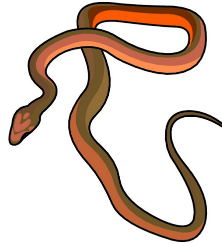
ǩarmaxa

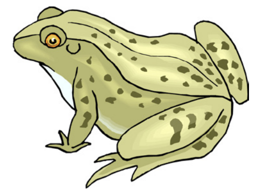
çxomi

ǩvari

tzitzila

mjvabu

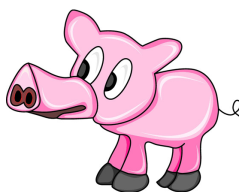
buťǩuci/ p̌uťuci

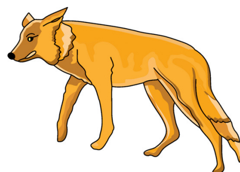
dumç̌ǩu/ dunç̌u

bobola

ğeci

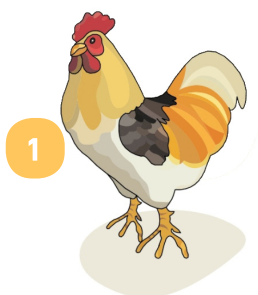

mǩyapu

mgeri/ mcveri

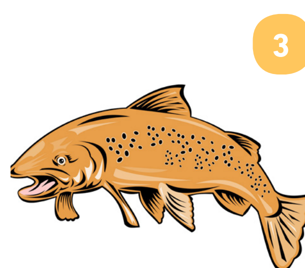
1 Resimis na eluvelun çaras guğarit.

1

mamuli tzitzi

2

tzitzila çxomi

3

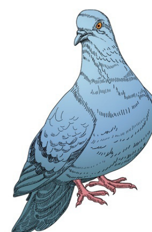
mgeri ǩarmaxa

4

puci parpali

5

mtuti mǩyapu

6

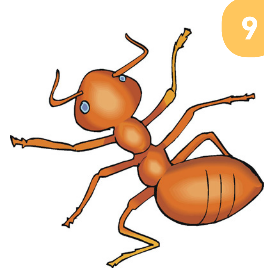
ťoroci raxna

7

xoci buťǩuci

8

bobola ǩinçi

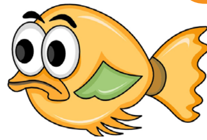
9

dumčǩu puci

2 Tzori ren-na HO vana VAR Çarit.

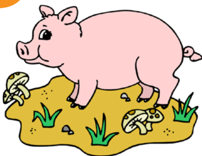
1

Ham bobola ren.
var

2

Ham çxomi ren.
ho

3

Ham coğori ren.
______

4

Ham ğeci ren.
______

5

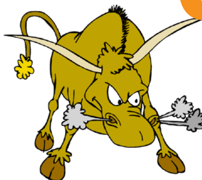
Ham ťiǩani ren.
______

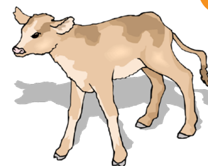
6

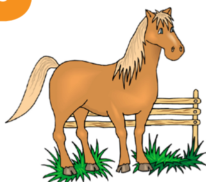
Ham bobola ren.
______

7

Ham coğori ren.
______

8

Ham parpali ren.
______

9

Ham ngeni ren.
______

10

Ham ntsxeni ren.
______

11

Ham kotume ren.
______

12

Ham kputme ren.
______

4 Ǩitxalapes cuğap̌i meçit.

1

Ham parpali ren-i?

Var, ham parpali va ren. Ǩinçi ren.

2

Ham ǩaťu ren-i?

Ho, ham ǩaťu ren.

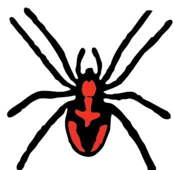
3

Ham coğori ren-i?

4

Ham buťǩuci ren-i?

5

Ham kotume ren-i?

6

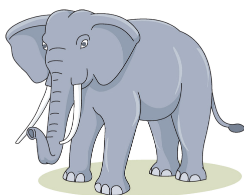
Ham mtuti ren-i?

7

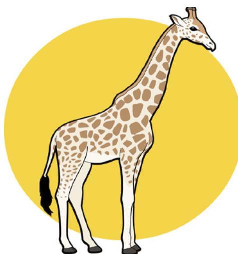
Ham bobola ren-i?

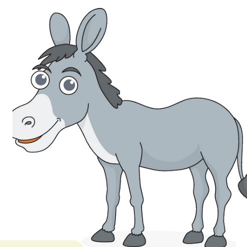
NOÇİNEPE

didi	çuťa
gundze	mǩule
monǩa	çorçi
mskva	beťi
ǩai	ṗaťi
mçxu	mçipe
pşeri	boşi

didi/ morderi

çuťa/ çiťa/ tzuťa/ tzulu

gundze/ gindze

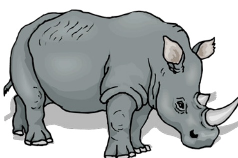

mǩule

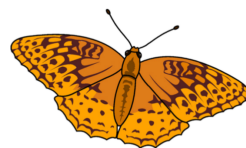

ǩai/ vrosi/ vorsi

mçxu

mçipe

ṗaťi/ ṗeaťi/ xavi

monǩa

çorçi/ subuki

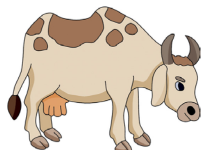

pşeri

boşi

mskva

beťi

5 Ǩitxalapes cuğap̌i meçit.

1

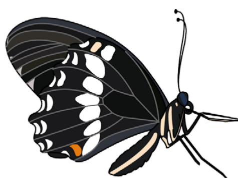
Puci **didi** ren-i?

Ho, puci didi ren.

2

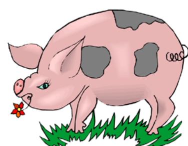
Mtuti çorçi ren-i?

Var, mtuti çorçi va ren.

3

Parpali çorçi ren-i?

____

4

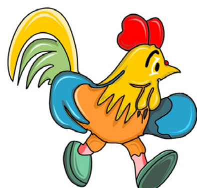
Ğeci mskva ren-i?

____

5

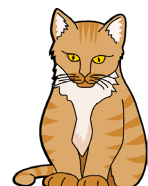
Tiztzila gundze ren-i?

____

6

Mamuli mskva ren-i?

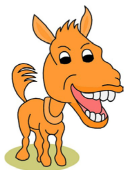
____

7

Ǩat̆u p̌at̆i (xavi) ren-i?

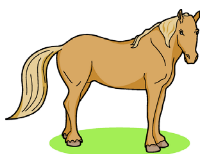
____

6 Noçinepe oxmarit do ǩitxalapes cuğap̌i meçit.

1

Ham (haya/ iya) **muperi guruni ren**?

Ham (haya/ iya) mskva guruni ren.

2

Ham muperi ntsxeni ren?

____

3

Ham muperi ǩat̆u ren?

____

4

Ham muperi ǩinçi ren?

____

5

Ham muperi coğori/ laç̌i ren?

____

6

Ham muperi kotume/ korme ren?

____

7

Ham muperi parpali ren?

____

NOÇİNEPE

- didi
- gundze
- ç̌ut̆a
- monǩa
- mǩule
- çorçi
- mskva
- bet̆i
- ǩai
- p̌at̆i
- mçxu
- mç̌ipe

7 Tudeni ǩara ǩai iǩitxit.

Xela ǩaoba! Ma Tutaste gemodzin (cemodzun/ mcoxons).

Ma ar coğori miyonun (miqonun). Çkimi coğori (laçi) didi va ren, çuťa ren. Hemus uça tomalepe do mǩule ǩudeli uğun. Ma coğori-çkimi dido maoropen.

Nana-çkimis otxo puci, xut kotume do ar mçita mamuli uyonun. Nana-çkimişi pucepe dido mskva renan.

Da-çkimis mutu var uyonun ama cuma-çkimis mu uyonun giçkinan-i? Cuma-çkimis mskva ar ǩaťu uyonun. Cuma-çkimişi ǩaťu dido noseri ren.

Baba-çkimis mu uyonun-i? Baba-çkimis sifteri uyonun. Baba-çkimis sifteri dido aoropen.
Baba-çkimi do sifteri, cumalepe steri renan.

Si mu giyonun?

Si ǩaťu, coğori vana ǩinçi giyonun-i?

A. Jini ǩara iǩitxit do tzori cuğaṗis nuğarit.

1) Tutastes ar coğori uyonun.	Ho ✓	Var
2) Coğori-muşis gundze ǩudeli uğun.	Ho	Var
3) Nana-muşis kotume var uyonun.	Ho	Var
4) Baba-muşis xut sifteri uyonun.	Ho	Var
5) Tutaste do sifteri dalepe steri renan.	Ho	Var

B. Jini çara ikitxit do kitxalapes cuğapi meçit.

1. Tutastes mu uyonun? ______________________

2. Tutasteşi coğori muperi ren? ______________________

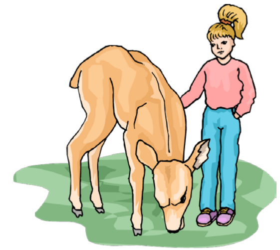
3. Nana-muşis sifteri uyonun-i? ______________________

4. Si kinçi giyonun-i? ______________________

5. Mis katu uyonun? ______________________

6. Sifteri mis uyonun? ______________________

7. Baba-muşi do sifteri mi steri renan? ______________________

C. Boşi svalepe opşit.

Ma ar ___________ miyonun. Hemus _____ tomalepe do ___________ kudeli uğun. Coğori-çkimi dido ______________. Nana-çkimis otxo _________ do ar mçita ___________ uyonun. Nana-çkimişi pucepe dido _________ renan. Da-çkimis ___________ var uyonun ama cuma-çkimis ________ uyonun giçkinan-i? Hemus mskva ar __________ uyonun. ______________şi katu dido ___________ ren. Baba-çkimis ___________ uyonun. Baba-çkimis ___________ dido aoropen. Baba-çkimi do sifteri, ___________ steri renan.

D. Hatzi/ hus kitabi-tkvani mele kododvit do artikatis ukitxit, utzvit.

1) Tkvani kyois (çois), mis mu uyonun?

2) Tkvani kyois mis sifteri uyonun?

3) Si sifteri gaoropen-i?

4) Nana-skanis nako puci uyonun?

8 Tudeni testi opşit.

1) Ma ________________ ǩat̆u miyonun.

a) mişǩun b) giyonun c) uyonun d) mskva

2) Si ________________ coğori giyonun (giqonun).

a) vore b) toli c) didi d) mişǩun

3) Xoci dido ____________ ren.

a) monǩa b) toli d) bere c) var

4) Si ________________puci giyonun (giqonun)?

a) vore b) ore c) ren d) uça

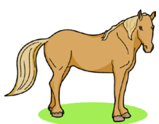
5) Ndağis _______________ tzitzilape ren.

a) tzitzi b) bobo c) gundze d) kotume

6) Tzitzi ________________ ren-i?

a) mǩule b) mjvabu c) ren d) moro

7) Ma ________________ ntsxeni miyonun (miqonun).

a) si b) didi c) toli d) çxindi

8) Si muperi ________________ giyonun (giqonun)?

a) mamuli b) toli c) ǩibiri d) çxindi

9) Mamuli-skanis naǩo ǩuçxe uğun?

a) ar b) jur c) sum d) otxo

10) Ǩat̆u-skanis naǩo ǩudeli uğun-i?

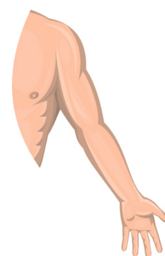
a) ho b) ar c) ofidi d) tzamtzami

6. UNİTE

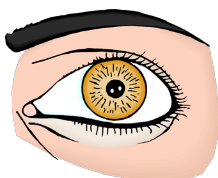
XURA-ÇKUNİ

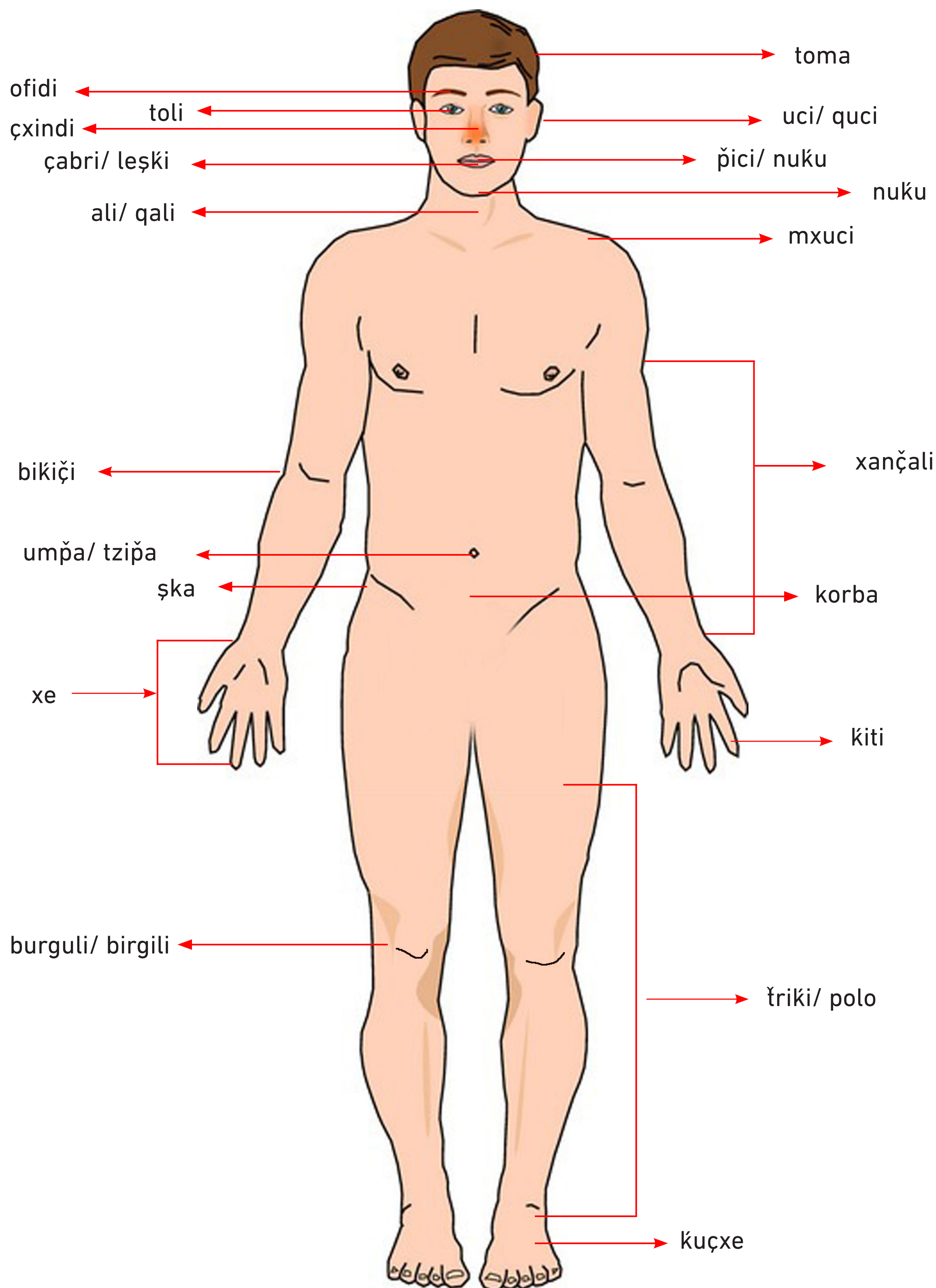

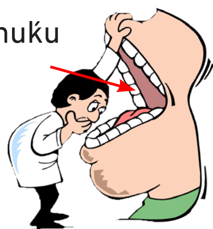

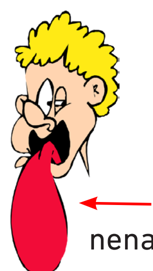
Ham unites doviguraten:

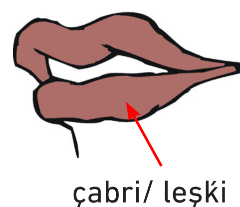
- Xura-çkuni
- Xvalanoba do didoba

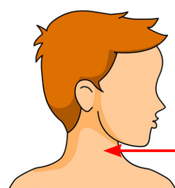
Xura-çkuni

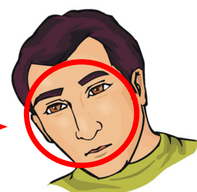

toma
ofidi
toli
çxindi
uci/ quci
çabri/ leşǩi
p̌ici/ nuǩu
nuǩu
ali/ qali
mxuci
biǩiči
xanč̌ali
ump̌a/ tzip̌a
şka
korba
xe
ǩiti
burguli/ birgili
ťriǩi/ polo
ǩuçxe

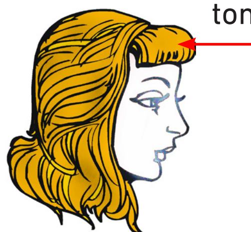

ǩici/ nuǩu

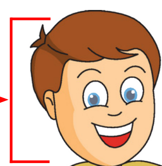

nena

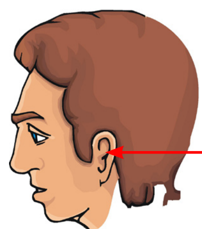

çabri/ leşǩi

ali/ qali

xayari/ ǩici

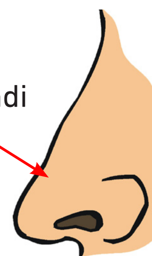

toma

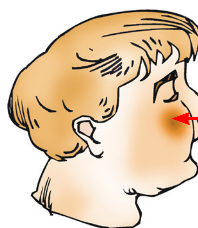

ti/ dudi

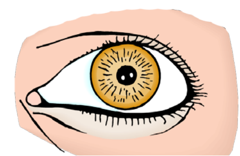

uci/ quci

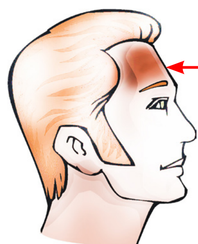

nuǩu

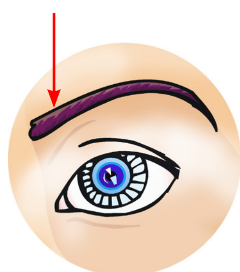

ǩibiri/ ǩibri

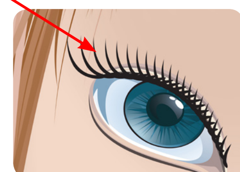

çxindi

ǧva

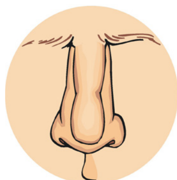
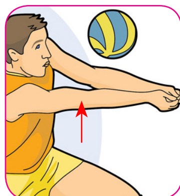

toli

qva/ ǩoǩa

ofidi

ǩamtzami/ tzamtzami

1 Resimis na eluvelun ziťas guğarit.

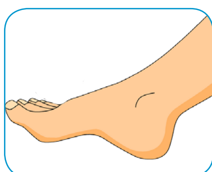
1		ǩiti	toli	ǩibiri	ǩici
2		çxindi	ǩibri	nena	ťriǩi
3		toma	ofidi	ǩuçxe	ali
4		xe	ti	toli	polo
5		ǩuçxe	xe	çxindi	şka
6		ǩiti	toli	ti	xançali
7		şka	toma	ǩuçxe	ǩici

2 Nam xerfi doçirs?

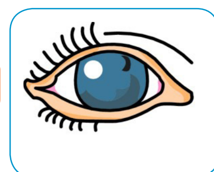
1. x | e
2. u | c | __
3. ş | k | __
4. __ | o | l | i
5. p̌ | __ | c | i
6. __ | i | t | i
7. n | u | __ | __
8. __ | __ | m | a
9. t | __
10. __ | a | b | r | i
11. __ | r | i | ǩ | i
12. ç | x | i | __ | __ | i

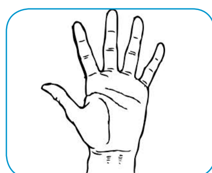
3 Resimepeşi coxo/ yoxo çarit.

uci kiti ǩibri toli ǩuçxe xe

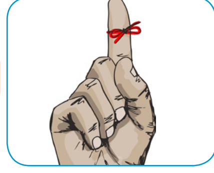

1. ǩuçxe

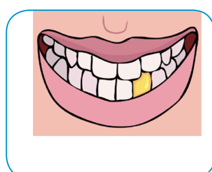

4. ______

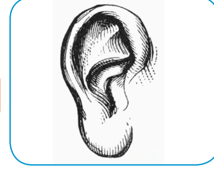

2. ______

5. ______

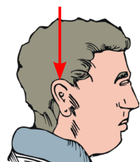

3. ______

6. ______

4 Resimis na eluvelams ziťas nuğarit.

1

- ☑ uci
- ■ ǩiti
- ■ toma

2

- ■ ǩuçxe
- ■ ǩiti
- ■ çabri

3

- ■ toma
- ■ ǩuçxe
- ■ ǩiti

4

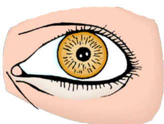
- ■ toli
- ■ çxindi
- ■ xe

5

- ■ ofidi
- ■ xanǯali
- ■ ǩuçxe

5 Nam resimişi coxo tablos ren, dzirit do guğarit.

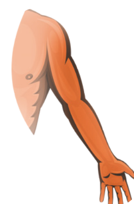

ǩ	t	o	l	i	n	x
o	ǩ	l	ǩ	o	e	a
e	t	n	u	d	n	n
ǩ	o	e	d	v	a	ǯ
e	m	ǩ	ǩ	t	ǩ	a
ť	a	i	dz	a	d	l
ǩ	u	ç	x	e	a	i
x	e	o	ş	u	c	i

Naǩo toli giğun?

Giçkiťan!

uğun: Lazcada "cansız bir varlığa sahip olmayı" ifade eder.

- Naǩo toli giğun?
Kaç gözün var?

- Ma jur toli miğun.
İki gözüm var.
- Si jur toli giğun.
- Hemus/ heyas jur toli uiğun.
- Çku jur toli miğunan.
- Tkva jur toli giğunan.
- Hentepes/ hinis jur toli uğunan.

6 Cuğapepe iǩitxi do kitxalape si çari.

1) Si naǩo toli giğun?

Ma jur toli miğun.

2) ______________________________?

Ma jur ǩuçxe miğun.

3) ______________________________?

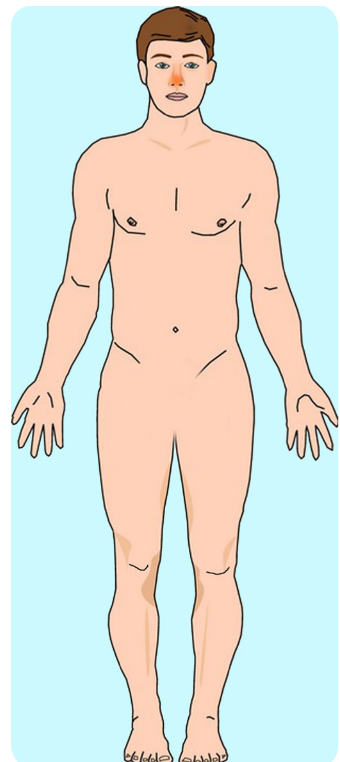
Ma ar p̌ici miğun.

4) ______________________________?

Ma jur ofidi miğun.

5) ______________________________?

Ma ar çxindi miğun.

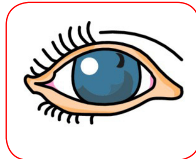

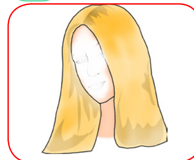
7 Nam numera nam resimi şeni ren?

1 toli   2 kuçxe ✓   3 toma   4. uci   5 xe

2

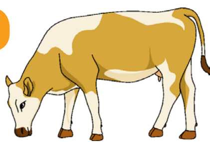

8 Ǩitxalapes cuğaṗi meçit.

1

Pucis naǩo ǩuçxe uğun? Pucis otxo ǩuçxe uğun.

2

Çxomis naǩo toli uğun? ______________________

3

Mamulis naǩo ǩuçxe uğun ? ______________________

4

Xocis naǩo kra uğun? ______________________

5

Mtugis (mtuis) naǩo ǩudeli uğun? ______________________

bere ⟶ berepe

bere

berepe

bozo

bozope

ǩaťu

ǩaťupe

badi

badepe

Giçkiťan!

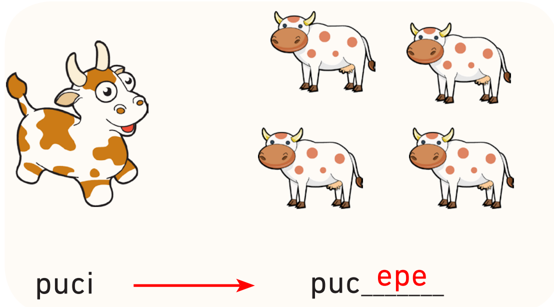
Lazcada -pe ya da -epe eki ile çoğul yapılır.

- bere berepe
- ǩaťu ǩaťupe
- ǩiti ǩitepe
- uci ucepe

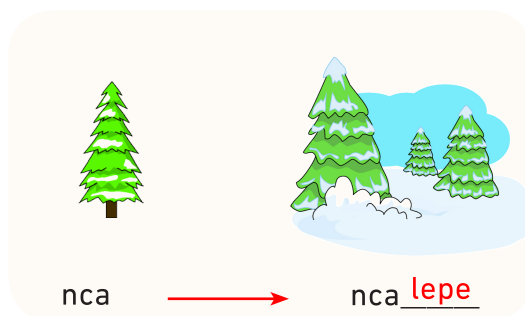
Ancak az sayıdaki bazı kelimeler için -lepe kullanılır.

- cuma cumalepe
- da dalepe
- dida didalepe
- nusa nusalepe
- kva kvalepe

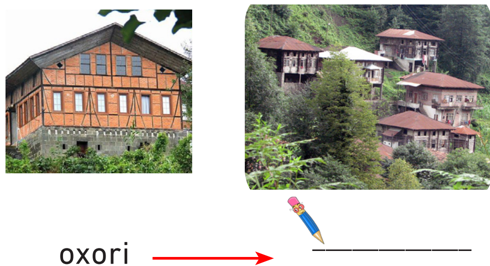
9 İkitxit do ziťapeşi didobape (-pe/ -lepe) çarit.

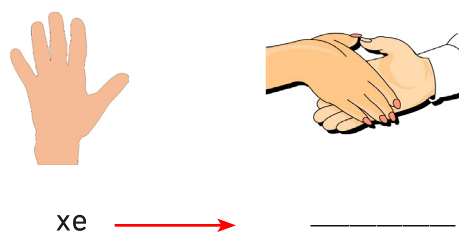
puci → puc_epe_

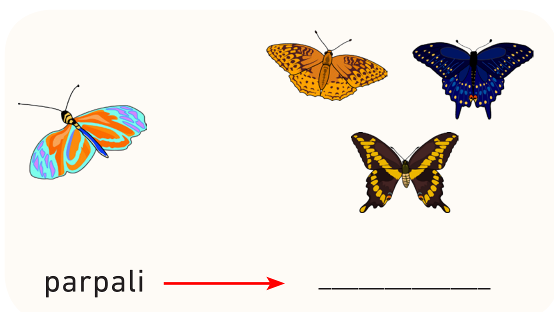
nca → nca_lepe_

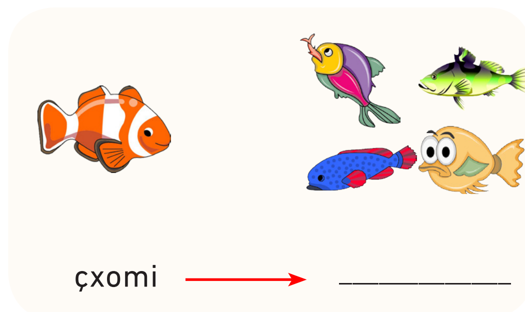
oxori → ____________

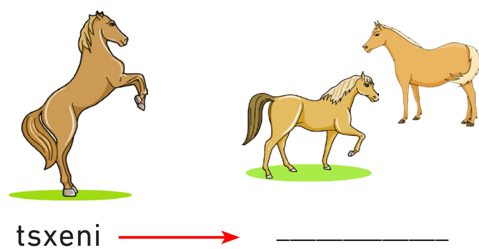
xe → ____________

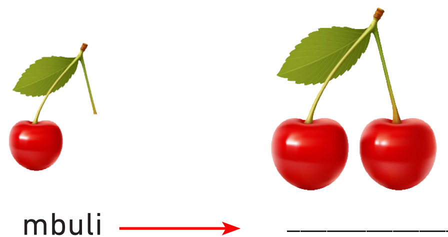
parpali → ____________

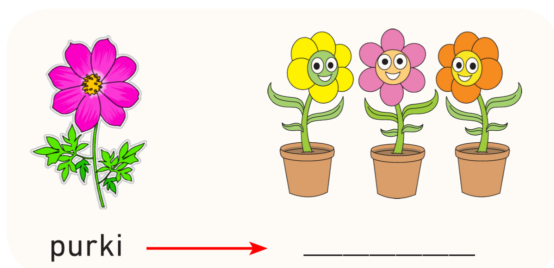
çxomi → ____________

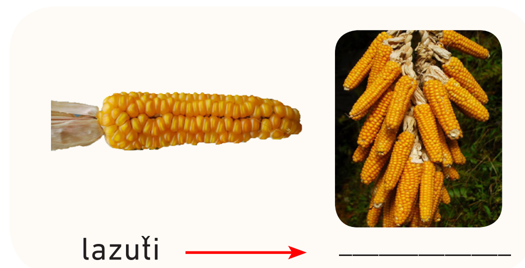
tsxeni → ____________

mbuli → ____________

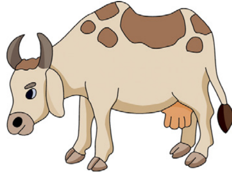

purki → ____________

lazuťi → ____________

10 Hantepe (hani) iǩitxit.

Pucişi ǩudeli

Gurunişi ucepe

Xocişi ǩuçxepe

Giçǩiťan!

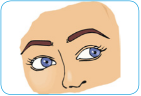
Lazcada -şi eki ile aidiyet belirtilir.
- Çocuğun gözleri
- Kızın şaçları gibi.

- bere — bereşi
- ǩaťu — ǩaťuşi
- ǩoçi — ǩoçişi
- bozo — bozoşi

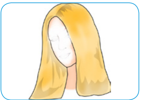
11 Evulis otzǩedit do ziťape dosturesarit.

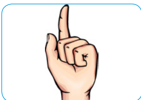
bere - ǩuçxe - ç̌uťa   Bereşi ǩuçxe ç̌uťa ren.

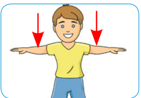
oxorca - toli - mskva ______________________

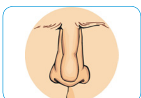
bozo - toma - gundze ______________________

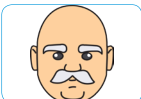
ǩoçi - ǩiti - mç̌ipe ______________________

ǩoçi - xanç̌ali - mçxu ______________________

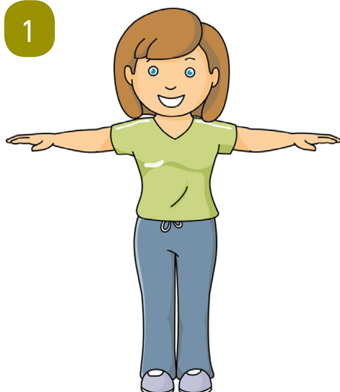
biç̌i - çxindi mskva ______________________

badi - ofidi - kçe ______________________

12 Tudeni ǩarape ǩai iǩitxit.

1

Xela ǩaoba! Ma bozo (ǩulani) vore.

Ma jur xe, jur ǩuçxe do jur xanǯali miğun.

Jur toli do jur uci (quci) miğun.

Ar p̌ici (nuǩu), ar-ti mskva çxindi miğun.

Ǩat̆us ǩudeli uğun, ǩinçis msva uğun ama ma ǩudeli do msva var miğun.

2

Xela ǩaoba! Ma Ǩat̆u vore.

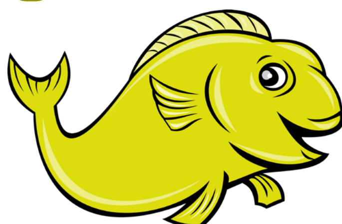
Otxo ǩut̆a ǩuçxe miğun ama xe do xanǯali var miğun.

Ma-ti iri steri jur toli, jur uci, ar çxindi do ar p̌ici miğun.

Arti gunzde ǩudeli do gundze oşmeşepe miğun.

Si oşmeşi mu ren giçkin-i?

3

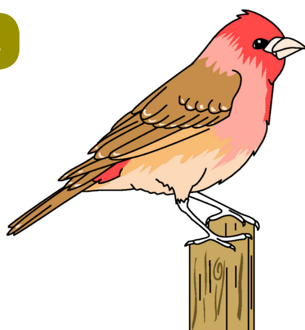

Xela ǩaoba! Ma Çxomi vore.

Xe do xanǯali var miğun. Ma ǩuçxe-ti var miğun. Ama jur toli do ar p̌ici miğun. Arti ǩudeli komiğun.

Si ǩudeli mu ren, giçkin-i?

4

Xela ǩaoba! Ma Ǩinçi vore.

Ma-ti xe do xanǯali var miğun. Ama msvalepe miğun. Xolo, jur ǩuçxe, jur toli do ar p̌ici miğun. Arti ǩudeli miğun.

Si msva mu ren, giçkin-i?

A. Çarape iǩitxit do ǩitxalapes cuğap̌i meçit.

1. Bozos msva uğun-i? ________________

2. Ǩat̆us naǩo ǩudeli uğun? ________________

3. Çxomis ǩudeli uğun-i? ________________

4. Si naǩo toli do uci giğun? ________________

5. Ǩinçis xe uğun-i? ________________

6. Ǩat̆us uğun do çxomis na var uğun mu ren? ________________

7. Ǩinçis uğun do ǩoçis na var uğun mu ren? ________________

B. Çarape oǩozemcit.

1. Ǩinçis xe var uğun ama	ǩudeli uğun.
2. Çxomis ǩuçxe var uğun ama	msvalepe uğun.
3. Ǩoçis msva var uğun ama	oşmeşepe miğun.
4. Ma ǩat̆u vore,	msvalepe miğun.
5. Ma ǩinçi vore,	jur ǩuçxe uğun.

C. Çarape iǩitxit do boşi svalepe opşit.

Ma bozo vore. Jur to________, jur x________ do jur ǩ___________ miğun. Ar p̌___________, ar-ti _________ çxindi miğun. Ama ǩ_________ do m_____ var miğun.

Ma Ǩat̆u _________. Otxo _________ ǩuçxe miğun ama x______ do x_________ var miğun. Arti g___________ ǩudeli do gundze o______________ miğun.

Ma Çxomi vore. Xe do xanç̌ali var _____________. Ma ǩuçxe-ti _______ miğun. Ama j_________ toli do a______ p̌ici miğun. Ar-ti ǩudeli ___miğun.

Ma Ǩinçi _________. Ma-ti xe _____ xanç̌ali var miğun. Ama _________ miğun. Xolo, jur ǩuçxe, jur toli do ar p̌ici ___________. Ar-ti ____________ miğun.

13 Tudeni testi opşit.

1) Ma mskva ______________ miğun.

a) tolepe ✓ b) puci c) xoci d) ngeni/ nceni

2) Ǩaťus ______________ ťriǩi (polo) uğun.

a) ar b) jur c) sum d) otxo

3) Kotumes ______________ ťriǩi (polo) uğun.

a) ar b) jur d) otxo c) sum

4) Si muperi çxindi giğun?

a) ma b) mskva c) tolepe d) miğun

5) Si tis (dudis) mu giğun?

a) xe b) ǩiti c) ǩuçxe d) toma

6) Ma tis ______________ miğun.

a) ǩuçxe b) xe c) ǩiti d) toma

7) Ar xes naǩo kiti giğun?

a) aşi b) sum c) jur d) xut

8) Jur ǩuçxes naǩo kiti giğun?

a) xut b) vit c) viťojur d) eçi

9) Biçişi tomalepe so (nak) renan?

a) korbas b) tis c) ǩuçxes d) p̌icis

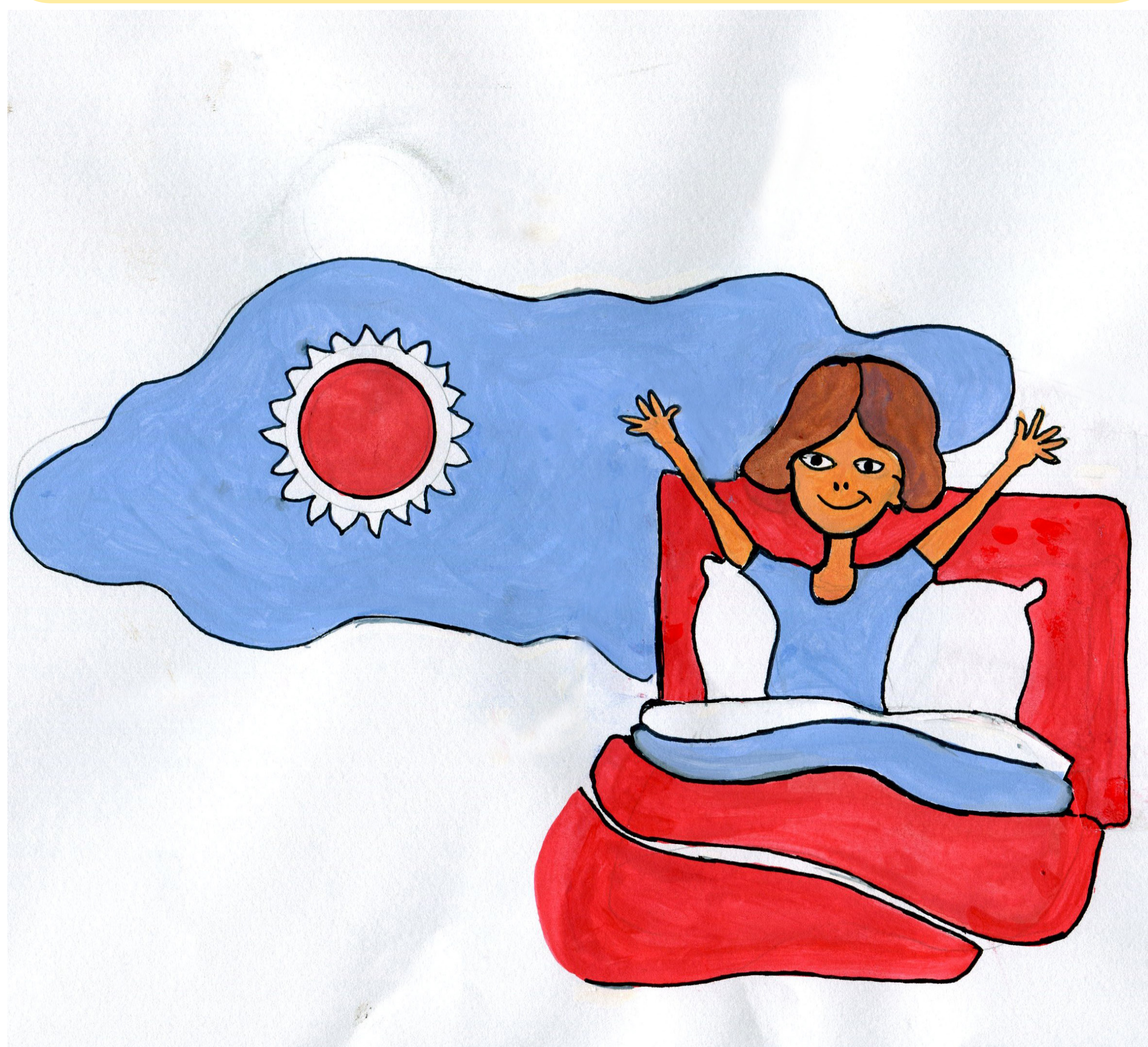

10) Si muperi xanç̌ali giğun?

a) gundze b) jur c) var d) miğunan

7. UNİTE

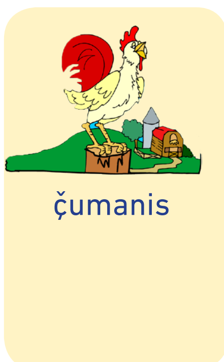
AR NDĞA-ÇKİMİ

Ham unites doviguraten:

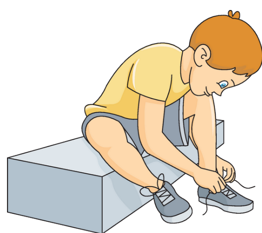
- Ar ndğas mupe vikumt
- Mundes mu vikumt
- Saaťi oǩitxu do otku

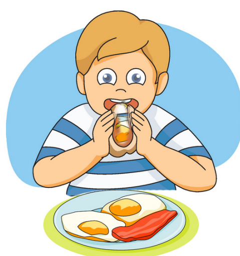
Ar ndğas mupe vikum (bikom/ vikip)?

çumanis

Goṕǩutsxur.

Xe do ṕici (nuǩu) vibonam.

Govixadzirer.

Çumaneri gyari vimxor.

Mektebişe vulur.

Ndğaleris

Dersi viucam.
(vişǩinam, visimin)

Ṕçarum.

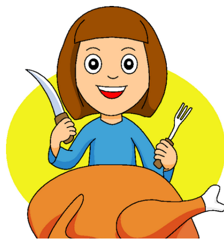

Resimi bğarum.

Burti vister (vibir).

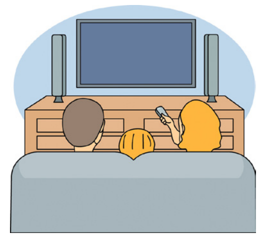

Tzǩari (tzari) pşum.

lumcis

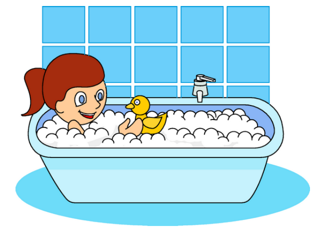
Lumcineri gyari vimxor.

Televuzis votzǩer.
(seiri vikum)

Dersi viçalişam.

Xura vibonam.

seris

Okunes vister (vibir).

Ǩibri (ǩibiri) viçxam.

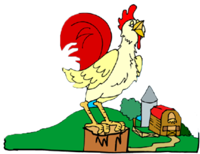

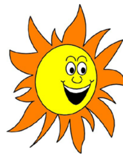
Kitabi viǩitxam.
(golovionam, viťur)

Vincir.

1 İkitxit do kitxalapes cuğaṗi çarit.

çumani

ndğaleri

lumci

seri

- Mundes goǩutsxur?

Çumanis goṗǩutsxur.

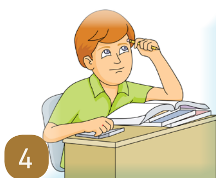
- Mundes mektebişe ulur?

________________________________.

- Mundes basǩeťi ister/ ibir?

________________________________.

- Mundes dersi içalişam?

________________________________.

- Mundes kitabi iǩitxam?

________________________________.

- Mundes incir?

________________________________.

2 İkitxit do çarit, "mundes?"

1) ____________________ mektebişe vulur.

a) çumanis ✓ **b)** ondğes/ yemas **c)** lumcis **d)** seris

2) ____________________ burti vister.

a) çumanis **b)** ndğaleris **c)** lumcis **d)** seris

3) ____________________ ǩibri viçxam.

a) Andğa **b)** ndğaleris **c)** lumcis **d)** seris

4) ____________________ televuzis votzǩer.

a) çumanis **b)** ndğaleris **c)** lumcis **d)** seris

5) ____________________ vincir.

a) çumanis **b)** ndğaleris **c)** lumcis **d)** seris

3 Mundes mu ikumt? Çarit.

seri

lumci

ndğaleri

çumani

1) Dersi viçalişam. lumcis

2) Vincir. ________________

3) Burti vister. ________________

4) Resimi bğarum. ________________

5) Ǩibri viçxam. ________________

6) Televuzis votzǩer. ________________

7) Mektebişe vulur. ________________

8) Okunes vister. ________________

4 Resimepes otzǩedit do çarit, “mi ǩala (mi şǩala) mu ikumt?

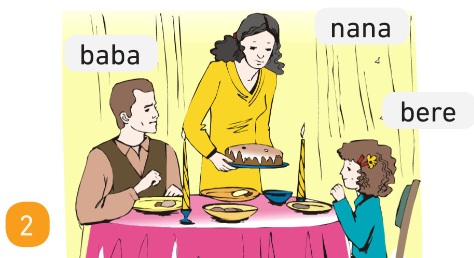
1

- Bozok mi ǩala kitabi iǩitxams?

Bozok biçi ǩala (şǩala) kitabi iǩitxams.

- Si mi ǩala kitabi iǩitxam?

Ma skani ǩala (şǩala) kitabi viǩitxam.

2

- Berek mi ǩala gyari imxors?

______________________________________.

- Si mi ǩala gyari imxor?

______________________________________.

3

- Efak mi ǩala ǩuǩuşi isters?

______________________________________.

- Si mi ǩala ǩuǩuşi ister?

______________________________________.

4

- Exa mi ǩala incirs?

______________________________________.

- Si mi ǩala incir?

______________________________________.

5

- Biçi mi ǩala noğaşe ulun?

______________________________________.

- Si mi ǩala noğaşe ulur?

______________________________________.

5 İpti çarit, ukule artikatis kitxit.

1) Si mi kala (şkala) kitabi ikitxam? Ma nana-çkimi kala kitabi vikitxam.

2) Mi kala mektebişe ulur? ________________.

3) Mi kala çumaneri gyari imxor? ________________.

4) Mi kala ister? ________________.

5) Si mi kala okunes ister? ________________.

6) Mi kala televuzis otzker? ________________.

6) Mi kala incir? ________________.

6 Resimis mu dziremt, artikatis utzvit.

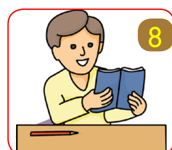

7 İpti resimepes otzkedit. Ukaçxe cumlepe ikitxit do numera meçit.

Dersi viçalişam. ___2___

Kibri viçxam. ______

Xe vibonam. ______

Basketi vister. ______

Gyari vimxor. ______

Vincir. ______

Tzkari pşum. ______

Kitabi vikitxam. ______

8 Ǩitxalapes cuğapi meçit.

- Çumanis mu ikum?

1) Çumanis parkişe vulur.

2) ______________________________.

3) ______________________________.

4) ______________________________.

- Ndğaleris mu ikum?

1) ______________________________.

2) ______________________________.

3) ______________________________.

4) ______________________________.

- Lumcis mu ikum?

1) ______________________________.

2) ______________________________.

3) ______________________________.

4) ______________________________.

- Seris mupe ikum?

1) ______________________________.

2) ______________________________.

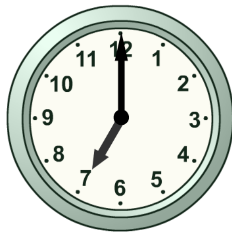
3) ______________________________.

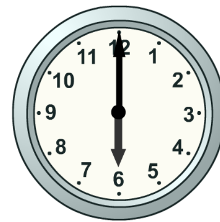
4) ______________________________.

Saaťi naǩo ren?

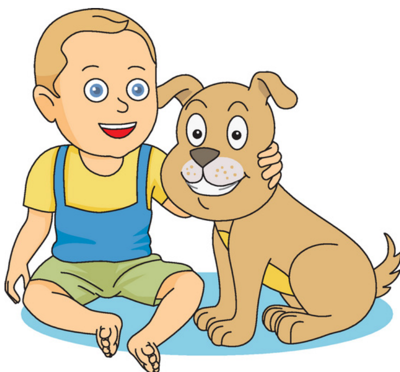

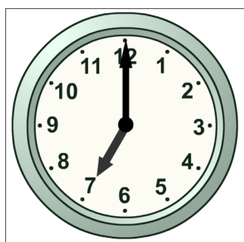

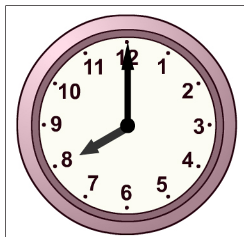

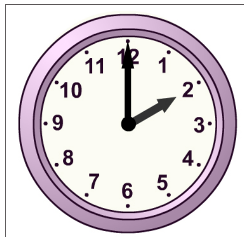
9 İkitxit do tzori cuğap̌is nuğarit.

1

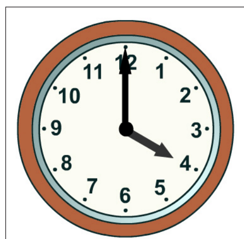
Saaťi şkiti ren. Ho ☑ Var ☐

2

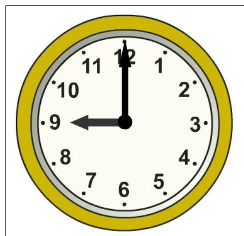
Saaťi ovro ren. Ho ☐ Var ☐

3

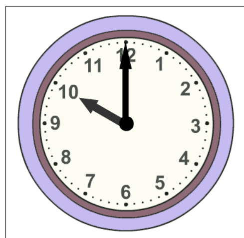
Saaťi aşi ren. Ho ☐ Var ☐

4

Saaťi otxo ren. Ho ☐ Var ☐

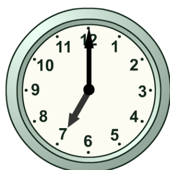
5

Saaťi ovro ren. Ho ☐ Var ☐

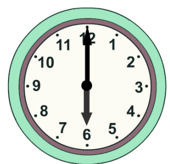
6

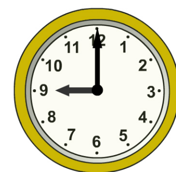
Saaťi viti ren. Ho ☐ Var ☐

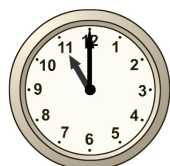
10 Resimi do saat̆is otzḱedit do oḱozemcit.

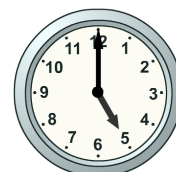

1. Saat̆i xutis.
2. Saat̆i ovros.
3. Saat̆i çxoros.
4. Saat̆i aşis.
5. Saat̆i şkitis.
6. Saat̆i vit̆oaris.

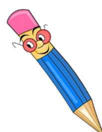
ḱibri viçxam.

xe vibonam.

gyari vimxor.

Lazuri p̌ç̌arum.

sipori vikum.

mektebişe vulur.

11 Ǩitxalapes cuğaʠi meçit.

1

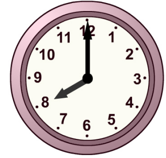

- Si, mi ǩala gyari imxor?

Ma, nana do baba ǩala gyari vimxor.

- Nam saat̆is gyari imxor?

Ma, saat̆i ovros gyari vimxor.

2

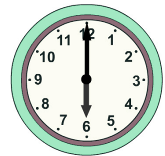

Si, mi ǩala dersi içalişam?

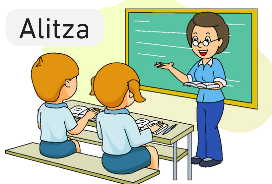
______________________________.

Nam saat̆is dersi içalişam?

______________________________.

3

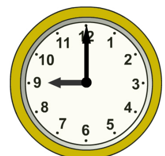

Si, mi ǩala dersi işǩir (isimin/ iucam)?

______________________________.

Nam saat̆is dersi işǩir?

______________________________.

4

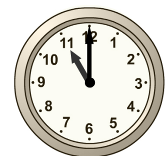

Si, mi ǩala incir?

______________________________.

Si, nam saat̆is incir?

______________________________.

5

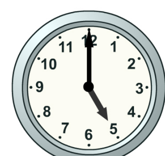

Si, mi ǩala kitabi iǩitxam?

______________________________.

Nam saat̆is kitabi iǩitxam?

______________________________.

12 Lazuri çara İǩitxit.

Xela ǩaoba! Ma Tenda gemodzin. Nana do baba-çkimi ǩala (şǩala) Xopas pskidur.

Ǩat̆a çumanis saat̆i şkitis gop̌ǩutsxur. Xe do p̌ici (nuǩu) vibonam. Ǩibirepe viçxam. Govixadzirer do nana do baba-çkimi ǩala çumaneri gyari vimxor.

Ma ǩat̆a ndğas saat̆i ovros mektebişe vulur. Mektebi-çkimi saat̆i çxoros gyoçǩams do saati sumis içoden.
Dersepe-çkimi ǩai viucam (vişkir/ visimin) do p̌ç̌arum.

Ondğeneri (yemaneri) gyari saati vit̆ojuris mektebis vimxor. Manebape-çkimi ǩala burti vister (vibir).

Mektebi-şǩule oxorişe vulur.
Uǩaçxe, oxoris dersi viçalişam. Dersi şkule televuzis votzker, kitabi viǩitxam do Lazuri birapape visimin (vişǩir). Bazi-ti internetis amavulur. Seri saati vitis xolo ǩibrepe viçxam do vincir.

A. Jini çara muşeni ren? Konuğarit.

a) Ǩat̆a ndğas Tendak mu ikums.

b) Tendak mu imxors.

B. Ǩitxalapes gundze cuğap̌i meçit.

1. Tenda mi ǩala skidun? ____________________
2. Nam saat̆is mektebişe ulun? ____________________
3. Manebape-muşi ǩala mu ikums? ____________________
4. Tendak oxoris mu ikums? ____________________
5. Dersi-şǩule mupe ikums? ____________________

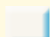
C. Jini ǯara iǩitxit do tudeni boşi svalepe opşit.

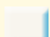
Nana do baba-çkimi _________ Xopas _____________. Saťi şkitis go___ǩutsxur. __________ do __________vibonam. Ǩibirepe ____________. Govixadzirer do nana do baba-çkimi-ǩala ǯumaneri gyari ____________. Ma __________ __________ saťi ovros mektebişe vulur. Mektebi-çkimi saťi çxoros ____________ do saati sumis ____________. Dersepe-çkimi ǩai ____________, ____________.

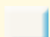
____________ gyari saati viťojuris mektebi___ vimxor. Manebape-çkimi-ǩala burti vister. Mektebi-şkule oxorişe ____________. Uǩaçxe, oxoris dersi ________________. Dersiş-şkule televuzis ____________, kitabi viǩitxam do Lazuri birapape ____________. Bazi-ti internetis ____________.

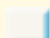
D. Jini ǯara iǩitxit do tzori cuğap̌is nuğarit.

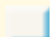
1) Tenda Xopas skidun. Ho Var

2) Tenda saaťi xutis goǩutsxun. Ho Var

3) Tenda ǯumanis ǩibri var içxams. Ho Var

4) Manebape-muşi-ǩala var isters. Ho Var

5) Mektebi-muşi saati çxoros gyoçǩams. Ho Var

6) Mektebi-muşi saati sumis içoden. Ho Var

7) Oxoris dersi var içalişams. Ho Var

13 Hatzi/ hus kitabi-tkvani mele kododvit do artiǩatis uǩitxit, utzvit.

1) Mundes goǩutsxur?

2) Çumanis gyari imxor-i?

3) Çumanis xe do p̌ici (nuǩu) ibonam-i?

4) Nam saat̆is mektebişe ulur?

5) Ǩat̆a ndğas mektebişe ulur-i?

6) Dersi ǩai/ vorsi işǩinam-i (iucam-i/ isiminam-i)?

7) Lazuri mutu çarum-i?

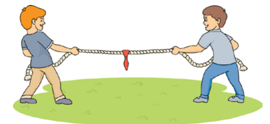
8) Manebape-skani ǩala ister-i/ ibir-i?

9) Kitabi iǩitxam-i? Çkva (başǩa) mupe ikum?

10) Nam saat̆is incir?

14 Nana do baba-skanis uǩitxit, ar ndğas hentepek/ hinik mupe ikuman, doçarit. Dogurale-tkvanis otzirit do sinifis iǩitxit.

1) Nana-skani mundes goǩutsxun?

2) Nana-skanik çumanişe mupe ikums?

3) Si gyari mik gixadzirams?

4) Tkvani oxoris pucişi dulya mik ikums?

5) Baba-skanik so/ nak içalişams?

6) Nçai mik tzilums?

7) Ntxiri mik tzilums?

8) Nam saat̆is incir?

9) Tkvani oxoris mik kitabi iǩitxas (it̆us/ goliyonay)?

10) Da vana cuma giyonun-i? Hentepek mupe ikuman?

15 Tudeni testi opşit.

1) Ma çumanis ordo ______________.

a) vincir b) vibgar c) noğa d) goǩutsxur ✓

2) Ǩaťa ______________ leba (yano) vincir.

a) seris b) vikum c) pşum d) vibir

3) Ma ǩaťa ndğas dersi ______________.

a) ulun b) şums d) viçalişam c) uǩaṗams

4) Ma nana-çkimi __________ kitabi viǩitxam.

a) Tenda b) ǩala/ şǩala c) mskva d) ulun

5) Saaťi __________ ren?

a) bere b) çxindi c) naǩo d) nena

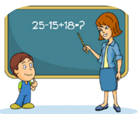
6) Saaťi __________ ren.

a) ikums b) otxo c) xvala d) araba

7) Nam __________ gyari imxor?

a) çona b) mjora c) saaťis d) xut

8) Doguralek berepes ____________ dogurams?

a) vulur b) ibirs c) mu d) ikums

9) Berek parkis ______________.

a) ikums b) isimins c) iucams d) isters/ ibirs

10) Seris mja pşum do heşote ______________.

a) ǩai b) ikums c) vincir d) ren

8. UNİTE

DOLOKUNUPE

Ham unites doviguraten:

- Dolokunupe
- Perepe

Si mu dologokuns?

porça

ǩazaği

xiǩa

çeǩeţi

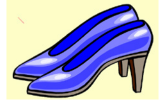

paltu

xeştati

ǩaşǩoli

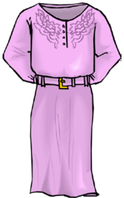

kudi

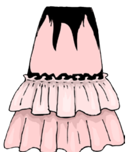

modvalu

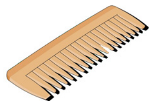

şorţi

matzǩindi
matzindi

forǩa/foga

tzineǩi
tzendeçi

şkatzale

otsxeci

uciǩumbi

otole

orţapu

1 Resimis na eluvelun zit̆as nuğarit.

1

- [x] kudi
- [ ] tzineǩi
- [ ] porça

2

- [ ] xeştati
- [ ] modvalu
- [ ] ǩiravati

3

- [ ] forǩa
- [ ] şkatzale
- [ ] kudi

4

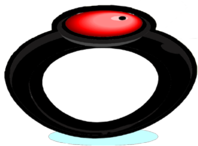
- [ ] pont̆uli
- [ ] kudi
- [ ] porça

5

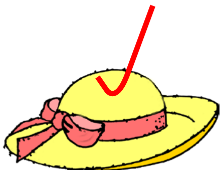
- [ ] çeǩet̆i
- [ ] tzineǩi
- [ ] şort̆i

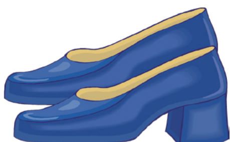
2 Resimepeşi coxope tablos ren-na guğarit.

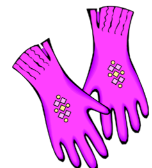

m	a	tz	ǩ	i	n	d	i
ç	m	i	p	o	r	ç	a
e	h	n	u	d	i	m	k
ǩ	r	e	d	v	a	l	u
e	t	ǩ	a	b	a	o	d
t̆	a	i	dz	a	d	n	i
i	m	o	d	v	a	l	u
j	x	e	ş	t	a	t	i

3 Tudeni ǩitxalapes cuğaṗi **meçit.**

A: Ham (haya) ǩiravati ren-i?

B: _Ho_, ham ǩiravati ren.

A: Ham tzineǩi ren-i?

B: _Var_, ham tzineǩi va ren, _porça_ ren.

1

A: Ham forǩa ren-i?

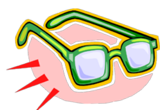
B: ______, ham ____________ ren.

2

A: Ham ponťuli ren-i?

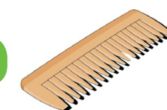
B: ______, ham ________ va ren, __________ ren.

3

A: Ham otole ren-i?

B: ______, ham ____________ ren.

4

A: Ham kudi ren-i?

B: ______, ham ________ va ren, __________ ren.

5

A: Ham uciǩumbi ren-i?

B: ______, ham ____________ ren.

6

A: Ham porça ren-i?

B: ______, ham ________ va ren, __________ ren.

4 İǩitxit do çarit.

1 Ma ___çeǩeťi___ miğun.

2 Ma ǩ__________i miğun.

3 Ma f__________a miğun.

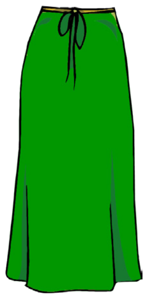

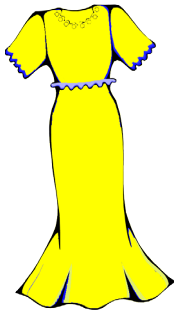
4 Ma o__________e miğun.

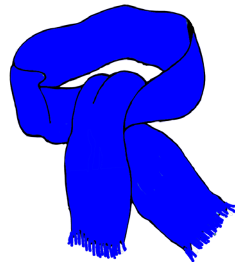

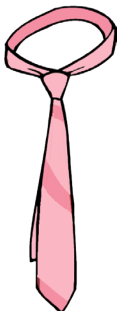
5 Ma p__________ miğun.

Porça-skani nam peri ren?

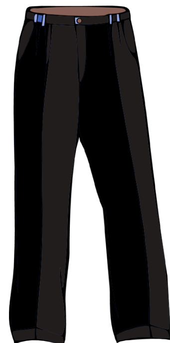

xançeni (yeşili)

skiťa

cğaťa

pembe

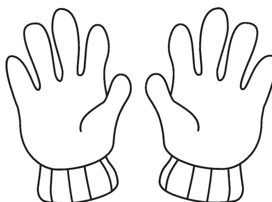

uça

bresťi/ mbura

mçita

arandza

kçe

leťaşperi

5 Resimis otzǩedit do tzori ziťas guğarit.

1

Ham porça kçe/ mçita ren.

2

Ham porça skiťa/ cğaťa ren.

3

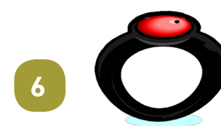
Ham şkatzale kçe/ leťaşperi ren.

4

Ham çeǩeťi kçe/ bresťi ren.

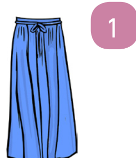

5

Ham tzineǩi skiťa/ uça ren.

6

Ham matzǩindi cğaťa/ uça ren.

6 Resimis otzǩedit do tzori ziťa çarit.

1

cğaťa şkatzale
____

2

____

3

____

4

____

5

____

6

____

7

____

8

____

9

____

7 Resimepe do ziťape oǩozemcit.

2	otole
	modvalu
	tzineǩi
	porça
	ǩazaği
	çeǩeťi
	forǩa (foga)
	kudi
	ponťuli
	şkatzale
	xeştati
	şorťi
	uciǩumbi
	matzǩindi
	orťapu

8 Resimepe do ziťape oǩozemcit.

9 Evulis otzǩedit do boşi svalepe opşit.

1

Hantepe (hani) mu renan?
Cğaťa modvalupe renan.

2

Ham (haya) mu ren?
Bresťi forǩa ren.

3

Ham mu ren?
____

4

Hantepe mu renan?
____

5

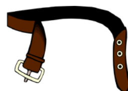
Ham mu ren?
____

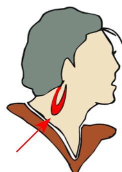
6

Ham mu ren?
____

7

Hantepe mu renan?
____

8

Ham mu ren?
____

9

Ham mu ren?
____

10

Ham mu ren?
____

11

Ham mu ren?
____

12

Ham mu renan?
____

10 Ǩitxalapes cuğaʼpi meçit.

1 Ham, bresťi modvalu ren-i?

Ho, moro!

5 Ham bresťi kudi ren-i?

Var, var!

2 Ham mç̌ita forǩa ren-i?

6 Ham xançeni forǩa ren-i?

3 Ham leťaşperi xeştati ren-i?

7 Ham leťaşperi kudi ren-i?

11 Cuğaʼpis otzǩedit do kitxala çarit.

1 Modvalupe xançeni renan-i?

Modvalupe xançeni renan.

2 ____________?

Ponťuli cğaťa ren.

3 ____________?

Forǩa pembe ren.

4 ____________?

Modvalupe skiťa renan.

5 ____________?

Tzineǩepe mç̌ita renan.

6 ____________?

Otole xançeni ren.

7 ____________?

Kudi uça ren.

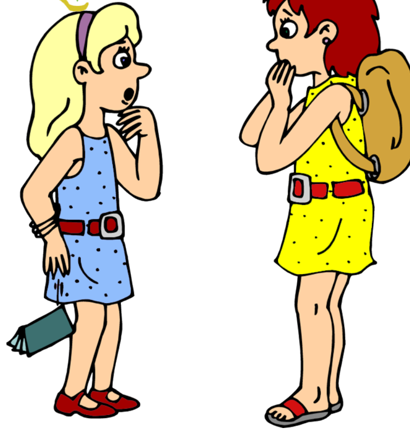
8 ____________?

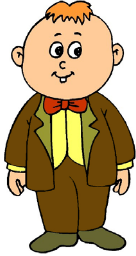
Porça cğaťa ren.

12 Artiǩatis uǩitxit.

Skani forǩa skiťa ren-i?

Ho, çkimi forǩa skiťa ren.

1

- Skani ponťuli leťaşperi ren-i?

  Ho, çkimi ______________________ ren.

2

- Skani ǩiravati kçe ren-i?

  Var, çkimi ____________________ va ren.

3

- Skani forǩa xančeni ren-i?

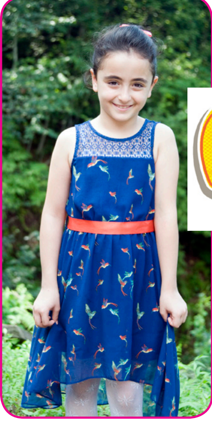
  Ho, çkimi ______________________ ren.

4

- Skani forǩa skiťa ren-i?

  Ho, çkimi ______________________ ren.

Si mu dologokuns?

Ma forǩa dolomokuns.

Ma şorťi momodzin.

dolokuns/ dolonkos

- Ma forǩa dolomokuns.
  Benim üzerimde elbise var.
- Si forǩa dologokuns.
- Hemus/ heyas forǩa dolokuns.

modzin/ modzun

- Ma şorťi momodzin.
  Benim üzerimde şort var.
- Si şorťi mogodzin.
- Hemus/ heyas şorťi modzin.

GİÇKİŤAN

dolokuns/ dolonkos: Elbise, gömlek, kazak gibi bel ile boyun arası giyecekler için.

modzin/ modzun: Belden aşağı giyecekler ya da eldiven, yüzük, çorap, ayakkabı için.

gyotun/ cutun

gyotun/ cutun: Şapka, bere türü giyecekler için.

- Ma kudi gemotun/ cemitun.
  Benim üzerimde şapka var.
- Si kudi gegotun/ cegitun.
- Hemus/ heyas kudi gyotun/ cutun.

So mu itkven?

Atinuri	Arťaşenuri	Vitzuri - Arkaburi - Xopuri
dolonkos	dolonkoy	dolokuns
modzun	modzun	modzin

13 Cumlepe dosturesarit.

1) Ma	porça	momodzin.
2) Si	forǩa	mogodzin.
3) Şanas	matzǩindi	dologokuns.
4) Ma	ponťuli	dolomokuns.
5) Si	tzineǩi	modzin.
6) Ma	şorťi	momodzin.

14 Boşi svalepe opşit.

1) Ma porça dolomokuns.
2) Si yeleği ______________________.
3) Ma matzǩindi ______________________.
4) Tendas tzineǩi ______________________.
5) Ma kudi ______________________.
6) Şanas forǩa ______________________.

15 Nuğarit, cumele tzori ren-na HO, va ren-na VAR.

	Ho	Var
1) Artes xeştati dolokuns.	☐	☑
2) Ma ǩazaği momodzin.	☐	☐
3) Ma matzǩindi momodzin.	☐	☐
4) Ma tzineǩi momodzin.	☐	☐
5) Ma kudi gemotun.	☐	☐
6) Ma porça dolomokuns.	☐	☐

16 İkitxit do nuğarit. Ma mi vore?

1

a

Xela ǩaoba!

Ma skiťa forǩa dolomokuns ama kudi var gemotun. Ponťuli var momodzin. Porça-ti var momodzin. Ma leťaşperi modvalu do kçe tzineǩi momodzin.

E do, si nam peri tzineǩi mogodzin?

Si, namperi modvalupe mogodzin?

2

b

Xela ǩaoba!

Ma cğaťa kudi gemotun. Kudi-çkimi dido mskva ren. E do, mç̌ita forǩa dolomokuns. Forǩa-çkimi-ti dido mskva ren. Modvalupe-çkimi dziremt-i? Ma nam peri modvalu momodzin?

Tkva nam peri modvalu mogodzinan?

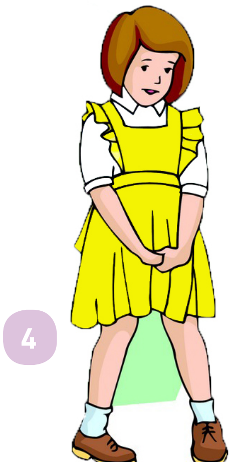
3

c

Xela ǩaoba!

Ma skiťa porça dolomokuns. Cğaťa şkatzale, kçe tzineǩi do bresťi modvalu momodzin. Ma xolo jur çanta miğun; ari xanç̌eni, majura pembe. Ama kudi var gemotun.

Tkva nam peri porça dologokonan?

4

d

Xela ǩaoba!

Ma arandza kudi gemotun. Uça çeǩeťi dolomokuns. Ponťuli-çkimi xanç̌eni ren, e do leťaşperi modvalupe momodzin.

Ma arandza kudi maoropen (p̌qorop).

Tkva nam peri kudi gegotunan?

17 ikitxit do boşi svalepe opşit.

1

Xela ǩaoba! Ma Arte gemodzin. Atinuri Lazi vore. Mp̌olis pskidur.

Ma mu _dolo_ mokuns?

Ma porça dolo_________. Porça-çkimişi peri kçe ren.

E do, si mu dolo__________?

E do, si mu mogo___________?

2

Xela ǩaoba! Ma Tana ___________________.

Sapancanuri Lazi ǩulani (bozo) vore.

Mç̌ita yeleği do kçe porça __________________.

Mç̌ita şorťi do kçe modvalu _______________.

E do, si mu mogo___________?

3

Xela ǩaoba! Ma Eyluli ___________________.

Ma Mp̌oluri vore. Mp̌olis pskidur.

Ma pembe xiǩa do ç̌ereli porça ______________.

Uça şorťi mo_________________.

Uça do pembe modvalupe mo_______________.

18 Resimepes otzǩedit do cuğap̌i meçit.

Tana

Tena

Tanura Arte

Tenda

1) Mişi forǩa kçe ren? Tanaşi forǩa kçe ren.

2) Mişi forǩa cğat̆a ren? ______

3) Mişi ort̆apu mç̌ita ren? ______

4) Mişi porça xanç̌eni ren? ______

5) Mişi porça mç̌ita ren? ______

6) Mişi forǩa uça ren? ______

7) Tendaşi forǩa brest̆i ren-i? ______

8) Tanuraşi porça skit̆a ren-i? ______

9) Tenaşi ort̆apu kçe ren-i? ______

10) Arteşi porça xanç̌eni ren-i? ______

19 Hatzi si ç̌ari. Si mupe dologokuns?

Xela ǩaoba! Ma ...

20 Tudeni oǩosinapu iǩitxit.

İrden: Xela ǩaoba Tutaste! Ar saaťişe vidzirat-i?

Tutaste: Xela ǩaoba İrden! Ar saaťişe vidzirat do muç̌o giçinare?

giçinare
= giçinaminon.

İrden: Ma mç̌ita kudi gemotun do cğaťa ponťuli momodzin.

Tutaste: E do, nam peri porça dologokuns?

İrden: Porça-çkimi mç̌ita ren. Ma gundze biç̌i vore; mç̌ipe do gundze.
Si mu dologokuns? Si muperi bozo/ ǩulani ore?

Tutaste: Ma uça do gundze tomalepe miğun. Kudi var gemotun.

İrden: Porça do ponťuli-skani nam peri renan?

Tutaste: Ma porça var dolomokuns, forǩa dolomokuns.

İrden: E do, forǩa-skani nam peri ren?

Tutaste: Forǩa-çkimi xançeni ren. Xançeni do gundze forǩa dolomokuns.

İrden: Dido ǩai. Ǩaite vidzirat hemoras.

Tutaste: Ǩaite vidzirat İrden.

Jini oǩosinapu ǩai iǩitxit do tudeni tkvalape oǩozemcit.

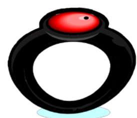
1) Ar saaťişe vidzirat do	forǩa dolomokuns.
2) Ma mç̌ita kudi gemotun do	muç̌o giçinare?
3) Ma gundze biç̌i vore;	cğaťa ponťuli momodzin.
4) Si muperi	forǩa dolomokuns.
5) Ma uça do gundze	tomalepe miğun.
6) Ma porça var dolomokuns,	bozo/ ǩulani ore?
7) Xançeni do gundze	mç̌ipe do gundze.

21 Resimepes otzǩedit do testi opşit.

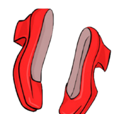
1) Ham ______________ skiťa ren.

a) uça b) kçe c) bresťi d) porça ✓

2) Ham ______________ ren?

a) tzineqi b) porça c) matzǩindi d) kudi

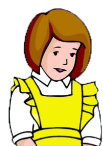
3) Ham modvalu nam peri ren?

a) bresťi b) cğaťa d) mç̌ita c) kçe

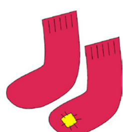
4) Ma ______________ porça dolomokuns.

a) kçe b) skiťa c) cğaťa d) bresťi

5) Bozos skiťa porça ______________.

a) dolokuns b) ikums c) ibirs d) modzin

6) Ma mç̌ita tzineǩi ______________.

a) mç̌ita b) cğaťa c) momodzin d) kçe

7) Oxorcas leťaşperi şkatzale ______________.

a) modzin/ modzun b) ren c) so d) minon

8) Si nam peri orťapu ______________.

a) miçkin b) giğun c) miğun d) miyonun

9) Si çeǩeťi ______________-i?

a) uça b) kçe c) dologokuns d) so

10) Dogurale-skanis namperi ponťuli ______________?

a) ponťuli b) dolokuns c) ǩaşǩoli d) modzin

9. UNİTE

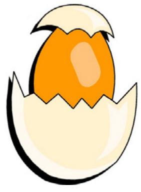
OČǨOMALE DO OŞUMALEPE

(OŞǨOMALE DO OŞUMALEPE)

Ham unites doviguraten:

- Očǩomalepe/ oşǩomalepe
- Oşumalepe do angepe
- Ar Lazuri birapa

makvali

-meyaperi
-mevaperi
-meqvaperi

kotume/ korme

xortzi

topuri/ topri

ǩirǩeli/ǩerǩeli

çxomi

mç̌ǩudi

GYAREPE

minci

kovali

lu zeri

kapçonişi mç̌ǩudi
(kapçonişi cari)

paponi/ bureği

ťağaneri/ muxlama

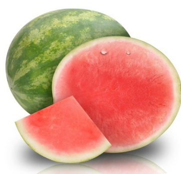

ǩvali/ vali

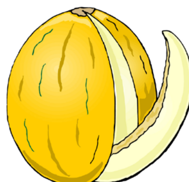

mcumu

kapça

mbuli/buli

ǩarp̌uzi

ǩavuni

ntxiri

mtsxuli

çubri/ çuburi

ǩaǩali/ nedzi

mtzǩo/ mtzu

ǩandğu

MEYVEPE

uşkuri/ oşkuri

bertzeuli

luği

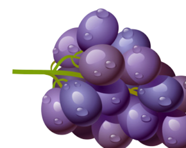

tsximunťuri
(tsxilimunťri)

uva

ombri/ qomuri

limoni

porťiǩali

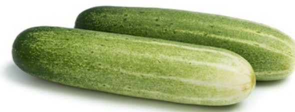

urdzeni/ qurdzeni

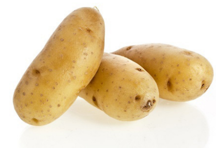
ore/ feli

ǩromi

şuǩa

dixomakvali (ǩarťopili)

lobya/ xaci

odze

LİLVEPE

lu/ luqu

tomatisi/ balucaği

buleǩi

paťlicani baldurcani

p̌ip̌eri

leri

lazuťi

makvala/ soko

OŞUMONEPE

tzǩari/ tzari

tani/mjva

ǩave

nçai

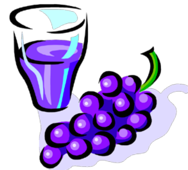
mja/ mjalva

poťiǩalişi tzǩari

limonişi tzǩari

urdzenişi tzǩari

ANGEPE

ťabaxi

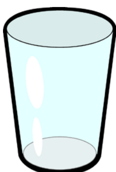
xami

fincani

ťasi

bardaği

kuzi/ kizi

nçaişi ǩuzi

çaťali

1 Resimepes otzǩedit do çarit.

paponi	kapça	tzǩari/ tzari	ǩave	
ǩromi	porťiǩalişi tzǩari	leri ǩvali		
şuǩa	ǩaǩali	kovali	mbuli	ukuri

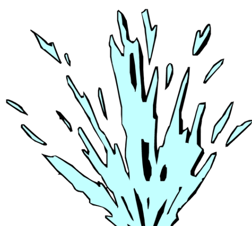
1. k o v a l i _ _ _

2. k _ _ _ _ _ _ _ _

3. p _ _ _ _ _ _ _ _

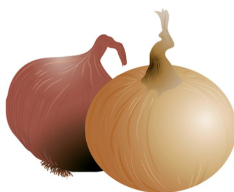
4. tz _ _ _ _ _ _ _ _

5. p _ _ _ _ _ _ _ _

6. o _ _ _ _ _ _ _ _

7. ǩ _ _ _ _ _ _ _ _

8. ş _ _ _ _ _ _ _ _

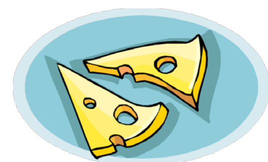
9. l _ _ _ _ _ _ _ _

10. u _ _ _ _ _ _ _ _

11. mb _ _ _ _ _ _ _ _

12. ǩ _ _ _ _ _ _ _ _

2 Resimepes otzǩedit do ziťas guğarit.

1

- ✓ makvali
- ntxiri
- nçai

2

- paponi
- mcumu
- topri

3

- mtzǩo
- şuǩa
- ore

4

- topri
- luği
- uşkuri

5

- mçǩudi
- mbuli
- odze

3 Ham ziťapeşi didobape doçarit.

1

1. lazuťi → lazuťepe
2. ore/ feli → ____________
3. xami → ____________
4. makvali → ____________
5. anťama/ aťamba → ____________
6. ǩuzi/ ǩizi → ____________
7. kovali → ____________
8. odze → ____________

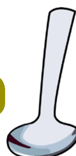

2

3

4

5

6

7

8

4 Resimepe do ziťape oǩozemcit.

1

2

3

4

5

6

7

8

9

10

11

12

13

14

15

16

17

1	makvali ✓
	luği
	mtsxuli
	kapça
	leri
	ntxiri
	şuǩa
	tzǩari
	ǩave
	ǩromi
	tsximunťuri
	odze
	topri
	lobya/ xaci
	ore/ feli
	tomatisi
	dixomakvali

5 Resimis otzkedit. Tudeni cumlepe ikitxit do nuğarit.

3

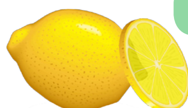

1

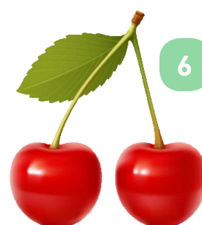

7

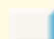
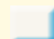
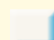
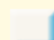
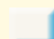

2

8

4

5

6

1	Uşkuri mçita ren.	Ho 	Var
2	Ǩandğu skita ren.	Ho 	Var
3	Muzi cğata ren.	Ho 	Var
4	Portikali xançeni ren.	Ho 	Var
5	Limoni skita ren.	Ho 	Var
6	Mbuli mçita ren.	Ho 	Var
7	Mtsxuli cğata ren.	Ho 	Var
8	Mandalina uça ren.	Ho 	Var

6 Evulis otzǩedit do boşi svalepe opşit.

1

Ham (haya) kapçoni ren.

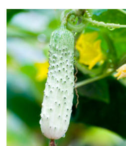

2

3

4

5

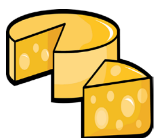

6

7

8

9

7 Evulis otzǩedit do tzori cuğap̌is nuğarit.

1

Ham çxomi/ ǩvali ren.

2

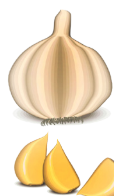
Ham ǩerǩeli/ makvali ren.

3

Ham xortzi/ urdzeni ren.

4

Ham makvala/ mbuli ren.

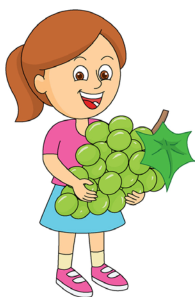

5

Ham ǩromi/ leri ren.

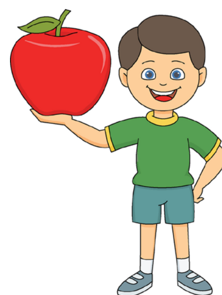

6

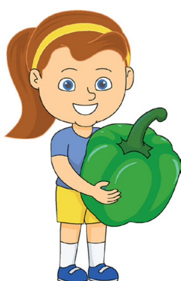
Ham mcumu/ buleǩi ren.

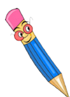
8 Si mu giğun? Resimepes otzƙedit do çarit .

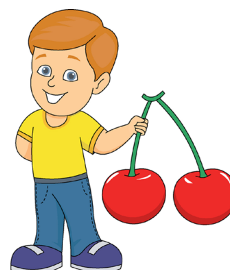
1

Ma urdzeni miğun.

 5

2

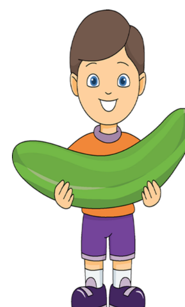

 6

3

 7

4

 8

9 İkitxit do digurit.

imxors

- Kapça vimxor/ ǯçqomup.
  Ben hamsi yiyorum.
- Kapça imxor/ çqomup.
- Kapça imxors/ çqomups.

şums

- tzǩari pşum/ pşup.
  Ben su içiyorum.
- tzǩari şum/ şup.
- tzǩari şums/ şups.

Ma	→	vimxor/ ǯçqomup.
Si	→	imxor/ çqomup.
Hemuk	→	imxors/ çqomups.

Ma	→	pşum/ pşup.
Si	→	şum/ şup.
Hemuk	→	şums/ şups.

So mu itkven?

Atinuri	Arťaşenuri	Vitzuri - Arkaburi	Xopuri
imxors	imxoy	imxors / ipxors	imxors/ çǩomups
şums	şuy	şums	şups

10 İkitxit do cuğaǩi meçit.

1

Ma xortzi vimxor.
Si mu imxor?

Ma kapça vimxor.

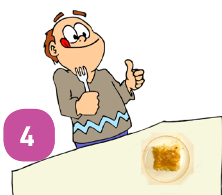
2

Ma ǩandğu vimxor.
Si mu imxor?

3

Ǩaťuk mja şums.
Si mu şum?

4

Ma paponi vimxor.
Si mu imxor?

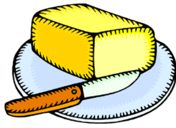
5

Ǩinçik tzǩari şums.
Si mu şum?

6

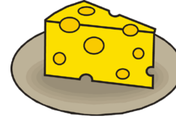
Ma tani/ mja pşum.
Si mu şum?

11 Mundes mu imxort, mu şumt, ťabaxepes çarit.

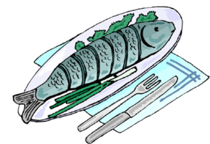

çumanis

1. topuri
2. ______________
3. ______________
4. ______________
5. ______________

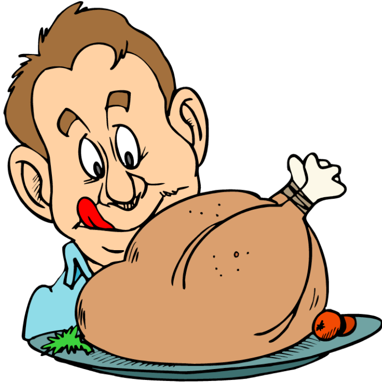
ondğes/ yemas

1. kapça
2. ______________
3. ______________
4. ______________
5. ______________

lumcis

1. kotume
2. ______________
3. ______________
4. ______________
5. ______________

Gamşkorinen-i?

amşkorinen = şkirons

- gyari mamşkorinen/ mşkirons.
  Ben acıktım (acıkmış haldeyim).
- gyari gamşkorinen/ kşkirons.
- gyari amşkorinen/ şkirons.

aominen = ambinen

- tzǩari maominen/ mambinen.
  Ben susadım (susamış haldeyim).
- tzǩari gaominen/ gambinen.
- tzǩari aominen/ ambinen.

Ma	→	mamşkorinen.
Si	→	gamşkorinen.
Hemus	→	amşkorinen.

Ma	→	maominen.
Si	→	gaominen.
Hemus	→	aominen.

So mu itkven?

Atinuri	Arťaşenuri	Vitzuri - Arkaburi	Xopuri
mamşǩorinen	mamşǩorinen	mamşǩorinen	mamşkironen/ mşkirons
mambinen	maominen	maominen	maominen

MBOLİ MBOLİ TZǨARİ

Xela ǩaoba! Ma Betuli gemodzin.

Hatzi kyoi-çkimis (çoi-şǩimis) vore. Ma kyoi-çkimi dido maoropen. Hakoni ťaroni-ti, oçǩomalepe-ti ǩai renan.

Ǩaťa ndğas ordo moviseler. Çumaneri gyaris ǩvali, makvali do zeytuni vimxor. Mboli mboli mja (malva) pşum. Ama nana-çkimik mja var do nçai şums. Baba-çkimik-ti ǩave şums. Baba-çkimis ǩave dido aoropen.

Cuma-çkimi Tanura çuťa ren do hemuk-ti çkimi steri mja şums.

Ondğes (yemas), cuma-çkimi-ǩala muxlama do paponi (bureği) vimxort. Nana-çkimis lu zeri ǩai datzonen (xadzi ayen) do hemuk lu zeri imxors. İrik (mtelik) porťiǩalişi tzǩari pşumt. Meyveşi tzǩari iri (mteli) şeni dido ǩai ren.

Lumcis, dido mutu var vimxor (p̌çǩomup); ar ťabaxi pilavi do ar ťasi meyaperi, ar mtsika-ti kotume. Ama baba-çkimi dulyaşe mulun do hemuk mboli mboli gyari imxors. Nana-çkimis-ti lumcis dido oçǩomu ǩai var datzonen.

Arti, mboli mboli tzǩari pşum ama ma xvala var, çkuni oxoris irik dido tzǩari şuman. Çku dido ǩai miçkinan, tzǩari oşu ǩai ren.

Seris xolo ar bardaği tzǩari pşum do heşote vincir.

So mu itkven?

Hantepe Giçǩiťan

şums = şups	dido = opşa	kyoi = çoi
gyari = cari	ǩvali = vali	mja = mjalva
aoropen = oroms = qorops	ǩala = şǩala	iri = mteli
çuťa = çiťa = tzulu	paponi = bureği	ťaroni = hava

A. Jini çara muşeni ren? Konuğarit.

a) Betulik mupe imxors. ☐

b) Betulik mupe dolikunams. ☐

B. Jini çara ikitxit do tzori cuğapis nuğarit.

1) Betuli kyoi-muşis ren/ on. Ho ☐ Var ☐

2) Betulis kyoi-muşi dido aoropen. Ho ☐ Var ☐

3) Çumaneri gyaris kapça imxors. Ho ☐ Var ☐

4) Betulişi cumak mboli mboli nçai şums. Ho ☐ Var ☐

5) Betulik lumcis dido gyari imxors. Ho ☐ Var ☐

6) Betulik tzǩari var şums. Ho ☐ Var ☐

7) Tzǩari oşu ǩai ren. Ho ☐ Var ☐

C. Jini çara ikitxit do tudeni boşi svalepe opşit.

Kyoi-çkimi dido ________________. Hakoni ťaroni-ti, ________________-ti ǩai renan.

Çumaneri gyaris ____________, makvali do ______________ vimxor. ________________ mja (malva) pşum. Ama nana-çkimik mja var do nçai __________.

Cuma-çkimi Tanura çuťa __________ do hemuk-ti çkimi __________ mja şums.

________________, cuma-çkimi-ǩala muxlama do ________________ vimxort. Nana-çkimis lu zeri ___________________ do hemuk lu zeri imxors.

________________, dido mutu var vimxor; ar _____________ pilavi do ar ťasi ________________, ar mtsika-ti kotume. Ama baba-çkimi _______________ mu-lun do hemuk mboli mboli ______________ imxors. Nana-çkimis-ti lumcis dido ________________ ǩai var datzonen.

C. Jini çara iǩitxit do ǩitxalapes cuğap̌i meçit.

1. Betuli so ren? ______________________
2. Betulik çumaneri gyaris mu imxors? ______________________
3. Tanura mi ren? ______________________
4. Lumcis Betulişi babak mu imxos? ______________________
5. Tanurak mu şums? ______________________
6. Ondğes/ yemas muxlama imxoran-i? ______________________
7. Ondğes/ yemas si mu imxor? ______________________
8. Tkva mupe şumt? ______________________
9. Tkva nam meyvepe imxort? ______________________

LAZURİ OǨOTKVALA

So'rťi so'rťi Xalidi?

(So orťi, so orťi Xalidi?)

Çxomis vorťi Nandidi.

Çxomi so ren Xalidi?

Var maçopu Nandidi.

Mu p̌çǩomaten Xalidi?

Lu p̌çǩomaten Nandidi.

LAZURİ VİBİRAT/ P̆ŤRAĞUDAT

LUŞİ BİRAPA

İşťaği-ti var miğun do
Yemeğepe mu p̆aten
Çuǩalite ǩotzobun do
Lu pşǩomaten pşǩomaten

Moy var nugzam çuǩali do
Va xarxalams çaxala
Gogoçondu e bula do
P̆ip̆eri do p̆aťila

Hayde yari ngolaşa
Raǩani ǩap̆ulaşa
Mutxanepe gitzvare hoy
Baba-skani ťobaşa

Livadi-muşi ncaťu hoy
Ǩuçxe foťa etferi
A kva kovoťoçi hey do
Emǩutu muço msǩveri

Dop̆tzili urdzenepe do
Kocevobği tavaso
Zera do Emines var do
Toli miğun Hevaso

Ahmet Güngör

13 Tudeni testi opşit.

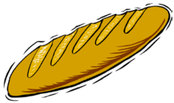

1) Ma ǩaťa çumanis makvali ________________ .

a) miçkin b) pşum c) minon d) vimxor/ p̌çǩomup

2) Ma ____________ var vimxor, xortzi vimxor.

a) si b) bgorum c) miçkin d) kapça

3) Şanak çumanis ____________ var imxors ama mja şums.

a) imxors b) pşum c) vimxor d) gyari/ cari

4) Ma ________________ maominen/ mambinen.

a) lu b) lobya c) ǩromi d) tzǩari/ tzari

5) Si ǩaťa lumcis ǩave ________________ ?

a) şum b) leri c) şum-i d) imxor

6) Ma tzǩari _________ ǩai domatzonen.

a) şum b) şums c) oşu d) oçǩomu

7) Ǩandğu _____________ ren ama tzǩari oşumale ren.

a) nçai b) ǩai c) oçǩomale d) makvali

8) Mbuli do anťama _____________ renan.

a) nçai b) lilve c) meyve d) çǩomups

9) Şanak tzǩari _____________-te şums.

a) çaťali b) xami c) bardaği d) ǩuzi/ ǩizi

10) Tzǩari do mja _____________ renan.

a) ǩuzi b) tani c) oşumale d) xami

10. UNİTE

ǨAİ DOMATZONEN (xadzi mayen)

Ham unites doviguraten:

- Lazuri fiilepe
- Mu na ginon/ gorum
- Mu ǩai dogatzonen/ Xadzi gayen

1 İǩitxit.

osinapu

osteru/ obiru

obiru/ oťrağodu

golva/ goxtimu

onciru

ogzalu

oǩap̌inu

oçalişu

okitxu/ golaonu/ oťǩu

oç̌aru

So mu itkven?

Atinuri	Arťaşenuri	Vitzuri	Arkaburi	Xopuri	Sapancanuri
oxap̌aru	osinapu/ olaçirdu	osinapu	op̌aramitu	oğarğalu	olafu

Ma onciru minon/ bgorum.

unon

- Ma onciru **minon.**
  Ben uyuumak istiyorum.
- Si onciru **ginon.**
- Hemus/ heyas onciru **unon.**

=

gorums

- Ma onciru **gorum.**
  Ben uyumak istiyorum.
- Si onciru **gorum.**
- Hemuk/ heyak onciru **gorums.**

Ma	→	minon.
Si	→	ginon.
Hemus	→	unon.

Ma	→	bgorum.
Si	→	gorum.
Hemuk	→	gorums.

So mu itkven?

Atinuri	Arťaşenuri	Vitzuri	Arkaburi - Xopuri
bgorum	bgorum	bgorum	minon

2 İkitxit do çarit.

1

Hem

- Hemus osinapu unon.
  Si mu ginon?

  Ma-ti osinapu minon.

- Hemuk osinapu gorums.
  Si mu gorum?

  Ma-ti osinapu bgorum.

2

bozo

- Bozos golva unon.
  Si mu ginon?

  ____

3

ǩaƚu

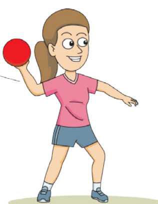
- Ǩaƚus oǩaṗinu unon.
  Si mu ginon?

  ____

4

- Coğoris okitxu unon.
  Si mu ginon.

  ____

5

bozo

- Bozos osteru unon.
  Si mu ginon?

  ____

6

biçi

- Biçis ogzalu unon.
  Si mu ginon?

  ____

3 Parantezi doloxeni ziťapes otzǩedit do çarit.

Ma Lazuri şiiri oçaru minon.

1) Si mu obonu ginon? (xe, xura, ǩuçxe)

Ma xura obonu minon.

2) Si mu oǩitxu ginon? (ǩazeta, kitabi, ƥaramiti)

3) Si mu osteru ginon? (basǩetboli, ǩuǩuşi, fuťboli)

4) Si mu oçǩomu ginon? (kapça, muxlama, termoni)

5) Si mu oçaru ginon? (mektubi, ƥaramiti, şiiri)

6) Si mu odziru ginon? (Batumi, nana-çkimi, filimi)

Lazuri osinapu ǩai domatzonen.

ǩai datzonen

- Lazuri osinapu ǩai domatzonen.
  Lazca konuşmak hoşuma gidiyor.
- Lazuri osinapu ǩai dogatzonen.
- Lazuri osinapu ǩai datzonen.

xadzi ayen

- Lazuri osinapu xadzi mayen.
  Lazca konuşmak hoşuma gidiyor.
- Lazuri osinapu xadzi gayen.
- Lazuri osinapu xadzi ayen.

Ma →	ǩai domatzonen.
Si →	ǩai dogatzonen.
Hemus →	ǩai datzonen.

Ma →	xadzi mayen.
Si →	xadzi gayen.
Hemus →	xadzi ayen.

So mu itkven?

Atinuri	Arťaşenuri	Vitzuri - Arkaburi	Xopuri
xadzi mayen	xadzi maen	ǩai domatzonen	ǩai matzonen

4 İkitxit do digurit.

sipori oxenu

gyari oçǩomu

kitabi oǩitxu

xe obonu

gitari oçandinu

resimi oğaru

dersi oçalişu

tzǩari oşu

obiru/ oťrağodu

mektebişe olva

parkis ogzalu

şiiri oçaru

5 Tudeni kitxalapes cuğaṗi meçi.

1) (Si) Sipori oxenu ǩai dagatzonen-i? /xadzi gayen-i?

Ho, ma sipori oxenu ǩai domatzonen/ xadzi mayen.

2) Zuğas omçviru ǩai datzonen-i?

Var, zuğas omçviru ǩai var domatzonen/ xadzi var mayen.

3) Baba-skanis ǩazeta oǩitxu ǩai datzonen-i?

______

4) Nana-skanis resimi oğaru ǩai datzonen-i?

______

5) Da-skanis (vana cuma) dersi oçalişu ǩai datzonen-i?

______

6 Hatzi, si çari.

Ǩai domatzonen/ Xadzi mayen.

1) Lazuri osinapu

2) ______

3) ______

Ǩai var domatzonen/ Xadzi var mayen.

1) Dido onciru

2) ______

3) ______

7 İǩitxit do digurit.

Xela ǩaoba, Ma İrden gemodzin.

Hatzi gitzvaten, ma mu oxenu ǩai domatzonen, mu oxenu ǩai var domatzonen.

Futboli osteru ǩai domatzonen ama basǩeti osteru ǩai var domatzonen..

Xela ǩaoba, Ma Tutaste gemodzin. Hatzi gitzvaten, ma mu oxenu ǩai domatzonen, mu oxenu ǩai var domatzonen.

Ma gitari oçandinu (gelaçamu) ǩai domatzonen ama obiru (otrağodu) ǩai var domatzonen.

8 Jini çarape iǩitxit do çarit.

1) İrdenis mu oxenu ǩai datzonen/ xadzi ayen?

İrdenis futboli osteru ǩai datzonen.

2) Tutastes mu oxenu ǩai datzonen?

3) Tutastes mu oxenu ǩai var datzonen?

4) Si mu oxenu ǩai dogatzonen?

5) Si mu oxenu ǩai var dogatzonen?

9 Tudeni oǩosinapu iǩitxit.

Tanu : Nam peri porça ginon?

Şana : Ma mç̌ita porça minon.

Tanu : Muşeni uça var do mç̌ita?

Şana : Muşeni-ki, ma mç̌ita porça dolokunu ǩai domatzonen.

Tanu : Mç̌ita porça var miğun ama uça porça komiğun.

Şana : Hemoras uça porça momçi. Uça-ti mskva ren.

Tanu : Tzineǩi? Nam peri tzineǩi ginon?

Şana : Uça tzineǩi minon. Uça tzineǩi giğun-i?

Tanu : Ho, moro... Uça tzineǩi miğun.

Şana : Ǩai hemoras. Dido ǩai domatzonu.

10 Hatzi tkva ar oǩosinapu (dialogi) ç̌arit.

Tanu : Nam peri porça ginon?

Şana : ____________________

Tanu : ____________________

Şana : ____________________

Tanu : ____________________

Şana : ____________________

Tanu : ____________________.

Şana : ____________________.

Tanu : ____________________.

Şana : ____________________.

11. UNİTE

Lazuri Nenapuna

Ham unites doviguraten:

- Lazuri ziťape
- Fiilepe, noçinepe do coxope/ yoxope

Omǩulanupe

St.	Sturesareri (Çekimli fiil)
→	Otzkedit (Bakınız)
[ ]	Sinonimi (Eş anlamlı kelime)

A a

a bu. + A mu ren? *Bu nedir?* → am.

a Laz alfabesinin ilk harfi.

abca akarsu, dere. [ğali, ruba, oruba]

açkva artık, bundan böyle. + Açkva dersi viçalişare. *Artık ders çalışacağım.* [aşǩva]

adresi adres. + Adresi-skani mu ren? *Senin adresin nedir?*

ağani yeni. + Ma ağani porça miğun. *Benim yeni gömleğim var.* [ağne]

ağne yeni. + Çkimi tzineǩepe ağne renan. *Benim çoraplarım yenidir.* [ağani]

ağnose akılsız. [unose]

ağoden St. Kendine birşey oluyor, başına birşey geliyor. + Mutu gağodu-i? *Sana birşey oldu mu?* + Amedis mu ağodu? *Ahmet'e ne oldu?*

ağustozi ağustos ayı. [mariaşina]

aina hiç, hiçbir, hiçbiri. + Ma p̌ap̌u-çkimi aina var bdziri. *Ben dedemi hiç görmedim.* [çkar]

ak burada. + Ak mu ikip? *Burada ne yapıyorsun?* [hak]

akole bu tarafa, bu taraftan. [hakole, hakele]

aǩomaden St. Özlüyor. → oǩomandu.

aǩomanden St. Özlüyor. + Artes baba-muşi aǩomanden. *Arte babasını özlüyor.* → oǩomandu.

akoni buralı. + Amedi akoni ren. *Ahmet buralıdır.* [hakoni]

akra boynuz. + Xocis jur akra uğun. *Öküzün iki boynuzu var.* [kra, arka]

aǩrep̌i akrep. **Aǩrep̌epe** akrepler.

alboni alfabe. **Lazuri alboni** Laz alfabesi.

aletriǩi elektrik.

alet̆i alet. + Çit̆a beres alet̆i oxmaru uçkin-i? *Küçük çocuk alet kullanmayı biliyor mu?*

ali boyun, boğaz. [qali]

alimben St. Seviyor, âşık oluyor. + Artes Tenda alimben. *Arte Tenda'yı seviyor.* → olimbu. [aoropen, oroms, qorops]

alioni martı. [ç̌ino]

altuni altın. [okro].

am bu. + Am ǩoçi sonuri ren? *Bu adam nerelidir?* + Am tsxenepe so nulunan? *Bu atlar nereye gidiyor?* + Amuk Lazuri ğarğals. *Bu Lazca konuşuyor.* + Amuk mu ikips? *Bu ne yapıyor?* [ham]

ama ama, fakat. + Ma bere vore ama dido noseri vore. *Ben çoğum ama çok akıllıyım.* → do.

amaxtimu girmek. [amolva]

ambai haber, havadis. + Ma mutuşi ambai var miğun. *Benim birşeyden haberim yok.* [xaberi]

ambinen St. Susuyor, su içmek istiyor. + Ma mçxvapas tzari mambinen. *Ben sıcak havada susuyorum.* → ombinu [aominen].

amç̌ven St. Acele ediyor. + Artes, noğaşe

oxtimu şeni amçven. *Arte çarşıya gitmek için acele ediyor.* → omçu [duşinams].

amolva girmek, giriş. → amulun [amaxtimu]

amot yavaş. **Amot amot** yavaş yavaş. [tamo]

amseri bu gece. + Amseri oxori-çkimişe giçandam. *Bu gece seni evime davet ediyorum.* [hamseri]

amşkironen St. Acıkıyor. → omşkorinu [amşkironen].

amşkorinen St. Acıkıyor. + Şanas ordo amşkorinen. *Şana erken acıkıyor.* → omşkorinu [amşkironen].

amşvi altı sayısı. [aşi, anşi]

amtsika biraz. + Amtsika vibirat-i Lazeburi destani? *Biraz Lazca destan söyleyelim mi?* → mtsika.

amulun St. Giriyor. + Bere dersis amulun-i? *Çocuk derse giriyor mu?* → amolva.

amuşeni bunun için, bundan dolayı. [hamuşeni]

ançesi olta iğnesi. [ankesi]

andaseni halbuki, oysa. + Andaseni bere xut tzaneri ren ama var aparamiten. *Halbuki çocuk beş yaşında ama konuşamıyor.*

andğa bugün. + Andğa mektebişe vulurt ama çume muzeşe vidaten. *Bugün okula gidiyoruz ama yarın müzeye gideceğiz.* [handğa]

angi kap, kap kacak; bulaşık. + Koçik angepe çxams. *Adam kapları yıkıyor.* → oçxu.

ankesi olta iğnesi. [ançesi]

anoste lezzetsiz, tatsız. → nostoneri.

anşi altı sayısı. [aşi, amşvi]

antepe bunlar. + Antepe mi renan? *Bunlar kimlerdir?* [hantepe, hani]

anteri kazak. + Si inuvas anteri dolikunam-i? *Sen kışın kazak giyiyor musun?* [kazaği]

antzo bu yıl. [tzo, tzi, hantzo, hamtzo]

antama şeftali. [atamba]

aominen St. Susuyor, su içmek istiyor. + Tzkari mauminen, tzkari pşva-minon. *Ben susadım, su içeceğim.* → ouminu [ambinen].

aoropen St. Aşık oluyor, seviyor. + Artes Tenda aoropen. *Arte Tenda'yı seviyor.* → oropumu [oroms, qorops, alimben].

apiçora bir nefeste, bir solukta, anında, çarçabuk. [arşvaci]

aprili nisan ayı.

ar bir. **Ar miti** bir kimse. **Ar mitxa** birisi. **Ar poteşe ar** nadiren. → miti, mutu.

ara dal. + Kinçi mtsxuli aras celaxes. *Kuş armutun dalına konmuş.* [qa, toti]

araba araba. + Ma araba miyonun. *Benim arabam var.*

arandza 1. Narenciye. **2.** Turuncu renk.

arguni balta. + Artek argunite dişka kvatums. *Arte balta ile odun kesiyor.*

arka boynuz. [akra, kra]

Arkabi Arhavi, Arhavi kasabası.

Arkaboi 1. Arhavili, Arhaviden olan. + Amedi Arkaboi ren. *Ahmet Arhavili'dir.* **2**. Arhavi'ye özgü olan. [Arkaburi]

Arkaburi 1. Arhavili. **2**. Arhavi'ye özgü. [Arkaboi]

aroğorda beraber, birlikte. + Berepe mektebişe aroğorda ulunan. *Çocuklar okula birlikte gidiyorlar.* [arte, arto]

arşvaci bir nefeste, bir solukta, çarçabuk, bir anda. [apiçora]

arte beraber, birlikte. [arto, aroğorda]

arti diğer, öteki. **Artepe** ötekiler. + Arti berepe so renan? *Diğer çocuklar neredeler?* [majura]

artik̆ati birbirlerine, birbirlerini. + K̆oçepes artik̆ati aoropenan. *İnsanlar birbirlerini seviyorlar.*

arto beraber, birlikte. [arte, aroğorda]

artzo biri, bir kişi. + Magurepeşi artzo mektebişe ulun, majurak incirs. *Öğrencilerden biri okula gidiyor, diğeri uyuyor.* [artso]

Art̆aşeni Ardeşen, Ardeşen kasabası. [At̆raşini]

Art̆aşenuri 1. Ardeşenli, Ardeşen kasabasından olan. **2**. Ardeşene özgü olan.

ask̆eri asker. [askeri]

ask̆erona askerlik.

astaxolo derhal, hemen. + Astaxolo coğori-çkimi komomiqonit. *Derhal köpeğimi bana getirin.* [yeine]

aşi altı sayısı. [amşvi, anşi]

aşk̆va artık, bundan böyle. + Berepek aşk̆va Lazuri isinapaman. *Çocuklar artık Lazca konuşuyor.* [açkva]

aşo böyle, bu tarafa. + Aşo moxtit. *Bu tarafa gelin.* [haşo]

Atina Pazar kasabası. + Arte Atinuri ren-i? *Arte Pazarlı mı?*

Atinuri 1. Pazarlı, Pazar kasabasından olan. **2.** Pazar kasabasına özgü olan.

atxe geçmişte, eskiden, evvel, mazi. + Atxe ma Arkabis pskidurt̆i. *Geçmişte ben Arhavi'de yaşıyordum.* → p̆ot̆e.

atzi şimdi. + Atzi kapça p̆ç̆k̆omaten-i? *Şimdi hamsi mi yiyeceğiz?* [hatzi, hus]

atzk̆unen St. Ağrıyor. + Zeras ti atzk̆unen. *Zehra'nın başı ağrıyor.* → otzk̆unu.

atzunen St. Ağrıyor. + Ti matzunen. *Başım ağrıyor.* → otzunu. [atzk̆unen, t̆k̆uns]

atzup̆et̆i çalışkan, hamarat. → pelaperi.

at̆amba şeftali. [ant̆ama]

at̆k̆i atkı.

at̆let̆i atlet. [fit̆ik̆ozi]

avit̆e Venüs gezegeni, Çoban yıldızı.

avla avlu. + Avla-skani cuneli, çepri megipinare. *Senin avlun güneşli, oraya kendir sereceğim.* [k̆oda]

aya hele, hele bir. + Aya moxti do visinapat. *Hele gel de konuşalım.*

B b

b Laz alfabesinin ikinci harfi.

baba baba. + Arteşi babas Tsate gyodzin. *Arte'nin babasının adı Tsate'dir.* → codzun, coxons.

babaotsxe babalık, üvey baba. [ogebaba]

baçxuri gümüş.

badi ihtiyar adam, yaşlı erkek. → dida.

bageni derme çatma kulübe, ot ambarı. → nayla, serende.

bağulya serçe (kuş).

bak̆i ahır. + İnekler ahırda mıdır? *Pucepe bak̆is renan-i?* [axiri, mandre]

bak̆lava baklava.

baldurcani patlıcan. [pat̆licani]

balk̆oni balkon. [perçe]

baloni balon. + Çocuk balon şişiriyor. *Berek baloni ombarinams.*

balucaği domates. [tomatisi]

bandara bayrak. [bayrağı]

banga aptal. [burde]

banga banka. [banka]

barabura patates. [dixomakvali]

bardaği bardak.

bars St. Esiyor. + İxi bars. *Rüzgar esiyor.* → obaru.

barva rüzgâr, yel. [ixi]

bask̆et̆i basketbol oyunu.

bayami bayram.

bayrağı bayrak. [bandara]

bazi bazen, bazı. + Bazi noğaşe vulut̆i bazi-ti ngolaşe. *Bazen çarşıya giderdim bazen de yaylaya.*

beari bahar. [purkinora]

becit̆i mühim, önemli, acil. + Andğa becit̆i dulya var miğun. *Bugün önemli bir işim yok.* [muhimi]

bedi 1. Nine, anneanne, babaanne, büyükanne. [nandidi]

bedi 2. baht, talih. **Bedi goçveri** bahtı kara, bahtsız, talihsiz.

bena büyükanne. [nandidi, didi nana]

berberi berber.

berci kazma. [bergi]

bere çocuk. + Berepe so renan? *Çocuklar neredeler?*

bereburi çocuksu, çocukça. [berebura]

bergi kazma. [berci]

beroba çocukluk. [berona]

bertzeuli nar.

bet̆i 1. büyük. [didi, morderi] **2.** çirkin.

bgara ağıt, matem. [mgara]

bia ayva.

bibi ördek.

biçi delikanlı, erkek (genç), oğlan. → bozo, k̆ulani.

biga çomak, çubuk, değnek, sopa.

bik̆içi dirsek. [birk̆içi]

bilgisayari bilgisayar. [okune]

bilontsa eğrelti otu. + Pucik bilontsa var imxors. *İnek eğrelti otu yemiyor.* [limbotsa, limbrotsa]

binexi asma ağacı.

birapa şarkı, türkü. + Hatzi ar Lazuri birapa visiminaten. *Şimdi bir Lazca şarkı dinleyeceğiz.* → obiru, oťrağodu.

bobola **1.** Böcek. **2.** Örümcek. → raxna; bombula.

boçi koç, teke.

Boçxa Borçka kasabası.

Boçxuri Borçkalı; Borçkaya özgü.

bombula **1.** Böcek. **2.** Örümcek. [raxna; bobola]

bonca harf. + Lazuri albonis naǩo bonca ren? *Laz alfabesinde kaç harf vardır?* [xerfi]

bonums St. Yıkıyor (bir canlıyı, başkasını). + Tendak coğori bonums. *Tenda köpeği yıkıyor.* → obonu. [bonups, mbonums]

boşi boş. + Boşi svalepe opşit. *Boş yerleri doldurunuz.*

boya boya. + Artek ǩodas mǯita boya dusums. *Arte duvara kırmızı boya sürüyor.* [ğaṗi]

bozo kız. + Şana mişi bozo ren? *Şana kimin kızı?* [ǩulani]

bresti boz, gri rengi. [mbura]

brinci pirinç. [binci; ṗrindzi]

bula hala, teyze. [dadi]

buleǩi turp. [buleǯi]

buli kiraz. + Berek mbuli imxors (ǯǩomups). *Çocuk kiraz yiyor.* [mbuli]

bunduri tembel, hantal. [bundura]

burbu yarasa. + Burbu seris putxun (jun). *Yarasa gece uçar.*

burde aptal. [banga]

bureği börek, Laz böreği. → paponi tepsi.

burguli diz. + Burgulepe matzǩunen do var gomalen. *Dizlerim ağırdığı için gezemiyorum.* [birgili]

burti top. + Çocuklar bahçede top oynuyor. *Berepek avlas burti isteran (ibiran).* [bulti]

butsxa tırnak.

buťǩa yaprak, sayfa. [pavri]

buťǩuci arı; bal arısı. [ṗuťuci]

C c

c Laz alfabesinin üçüncü harfi.

ca ağaç. [nca]

cami cam. + Berepek oxorişi cami doťaxes. *Çocuklar evin camını kırdılar.*

cari yemek; ekmek. [gyari]

caroba yemek vakti. [gyaroba]

cebi cep. + Cebis mu dologidzin? *Cebinde ne var?*

ceçaçxaloni çağlayan, şelale. [geçaçxaloni]

ceçapu başlamak. → coçams. [geçǩapu]

cejiru silme, silmek (yazı). → cejirums [gejilu]

cejirums St. Siliyor (yazı vs.). → cejiru [gejilums]

cençareri para. [geçareri, geçareli]

cendğani öbür gün. [gendğani]

cğaťa mavi renk.

cinsi cins. + Coğori-skani nam cinsi ren? *Senin köpeğin hangi cins?*

cixa kale. + Zilǩale giçkinan-i, heya cixa ren. *Zilkale'yi biliyor musunuz, o kaledir.*

coçams St. Başlıyor. + Şanak mektebis kocoçu-i? *Şana okula başladı mı?* → ceçapu [gyoçǩams]

codzun St. Adındadır, adı … dır. + Ma Tenda cemodzun, si mu cegodzun? *Benim adım Tenda'dır, senin adın nedir?* [gyodzin, coxons]

coğori köpek. [laçi, layçi]

coxo isim. [yoxo]

coxoni adlı, isimli. + Arte coxoni biçi Lazi ren. *Arte adındaki çocuk Laz'dır.* [yoxoni]

coxons St. …adındadır. + Ma Tenda mcoxons, si mu gcoxons? *Benim adım Tenda'dır, senin adın nedir?* [gyodzin, codzun]

cuğapi cevap. + Tudeni ǩitxalapes cuğapi meçit. *Aşağıdaki sorulara cevap veriniz.*

cuma birader, erkek kardeş. + Ma jur Cuma do jur da miyonun (miqonun). *Benim iki erkek iki kız kardeşim var.*

cumaçxa çarşamba günü. + Cumaçxas Lazuri dersi giğunan-i? *Çarşamba günü Lazca dersiniz var mı?*

cumadi amca, dayı. + Si cumadi giyonun-i? *Senin dayın/ amcan var mı?*

cumaloba **1.** Kardeşlik. **2.** Barış.

cumle cümle. + Ham/ haya Lazuri ar cumle ren. *Bu Lazca bir cümledir.*

cumuriyeťi cumhuriyet.

cuzdani cüzdan. + Geçareli cuzdanis dolomidzin. *Param cuzdanımdadır.*

Ç ç

ç Laz alfabesinin dördüncü harfi.

çabri dudak. [çarbi, leşǩi]

çai çay. + Ma ǩaťa ndğas jur bardaği çai pşum. *Ben hergün iki bardak çay içerim.* [nçai]

çarbi dudak. [çarbi, leşǩi]

çeǩeťi ceket. + Ma çeǩeťi dolomokuns. *Benim üzerimde ceket var.*

çelamure gözyaşı. [çilambri]

çere renk. + Tzineǩis muşeni çere amťu? *Çorabın rengi neden kaçtı?* [peri]

çeşiťi çeşit, tür. + Ham dunyas çeşiťi çeşiťi ǩoçi skidun. *Bu dünyada çeşit çeşit insan yaşıyor.*

çetini zor, meşakatlı. [meçireli]

çiçkili taze, yumuşak, körpe. [çiçku]

çiçku taze, yumuşak, körpe. [çiçkili]

çikilaze sincap.

çilambi gözyaşı. [çelamure]

çileri evli erkek. + *Amedi çileri va ren. Ahmet evli değil.* → komoceri, gamatxveri.

çili karı, eş. + Asiye Amedişi çili ren. *Asiye Ahmet'in eşidir.*

çil-komoci karı koca. + Amedi do Asiye çil-komoci renan. *Ahmet ve Asiye karı kocadırlar.*

çilo kilo. [kilo]

çitabi kitap. + ma çitabi viťur (golovionam). *Ben kitap okuyorum.* [kitabi]

çkimeburi kendimce, kendime özgü. + Ma çkimeburi maçalişen. Si-ti skaneburi içalişi. *Ben kendimce iş* [çkimebura]

çkimi benim. + Arte benim çocuğumdur. *Arte çkimi bere ren.* [şǩimi]

çkin biz. + Çkin ǩoçi voret. *Biz insanız.* [çku, şǩu]

çkinapa bilgi, bilim.

çkinebura bize göre, kendimizce. [çkuneburi, şǩuneburi]

çkineburi bize göre, kendimizce. [şǩuneburi, çkuneburi, çkineburi]

çkini bizim. + Lazuri çkini nana ren. *Lazca bizim dilimizdir.* [çkuni, şǩuni]

çku biz. + Çku hak voret. *Biz buradayız.* [çkin, şǩu]

çkuneburi bize özgü, göre, bizce. [çkineburi, şǩuneburi]

çkuni bizim. + Çkuni oxori hak ren? *Bizim evimiz buradadır?* + Çkuni ocağişi ncas otzǩedit. *Bizim aile ağacımıza bakınız.* [çkini, şǩuni]

çkva artık, başka, daha. **Çkva ǩaite** hoşçakal.

çoi köy. + Amedis çoi-muşi alimben. *Ahmet köyünü seviyor.* [kyoi, opuťe]

çona ışık. + Tutak çona memitanaman. *Ay bize ışık tutuyor.* [kyona, te, tena]

çorçi hafif. [subuǩi]

çouri köylü. [kyouri, çouri]

çuçuna ılık. + Berek çuçuna tzǩarite xura ibons. *Çocuk ılık su ile banyo yapıyor.* [ťibu]

çulturi kültür. [kyulturi]

çuntu hantal. [kyuntu]

çupe küpe. [uciǩumbi]

çutupxana kütüp̌ane. [okitabe]

çxalva eylül ayı. [staroşina]

çxams St. Yıkıyor (bulaşık, araba, diş vs.). + Artek angepe çxams. *Arte kapları yıkıyor.* → oçxu.

çxindi burun. [çxvindi]

çxomi balık. [çxombi]

çxoro dokuz. [nçxoro]

çxvapa sıcak hava. [mçxvapa]

çxvindi burun. [çxindi]

Ç ç

ç Laz alfabesinin beşinci harfi.

çağaxi çamur, bataklık. [çorçi]

çaçxa perşembe günü. + Çaçxas nam dersi giğun? *Perşembe günü hangi dersin var?* [umǩeseri]

çadari çınar ağacı.

çağana yengeç. [çağali, çağani]

çami ilaç. [laci]

çanda davet, düğün. + Çxomi dido divu-na çanda miğun çumani. *Balık çok olduysa yarın düğünüm var.*

çanta çanta. [tsantsa]

çara yazı. + Resimi do çara oǩuvelams-na nuğarit. *Resim ve yazı birbirine uygunsa işaretleyiniz.* → oçaru.

çaraloba edebiyat, literatür.

çarambulya alacalı. [çereli]

çarums St. Yazıyor. + Tendak mektubi çarums. *Tenda mektup yazıyor.* → oçaru. [çarups, nçarums, nçaruy]

çarups St. Yazıyor. → oçaru. [çarums, nçarums, nçaruy]

çaxala 1. Turşu. + Ma çaxala oşǩomu ǩai matzonen. *Ben turşu yemeyi seviyorum.* → ťurşi. **2**. Bir tür lahava yemeği.

çepri kendir, kenevir. [ǩepri]

çereli alacalı. [çarambulya]

çeyreği çeyrek.

çima yağmur. [mçima].

çino martı. [alioni]

çişina çaba, uğraş.

çiťa ufak, küçük. [çuťa, tzulu]

çǩemi tohum, çekirdek. [tasi, ntasi]

çǩomups St. Yemek yiyor. + Artek kapça çǩomups. *Arte hamsi yiyor.* → oçǩomu [imxors].

çoçoxi çamur, bataklık. [çorçi]

çopums St. Yakalıyor. + Tanurak orubas çxomi çopums. *Tanura derede balık yakalıyor.* → oçopu. [imxors]

çorçi çamur, bataklık. [çoçoxi]

çubri kestane. [çuburi].

çuburi kestane. [çubri]

çuçuli civciv. Çuçulepe so renan? *Civcivler nerededir?* [tziṗili]

çuçuťa küçücük. + (Helimişi Xasani) Ntsana çuçuťa ren ala dido ti-motzoneri ren. *Kızılgerdan kuşu küçücüktür ama çok d akendini beğenmiştir.* [tzuluťina, tzuluṗina]

çuǩi kazan. [çurçi]

çulu çubuk, değnek. [biga]

çumaneri sabahki. **Çumaneri gyari** sabah kahvaltısı.

çumani sabah. + Çumanis çkimi oxoris gyari ṗçǩomat. *Sabah benim evimde yemek yiyelim.*

çume yarın. + Çume Ťamťras vorťare. *Yarın Trabzon'da olacağım.* [oçume]

çurça çit kuşu.

çuťa küçük, ufak. + Mtuti didi ren ama ǩaťu çuťa ren. *Ayı büyüktür ama kedi küçüktür.* [çiťa, tzulu, tzuťa]

D d

d Laz alfabesinin altıncı harfi.

da kardeş (kız). → cuma.

dabali alçak.

dağǩinden St. Yoruluyor. + Şanas ordo dağǩinden. *Şana çabuk yoruluyor.* → doçǩindu. [dvançinen, moğardun]

daçxiri ateş. [daçxuri]

daçxuri ateş. [daçxiri]

dadala gül, gül bitkisi. [gyuli, nculi]

dadi hala, teyze. [bula]

dadzi diken. [dandzi]

daha daha. + Ar daha kovidzirat. *Bir daha görüşelim.* [çkva]

dai dayı. [cumadi]

damtire kayınvalide, kaynana.

dandzi diken. [dadzi]

dapa yazı tahtası.

datzonen St. Sanıyor, zannediyor, tahmin ediyor. + Si ma mi dogatzonu? *Sen beni kim sandın?* → dotzonu [dvatzonen].

delpina yunus balığı. [zuğa ğeci]

demiri demir. [iǩina]

derdi dert. + Skani olva opşa derdi mayen. *Senin gitmeni çok dert ediyorum.*

derece derece. + Ťaroni muǩu derece ren? *Hava kaç derecedir?*

dersi ders. + *Berepe dersis renan-i? Çocuklar derste mi?* [dogurapa]

dibaden St. Dünyaya geliyor, doğuyor. + Ar bozo kodibadu. *Bir kız doğdu.* → dobadu.

dida yaşlı kadın. + Nana-şǩimi dida diyu. *Nana-şǩimi dida diyu.* → badi, kçini, xçini.

didi **1.** Büyük. + Ǩoçişi didi biçi asǩeris ren. *Adamın büyük oğlu askerde.* → beťi, morderi. **2.** Anneanne, babaanne. [nandidi]

didinana anneanne, babaanne. [nandidi, bena]

dido çok, fazla. [opşa, yopya, zade]

digurams St. Öğreniyor. + Artek Lazuri digurams. *Arte Lazca öğreniyor.* → doguru. [iguraps, diguray]

diguray St. Öğreniyor. + Berek Lazuri diguray. *Çocuk Lazca öğreniyor.* → doguru. [iguraps, digurams]

diinen St. Doğuyor, dünyaya geliyor. → doinu [dibaden, dirinen]

diǩa buğday. [mdiǩa]

dikaçams St. Eliyle tutuyor. + Berek oçaraşe dikaçams. *Çocuk kalem tutuyor.* → dokaçu.

dimçǩu karınca. [dumçǩu, dunçu]

dirinen St. Doğuyor, dünyaya geliyor. → dorinu [dibaden, diinen]

dişka odun. [dişǩa]

dişvacams St. Dinleniyor. + Amtsika dovişvacat. *Biraz dinlenelim.* → doşvacu.

ditsa gülücük, tebessüm. [dzitsa]

ditsams St. Gülüyor. + Berepek ditsaman. *Çocuklar gülüyor.* → oditsinu.

ditsxiri kan. [dintsxiri]

divalams St. Şimşek çakıyor. + Divalams. *Şimşek çakıyor.* [dovalu]

dixa arazi. [leťa]

dixomakvali patates. [dixa ǩoǩore; dixa ǩoǩore, ǩarťop̌ili]

do ve, ile, ama. **Si do ma** sen ve ben.

doba yağışlı hava. + Dobas oxoris dopxedurt do mapxas viçalişamt. *Yağışlı havalarda evde oturuyoruz ama açık havada çalışıyoruz.*

dobadona memleket, ülke, vatan. [memleketi]

dobadonari vatandaş, yurttaş. [memleketuri]

dobadu doğmak, dünyaya gelmek. → dibaden [doinu, dorinu].

doçǩinderi yorgun. + Dido doçǩinderi vore. *Çok yorgunum.* [nçineri, moğaleri]

doçǩindu yorulmak. → daçǩinden. [donçinu, moğardu]

dogurale öğretmen. + Lazuri dogurale-skanis mu gyozdin? *Lazca öğretmeninin adı nedir?*

dogurams St. Öğretiyor. + Artek Lazuri dogurams. *Arte Lazca öğretiyor.* → doguru. [doguraps]

dogurapa ders, deneyim, tecrübe. + *Berepes Lazuri dogurapa dido aoropenan. Çocuklar Lazca dersini çok seviyorlar.* [dersi]

doguru 1. Öğrenmek. → digurams, diguraps. **2.** Öğretmek. → dogurams, doguraps. **3.** Duymak. + Ma uci var domaguren. *Benim kulağım duymuyor.* → dvaguren, ognu.

doinams St. Doğuruyor, dünyaya getiriyor. → doinu [dorinams]

doinu 1. Doğurmak, dünyaya getirmek. → doinams. **2.** Doğmak, dünyaya gelmek. → diinen [dorinu, dobadu].

dokaçu tutmak, tutuş. → dikaçams [doǩaçu]

dolikunams St. Giyiniyor (bel üstü). + *Ma porça dolovikunam. Ben gömlek giyiniyorum.* → dolokunu.

doloçarums St. Kaydediyor. + Ma nandidi-çkimişi nena ťilifonis kodolovoçari. *Ben ninemin sesini telefona kaydettim.* → doloçaru.

dolokuneri giyinik. + Tenda xançeni porça dolokuneri ren. *Tenda yeşil gömlek giyinmiş haldedir.*

dolokuns St. Giyinmiş haldedir. + Tendas porça dolokuns? *Tenda gömlek giyinmiş haldedir.* → dolokunu [dolonkos].

dolokunu 1. giyinmek, giymek (bel üstü). → dolikunams, dolokuns. **2.** Giysi, kıyafet. [dolonkunu]

dolokunu kıyafet. + Tendaşi dolokunupe mskva renan. *Tenda'nın kıyafetleri güzeldir.*

doloni hafta. [xafťa]

dolonkos St. Giyinmiş haldedir. + Tendas kçe porça dolonkos. *Tenda beyaz gömlek giyinmiş.* → doloku [dolokuns].

doloxe iç, içerisi, içinde. + Tendak oxorişi doloxe isters (ibirs). *Tenda evin içinde oynuyor.*

donçinu yorulmak. → dvançinen [doçǩindu, moğardu]

dondurma dondurma. + Şanak dondurma imxors. *Şana dondurma yıyor.*

dorinams St. Doğuruyor, dünyaya getiriyor. → dorinu [doinams]

dorinu 1. Doğurmak, dünyaya getirmek. → dorinams. **2**. Doğmak, dünyaya gelmek. → dirinen [doinu, dobadu].

doskidu kalmak. → doskidun [doskudu]

doskidun St. Kalıyor (evde, sınıfta, yanlnız). + Bere oxoris xvala doskidu (dosǩudu). *Çocuk evde yalnız kaldı.* → doskidu [dosǩudun]

doskǩudu kalmak. → doskǩudun [doskidu]

dosťi dost.

doşinu acele etmek. → duşinams [omçu]

doşvacu dinlenmek. → dişvacams.

dotanu gün ağarmak. → dotanums.

dotanums St. Gün ağarıyor. + Dotanums. *Gün ağarıyor.* → dotanu.

dotanure şafak vakti.

dotzonu sanı, tahmin, sanmak, tahmin etmek. → datzonen, dvatzonen.

dovalu şimşek çakmak. → divalams.

doxedun St. Oturuyor. + Bere memsofas kodoxedu. *Çocuk koltuğa oturdu.* → doxunu.

doxmeli özel. + Ham Şanaşi doxmeli araba ren. *Bu Şana'nın özel arabasıdır.*

doxtori doktor. [ťoxťori]

doxunams St. Oturtuyor. + Oxorcak bere memsofas kodoxunu. *Kadın çocuğu koltuğa oturttu.* → doxunu.

doxunu oturmak; oturtmak. → doxedun, doxunams.

dudi baş, kafa. [ti]

duguni düğün. [çanda]

dukyani dükkân. [tuçani]

dulya iş. + Artek mu dulya ikums? *Arte ne iş yapıyor?*

dumçǩu karınca. [dunçu, dimçǩu]

dunçu karınca. [dumçǩu, dimçǩu]

dundula aptal. [burde]

dunya dünya. [kiana]

duşinams St. Acele ediyor. + Duşinit. *Acele edin!* → doşinu.

duşmani düşman.

duşuneri düşünerek. + Ma ǩaťa dulya-çkimi duşuneri vikum. *Ben her işimi düşünerek yapıyorum.* → oduşunu [msifoneri]

dutsxu ıhlamur ağacı.

dvaçirs St. Ona lazım oluyor. + Si oçaraşe dogaçirs-i? *Sana kalem lazım mı?*

dvaguren St. Duyuyor, ışıtıyor. + Nena-şǩimi dogaguren-i? *Benim sesimi duyuyor musun?* → doguru.

dvançinen yoruluyor. → dondinu. [dağǩinden, moğardun]

dvatzonen St. Sanıyor, zannediyor, tahmin ediyor. → dotzonu [datzonen].

E e

e o. → em.

e do yani, sonuç itibari ile, sonuçta. + E do, mu vikumt? *Sonuç itibari ile, ne yapıyoruz?*

e Laz alfabesinin yedinci harfi.

e o. → em, hem, heya, iya.

eczaxana eczane.

eça yazık, ey gidi. + Eça ndğalepe! *Ey gidi günler!*

eçi do ar yirmibir sayısı.

eçi do vit otuz sayısı.

eçi yirmi sayısı.

eçopums St. Alıyor, satın alıyor. + Tendak manavişe ar uşkuri keçopu. *Tenda manavdan bir elma aldı.* → eçopumu.

eçopumu almak, satın almak. → eçopums.

eçouri son, bitiş, tükeniş. **Eçouris** sonunda.

eğnai bere bebek.

eiselen St. Kalkıyor. + Amedi nam saat̆is eiselen? *Ahmet hangi saatte kalkıyor?* → eselu [moiselen, moyselen].

ek orada. + Ek mu ikip? *Orada ne yapıyorsun?* [hek, hey]

ek̆na kapı. + Tenda kapıyı açtı. Tendak ek̆na gontzk̆u. [nek̆na]

ekoni oradaki, oralı. [hekoni]

eksale kuzen. + Arte do Şana eksalepe renan. *Arte ve Şana kuzendirler.*

em 1. O. + Em cami t̆axeri ren. *O cam kırıktır.* + Em biçepe cumalepe-çkimi renan. *O delikanlılar kardeşlerimdir.* + Emuk mektubi çarups. *O mektup yazıyor.* + Emuk Lazuri ğarğalaps. *O Lazca konuşuyor.* + Emus Lazuri uçkin. *O Lazca biliyor.* [iya, hem, heya]

emxu köstebek.

en ..dir, dır. → ren.

ençina yeterince. + Ma ençina geçareli komiğun. *Benim yeterince param var.*

endoli engel. + Dersi viçalişat̆u ama bere endoli mayen. *Ders çalışacaktım ama çocuk engel oluyor.*

enerji enerji.

eni en. + Uşkurepeşi doloxe eni k̆ai nam ren? *Elmaların içinde en iyi hangisidir?*

entepe onlar. + Si entepe içinem-i? *Sen onları tanıyor musun?* [hentepe, hini]

eselu kalkmak. → eiselen [moselu].

eşo öyle. + Eşo dulya iqven-i? *Öyle iş olur mu?* [heşo]

evedi çabuk. [manişa]

eveli bir zamanlar, eski zaman. [tzoxle]

evelinuri önceki. [tzoxleni]

evelis eskiden. [tzoxle]

evuli örnek, örneğin. [evula]

exindums St. Sorumluluk alıyor. + Şana, kimsenin çocuğunun sorumluluğunu almıyor. *Şanak mitişi bere var exindums.* → exondvalu.

exondvalu sorumluluk almak. → exindums.

eya o. → iya.

ezmoce düş, rüya. + Berek ezmoce dzirems. *Çocuk rüya görüyor.* [izmoce]

F f

f Laz alfabesinin sekizinci harfi.

fara defa, kez. + Ar ndğas naqo fara gyari imxor? *Bir günde kaç kez yemek yiyorsun?*

fayde fayda, yarar. [pelapa]

fek̆iri fakir.

feli kabak. [ore, k̆ast̆ane]

feluk̆a kayık, sandal.

feneri fener.

fenti metod, yöntem.

fiet̆i fiyat. + Uşkurişi fiet̆i mu ren? *Elmanın fiyatı nedir?*

fiili fiil.

fikiri fikir. **Fikiri meçamu** dikkat etmek.

filimi film.

fincani fincan. + K̆at̆a ndğas ar fincani k̆ave pşum. *Ben her gün bir fincan kahve içiyorum.*

fit̆ik̆ozi atlet. [at̆let̆i]

flamuri ıhlamur. [dutsxu]

foga elbise. + Bozos foga dolonkos. *Kızın üzerinde elbise var.* [fork̆a]

fork̆a elbise. + Şanas mskva fork̆a dolokuns. *Şana güzel bir elbise giyinmiş.* [foga]

fotorafi fotoğraf.

fot̆a peştemal.

furni fırın. [furuni]

furset̆i fırsat.

furt̆ona fırtına. [zifona]

fut̆boli futbol. + Biçepek fut̆boli isteran (ibiran). *Çocuklar futbol oynuyorlar.*

G g

g Laz alfabesinin dokuzuncu harfi.

gale dış, dışarısı.

galeni el, yabancı, elalem.

gamaçams St. Satıyor. + Ǩoçik uşkuri gamaçams. *Adam elma satıyor.* → gamaçamu.

gamaçamu 1. Satmak. → gamaçams. **2**. Satılmak. → gamiçen.

gamatxu kadın evlenmek. → gamitxven [okomocu, okimocu]

gamatxveri evli kadın. [komoceri]

gamiçen St. Satılıyor. + Noğas uşkuri var gamiçen. *Çarşıda elma satılmıyor.* → gamaçamu.

gamitxven St. Kadın evleniyor. + Şana Amedi ǩala gamitxven. *Şana Ahmet ile evleniyor.* → gamatxu [ikimocen, ikomocen].

gançelen St. Özlüyor. + Artes nana-muşi gançelu. *Arte annesini özledi.* → gonçelu.

gangara aptal. [burde]

gecgina galibiyet. [cejgina]

geçaçxaloni çağlayan, şelale. [ceçaçxaloni]

geçareri para. → geçareli.

geçǩapa başlangıç. [ceçapa]

geçǩapu başlamak, başlatmak. → gyoçǩams [ceçalu]

gejilu silmek (yazı). → gejilums. [cejiru]

gejilums St. Siliyor (yazı). + Şanak ťefťeri-muşi gejilums. *Şana defterini siliyor.* → gejilu.

gela lütfen. + Gela moxti. *Lütfen gelir misin?*

gelaxuna sıra, oturma yeri. [celaxuna]

gendğani öbür gün. [cendğani]

germa dağ. [ndaği]

germaǩoçi dağ adamı (mitolojik varlık).

gindze uzun. [gundze]

girini eşek. [guruni]

goçǩondu unutmak. → goçǩondun. [goçondru]

goçǩondun St. Unutuyor. + Ma si var gomoçǩondun. *Ben seni unutmuyorum.* → goçǩondu.

goçondu unutmak. → goçondun. [goçǩondu]

goçondun St. Unutuyor. + He tzanas na mağodupe var gomoçondun. *O sene başıma gelenleri unutmuyorum.* [goçondun]

gogza etraf, mıntıka. + Oxorişi gogzas mtsxuli dovorgam. *Ben evin etrafına armut dikiyorum.* → gomti, gomtume.

goixadziren St. Hazırlanıyor. + Tenda goixadziren, mektebişe idasen. *Tenda hazırlanıyor, okula gidecek.* → goxadziru.

goǩutsxu uyanmak. → goǩutsxun.

goǩutsxun St. Uyanıyor. + Andğa çumani Şana ordo goǩutsxu. *Bu sabah Şana erken uyandı.* → goǩutsxu.

golaonu 1. Öteye geçirmek (canlı). **2**. Okumak. → golionams [oǩitxu]

golaxtimu geçmek. → gololva.

golionams St. Okuyor. + Şana çitabi golionams.

Şana kitap okuyor. → golaonu.

gololva geçmek. → golulun [golaxtimu]

golulun St. Geçiyor. + Magure maxutani sinifi kogolaxtu. *Öğrenci beşinci sınıfı geçti.* + Tanura ǩaťa ndğas jur fara hakolen golulun. *Tanura her gün iki kez buradan geçiyor.* → golaxtimu, gololva.

golva dolaşmak, seyahat etmek. → gulun [goxtimu]

gomla gezgin, seyyah. + Amedi gomla ǩoçi ren. Dido gulun. *Ahmet gezgin bir adamdır. Çok geziyor.*

gomti civar, çevre. + Çkimi oxorişi gomtis luğişi meyvepe renan. *Benim evimin etrafında incir meyveleri vardır.*

gomtume bölge, civar, çevre. → gomti.

gonçelu özlemek. → gançelen [oǩomandu, motsurdu]

gonoşine anı, hatıra.

gorums St. İstiyor. + Berek nana-muşi gorums. *Çocuk annesini istiyor.* → unon. **2.** Arıyor. + Amedik arabas mu gorums? *Ahmet arabada ne arıyor.* → ogoru [gorups]

gorups St. Arıyor. + Amedik mu gorups? *Ahmet ne arıyor?* → ogoru [gorums]

goşağmalu ayıklamak, seçmek. → goşuğams [ǩoşǩağmalu]

goşinu hatırlamak; hatırlatmak. → gvaşinen, guşinams.

goşuğams St. Ayıklıyor, seçiyor. + Şanak "çandas dolokunu şeni" mçita porça goşuğu. *Şana düğünde giymek için kırmızı elbiseyi seçti.* → goşağmalu.

gotzo geçen yıl. + Gotzo ham mektebis orťi-i? *Geçen yıl bu okulda mıydın?*

goxadziru 1. Hazırlamak. → goxadzirams. **2**. Hazırlanmak. → goixadziren.

goxadzirums St. Hazırlıyor, giyindiriyor. + Oxorcak bere goxadzirums. Mektebişe oşkvasen. *Kadın çocuğu giyindiriyor, okula gönderecek.* → goxadziru.

goxtimu dolaşmak, gezmek, seyahat etmek. → golva.

guda tulum; tulum enstrumanı. + İsmanak dido ǩai (opşa vorsi) guda oçandinams. *İsmail çok güzel tulum çalıyor.*

gulun St. Dolaşıyor, geziyor, seyahat ediyor. + Arte Mp̌olis gulun. *Arte İstanbul'u geziyor.* → golva.

guma ekim ayı. [ťaxva]

gundze uzun. + Nca gundze ren ama mşkvela mǩule ren. *Ağaç uzundur ama fidan kısadır.* [gindze]

gurgulams St. Gök gürlüyor. + Gurgulams. *Gök gürlüyor.* → ogurgulu.

guri gönül, yürek, kalp.

guriǩa kindar.

gurine sebebiyle, yüzünden. + Skani gurine hak vore. *Senin yüzünden buradayım.*

guriş xelate hoşça kal. [çkva ǩaite]

gurişeni sebebiyle, yüzünden. [gurine]

guroni cesur. + Şana guroni bozo ren. *Şana cesur kızdır.*

gurubi grup. [p̌unci; puxa]

guruni eşek. [girini]

guşinams St. Hatırlatıyor. + Ma ǩoçis iro ǩai mutxape govuşinam. *Ben insana hep iyi şeyler hatırlatırım.* → goşinu.

gvaşinen St. Hatırlıyor. + Ma iro ǩai mutxape gomaşinen. *Ben hep iyi şeyleri hatırlarım.* → goşinu.

gverdi buçuk, yarı, yarım. + Saat̆i ar do gverdi ren. *Saat bir buçuk.*

gyari yemek. + Ma gyari vimxor. *Ben yemek yiyorum.* [cari]

gyaroba yemek vakti. [caroba]

gyoçǩams St. Başlıyor. + Dersi saat̆i ovros gyoçǩams. *Ders saat sekizde başlıyor.* → geçǩapu.

gyodzin St. Adındadır. + Ma Tenda gemodzin, si mu gegodzin? *Benim adım Tenda'dır, senin adın nedir?* + Ham biçis Arte gyodzin. *Bu delikanlının adı Arte'dir.* → codzun, coxons.

gyuli gül. [nculi; dadala]

gyulva batı. + Batumişi gyulvas Lazepe skidunan. *Batum'un batısında Lazlar yaşıyor.*

gza yol. + Nakele golaxtare, ceğober'on gza-skani? *Nereden geçeceksin, yolların kesilmiş.*

ğorğoci kaz.

Ğ ğ

ğ Laz alfabesinin onuncu harfi.

ğaça kene. + Pucis ğaça noxers. *İneğin üzerinde kene var.* [ğaç̆ǩa]

ğaç̆ǩa kene. → ğaça.

ğali akarsu, dere, ırmak. [ruba, oruba]

ğaliǩat̆u kunduz.

ğanci 1. güç, kuvvet. + Benim ders çalışmak için gücüm var. *Dersi oçalişu şeni ğanci miğun.* [taǩet̆i, menceli]

ğanci 2. baldır.

ğanconi güçlü, kuvvetli. + Şana güçlü bir kızdır. *Şana ğanconi bozo ren.* [menceloni]

ğapi boya. + Bu boya hangi renk? *Ham ğap̆i nam peri ren?*

ğap̆ums St. Boyuyor. + Berek resimi ğap̆ums. *Çocuk resmi boyuyor.* → oğap̆u.

ğara çizgi. + Ğaras mevaqoni do oxorişe vidi. *Çizgiyi takip edip eve gittim.*

ğarğals St. Konuşuyor. + Ǩoçik mi ǩala ğarğals? *Adam kiminle konuşuyor?* → oğarğalu [ixap̆ars, isinapams, ip̆aramitams, lafups].

ğarums St. Çiziyor. + Şanak resimi ğarums. *Şana resim çiziyor.* → oğaru.

ğeci domuz. + Ğecepe ndağis skidunan. *Domuzlar dağda yaşıyor.*

ğnoseri akıllı. [noseri]

ğoci köşe. + Ar oxoris muǩu ğoci uğun? *Bir evin kaç köşesi vardır?*

ğolesti çurt̆ila! Aman tanrım! [mot̆i at̆işe, mot̆i çurt̆ila]

ğoma dün. + Ğoma so ort̆i? *Dün neredeydin?*

ğoma limci dün akşam, dün gece. + Ğoma limci dersi viçalişi. *Dün akşam ders çalıştım.*

ğomaneri dünkü. + Ğomaneri bere so idu? *Dünkü çocuk nereye gitti?*

ğorğoci kaz (hayvan).

ğuli 1. Yanlış. **2.** Çapraz.

ğura ecel, ölüm. + *Ğuras çare var uğun.* Ölüme çare yok.

ğureri mefta, ölü. → ğura.

ğurun St. Ölüyor. + Ǩoçi ğurun. *İnsan ölür.* → oğuru.

ğva yanak. + Beres ğvalepe mç̆ita uğun. *Çocuğun yanakları kırmızıdır.*

ğvari 1. Islak. → şu, şuvi. **2.** Sel, sel suyu.

H h

h Laz alfabesinin onbirinci harfi.

hak bura, burada. + Bere hak ren-i? *Çocuk burada mı?* [ak, hay]

hakele bu tarafa, bu taraftan. [akole, hakole]

hakole bu tarafa, bu taraftan. [akole, hakele]

hakoni buralı. + Şana hakoni ren-i? *Şana buralı mı?* [akoni, hakonuri]

ham bu, bunu. + Ham ǩoçi mi ren? *Bu adam kimdir?* + Hamuk Lazuri isinapams. *Bu Lazca konuşuyor.* + Hamus araba uyonun. *Bunun arabası var.* [am, haya]

hamseri bu gece. + Hamseri ordo onciru minon. *Bu gece erken uyumak istiyorum.* [amseri]

hamtere bunlar. → hantepe.

hamtzo bu yıl. [hantzo, tzo, tzi]

hamuşeni bundan dolayı, bu yüzden, bundan. + Hamuşeni hak vore. *Bundan dolayı buradayım.* [amuşeni, hayaşeni]

hani bunlar. + Hani nak dziri? *Bunları nerede buldun?* [hantepe, antepe, hantere].

hantepe bunlar. + Hantepe çkimi renan do hentepe-ti skani. *Bunlar benimdir, onlar da senin.* [hantere, hamtepe, hani]

hantere bunlar. → hantepe.

hantzo bu yıl. [tzo, hamtzo]

haşo böyle, bu tarafa. + Haşo moxtit. *Bu tarafa gelin.* [aşo]

haşote böylece, böylelikle. + Amedis haşote sinifi var golvalasen. *Ahmet böylelikle sınıfı geçemeyecek.* [aşote]

hatzi şimdi. + Hatzi ma vulur. *Şimdi ben gidiyorum.* [atzi, hus, huy]

hay burada. [ak, hak]

haya bu + Haya ǩoçi cumadi-çkimi ren. *Bu adam amcamdır.* + Haya mi ren? *Bu kimdir?* + Hayak mektubi çarums. *Bu mektup yazıyor.* → am, ham.

he o. + He ǩoçi Lazi ren. *O adam Laz'dır.* + He tzanas dido mturi mtu. *O sene çok kar yağdı.* [him, hem, heya, iya]

heçae hikaye. [hekyae; p̌aşuri]

hek orada. + Ma hek vorťare. *Ben orada olacağım.* [ek]

hekoni oradaki, oralı. [ekoni, hikoni]

hekyae hikâye. [p̌aşuri]

hem o. + Hem ǩoçi so ulun? *O adam nereye gidiyor?* + Hem oxorişe ulun. *O, eve gidiyor.* + Hemuk mektubi nçarums. *O mektup yazıyor.* [him, heya, iya, em]

hemindoras o zaman, madem öyle. [hemindos, hindos]

hemindos o zaman, madem. → hemindoras.

hemuşeni onun için, yüzden. [emuşeni, heyaşeni]

hemuşi onun. [emuşi, heyaşi]

hentepe onlar. + Hentepe Lazi renan-i? *Onlar Laz mıdır?* [entepe, hentere; hini]

hentere onlar. → hentepe.

heşeni bu yüzden, bundan dolayı. + Heşeni, ma berepe dido maoropen. *Bu yüzden, çocukları çok seviyorum.* [hemuşeni, yeşeni]

heşo öyle. + Heşo dulya iven-i? *Öyle iş olur mu?* [eşo, hişo]

hey orada. → hek.

heya o. + Amedi, heya mektebişe ulun. *Ahmet, o okula gidiyor.* + Heya oxorcak pavrik̆as içalişams. *O kadın fabrikada çalışıyor.* + Heyak mektubi ç̆arums. *O mektup yazıyor.* [hem, iya, em]

heyaşeni onun için, o yüzden. [hemuşeni, himuşeni]

hik orada. + Si hik mu ikum? *Sen orada ne yapıyorsun?* [ek, hek].

hikoni oradaki, oralı. + Ma hikoni var vore, hakoni vore. *Ben oralı değilim, buralıyım.* [ekoni, hekoni].

him o. + Him k̆oçi oxori-muşişe ulun-i? *O adam evine mi gidiyor?* + Him nak ulun? *O nereye gidiyor?* + Himuk mektubi nç̆arums. *O mektup yazıyor.* [hem, heya, iya, em]

himuşeni onun için, yüzünden. [emuşeni, hemuşeni]

hini onlar. + Ma hini vorsi viçinem. *Ben onları iyi tanıyorum.* → hentepe.

hişo öyle. + Hişo xavi zit̆a var izit̆en! *Öyle kötü söz söylenmez!* [eşo, heşo].

ho evet, öyle. [ko, xo]

hus şimdi. + Hus muya p̆atere? *Şimdi ne yapacağız?* [huy, hatzi, atzi].

huy şimdi. [hus, hatzi, atzi].

İ i

i Laz alfabesinin onikinci harfi.

ia o. + İa-ti çkimi ren. *O da benim.* + İa ǩelemi-ti çkimi ren. *O kalem de benim.* → iya.

ibgars St. Ağlıyor. + Berek ibgars. *Çocuk ağlıyor.* → obgaru [imgars].

ibirs St. **1.** Oyun oynuyor. + Berepek ǩuǩuşi ibiran. *Çocuklar saklambaç oynuyorlar.* → obiru [isters]. **2.** Şarkı söylüyor. + Ǩulanepek Lazuri ibiran. *Kızlar Lazca şarkı söylüyor.* → obiru [ťrağodums].

ibons St. Yıkıyor (kendi uzvunu). + Tendak xe ibons. *Tenda elini yıkıyor.* → obonu [imbonams].

içalişams St. Çalışıyor. + Ǩoçepek pavriǩas içalişaman. *İnsanlar fabrikada çalışıyor.* → oçalişu [itsadeburs].

iç̌aren St. Yazılıyor. + Tenda geç̌ǩapuri mektebis iç̌aren. *Tenda ilkokula yazılıyor.* → oç̌aru. [inç̌aren]

içilen St. Evleniyor (erkek). + Amedi, Ayşe ǩala (şǩala) içilen. *Ahmet Ayşe ile evleniyor.* → oçilu [içils].

içils St. Evleniyor (erkek). + Amedi, Ayşe ǩala (şǩala) içils. *Ahmet Ayşe ile evleniyor.* → oçilu [içilen].

içinems St. Tanıyor, tanışıyor. + Tendak p̌ap̌u-muşi içinems-i? *Tenda dedesini tanıyor mu?* → oçinu.

içoden St. Bitiyor, tükeniyor, neticeleniyor. + Tanuraşi dersi hatzi içoden. *Tanura'nın dersi şimdi bitiyor.* → oçodu.

iduşunams St. Düşünüyor. + Mu iduşunam? *Ne düşünüyorsun?* → oduiunu [imsifons].

idzğen St. Doyuyor. + Arte ar makvalite idzğen. *Arte bir yumurta ile doyuyor.* → odzğu [indzğen].

ien St. Oluyor. + Gale mu ien? *Dışarda ne oluyor?* → oapu [iyen, iven, ,qven].

iguraps St. Öğreniyor. + Berek nana-muşişen Lazuri iguraps. → oguru. [igurs, digurams]

igurs St. Öğreniyor. + Ma Lazuri vigur. *Ben Lazca öğreniyorum.* → oguru. [iguraps, digurams]

igzals St. **1**. Yürüyor. + Arte gzas igzals. *Arte yolda yürüyor.* **2**. Varmak. + Arte oxorişe igzalu. *Arte eve vardı.* → ogzalu [igzas].

igzas St. Yürüyor. → ogzalu [igzals].

iğams St. Götürüyor (cansız). + Artek kitabepe-muşi mektebişe iğams. *Arte kitaplarını okula götürüyor.* → oğmalu. [imers]

iǩaen St. İyileşiyor. → oǩau [iǩaimen].

iǩaimen St. İyileşiyor. + P̌ap̌u-çkimi muşeni var iǩaimen? *Dedem neden iyileşmiyor?* → oǩaimu [iǩaen].

ikimocen St. Evleniyor (kadın). → okimocu. [ikomocen, gamitxven]

iǩina demir.

iǩinaçxa salı günü.

ikips St. Yapıyor, ediyor. + Ma dersi vikip. *Ben ders yapıyorum.* + Berepek mu ikipan? *Çocuklar ne yapuyorlar?* → oxenu. [ikums, ikoms]

iǩitxams St. Okuyor. + Artek ǩaťa ndğas jur

saat̆i kitabi ik̆itxams. *Arte her gün iki saat kitap okuyor.* → ok̆itxu [golionams; it̆urs].

ikomocen St. Evleniyor (kadın). → okomocu. [ikimocen, gamitxven]

ikoms St. Yapıyor, ediyor. + Ma dersi vikom. Si mu ikom? *Ben ders yapıyorum. Sen ne yapıyorsun?* → oxenu [ikums, ikips]

ikums St. Yapıyor, ediyor. + Tanuk mu ikums? *Tanu ne yapıyor?* → oxenu. [ikoms, ikips]

ilak̆irday St. Konuşuyor. + Amedi Lazuri ilak̆irday. *Ahmet Lazca konuşuyor.* → olak̆irdu [ixap̆ars, isinapams, ip̆aramitams, ğarğals].

ili kemik. [qvili]

imbonams St. Yıkıyor (uzuv, canlı), yıkanıyor. + Tanuk k̆ap̆ula imbonams. *Tanu yıkanıyor.* → ombonu [ibons].

imçvirs St. Yüzüyor.+ Tanurak çxomi steri imçvirs. *Tanura balık gibi yüzüyor.* → omçviru [inçirs, inçvirs].

imers St. Götürüyor (cansız). + Tzk̆arik na-moimers tzk̆arik imers. *Suyun getirdiğini su götürür.* → omalu. [iğams]

imeselams St. Anlatıyor, bahsediyor. + Nandidik motalepe-muşis meseli umeselams. *Büyükanne torununa masal anlatıyor.* → omeselu [ip̆aramitams].

imgars St. Ağlıyor. + Berek muşeni imgars? *Çocuk neden ağlıyor?* → omgaru [ibgars].

imjorams St. Güneşleniyor. → omjoru [imjors, imjoy].

imjors St. Güneşleniyor. + Artek imjors. *Arte güneşleniyor.* → omjoru [imjorams, imjoray].

imorden St. Büyüyor, gelişiyor. + Nca imorden ama kva var imorden. *Ağaç büyür ama taş büyümez.* → omordu [irden].

imsifons St. Düşünüyor. + Ham berek aşo mu imsifons? *Bu çocuk böyle ne düşünüyor?* → omsifonu [iduşunams].

imxors St. Yemek yiyor. + Artek topri do yaği imxors. *Arte bal ile yağ yiyor.* → oşk̆omu, oçk̆omu [çk̆omups].

incirs St. Uyku uyuyor. + Amedik k̆at̆a seris ordo incirs. *Ahmet her gece erken uyuyor.* → onciru.

inçiten St. Didiniyor, uğraşıyor, çabalıyor. + Şana, "Lazuri dovigurare" ya do inçiten. *Şana, "Lazca öğreneceğim" diye didiniyor.* → onçitu.

inçvirs St. Yüzüyor. + Bere ğalis inçvirs. *Çocuk derede yüzüyor.* → onçviru. [imçvirs, inçirs]

indzğen St. Doyuyor. → ondzğu [idzğen].

ineri buz. [qineri]

ini ovapu üşümek. + Andğa dido ini maven. *Bugün çok üşüyorum.* [ini oyapu, qini oqvapu]

ini oyapu üşümek. + İni mayen. *Üşüyorum.* [ini ovapu, qini oqvapu]

ini soğuk. + İni diyas-na daçxuri vogzare. *Soğuk olursa ateş yakacağım.* [qini]

inora kış, kış mevsimi. [inuva, qinva, qinoba, k̆işi]

interneti internet. + Si internet̆is amulur-i? *Sen internete giriyor musun?*

inuva kış, kış mevsimi. [inora, qinva].

ip̆aramitams St. Konuşuyor, anlatıyor, bahsediyor. + Şanak mu ip̆aramitams? *Şana ne anlatıyor?* → op̆aramitu [osinapu; oğarğalu; oxap̆aru; olafu; olak̆irdu]

ipşen St. Doluyor. + Havuzi tamo tamo tzk̆arite ipşen. *Havuz yavaş yavaş doluyor.* → opşu [yipşen].

ipti ilk, önce, evvela. [tzoxle]

iptineri birinci. [maarani]

iqonops St. Götürüyor (canlı). + Berek coğori so iqonops? *Çocuk köpeği nereue götürüyor?*

[ionams, iyonams]

iqven St. Oluyor. + Ak mu iqven? *Burada ne oluyor?* → oqvapu [ien, iyen, iven].

irden St. Büyüyor, gelişiyor. + Bere irden. *Çocuk büyüyor.* → ordu [imorden].

iri herkes, tümü, hepsi. + İrik Lazuri vibirit. *Hepimiz Lazca şarkı söyledik.* + Ham oxoris iri dulyape ma vikum. *Bu evde tüm işleri ben yapıyorum.* [mteli, iritso]

iri-aroğorda hep birlikte, beraberce. + İri-aroğorda vixoronat. *Hep birlikte horon oynayalım.*

iri-mutu herşey. → iri-tevuli.

iri-tevuli herşey. + Ham beres iritevuli kuşǩun. *Bu çocuk herşeyi biliyor.* [iri-mutu, iri-tuli]

iri-tuli herşey. → iri-tevuli.

iro daima, her zaman, hep, sürekli. [irote, iyya, p̌anda]

irote daima, hep. [iro, iyya, p̌anda]

isa beraber. [arte]

isimins St. Dinliyor. + Mik Lazuri birapape isimin? *Kim Lazca şarkılar dinliyor?* → osiminu [işǩirs, işǩinams].

isinapams St. Konuşuyor. + Şanak Lazuri isinapams. *Şana Lazca konuşuyor.* → osinapu [isinapay, ip̌aramitams, ğarğals].

isinci ok.

isters St. Oyun oynuyor. → osteru [ibirs]

isťasioni istasyon.

işǩinams St. Dinliyor. + Şanak radio işǩinams. *Şana radyo dinliyor.* → oşǩinu [işǩirs, isimins, iucams].

işǩirs St. Dinliyor. → oşǩinu [işǩinams, isimins, iucams].

işuven St. Islanıyor. + Bere ğalis işuven. *Çocuk derede ıslanıyor.* → oşuvu [iğvaren].

itsadeburs St. Çalışıyor. + Oxorcak onťules itsadeburs. *Kadın bahçede çalışıyor.* → otsadebu [içalişams].

itsxonams St. Tarıyor. + Artek toma itsxonams. *Ahmet saçını tarıyor.* → otsxonu. [itsxons]

itsxons St. Tarıyor. + Artek otsxecite toma itsxons. *Ahmet tarak ile saçını tarıyor.* → otsxonu. [itsxonams]

iucams St. Dinliyor. + Ma si giucam, si-ti ma miuci. *Ben seni dinliyorum, sen de beni dinle.* → oucu [işǩinams, isimins].

iťurs St. **1**. Diyor, söylüyor, ifade ediyor. + Şanak mu iťurs? *Şana ne diyor?* → oťǩu [tkumers, zop̌ons]. **2**. Okuyor. + Tanurak çitabi iťurs. *Tanura kitap okuyor.* → oťǩu. [iǩitxams, golionams]

iven St. **1**. Oluyor. + Mu iven? *Ne oluyor?* **2**. Biri birşey oluyor. + Arte tzanas dogurale iven. *Arte seneye öğretmen oluyor.* **3**. Birine birşey oluyor. + Arte Şanas eksale aven. *Şana Arte'nin kuzeni oluyor.* → ovapu [ien, iyen, iqven].

ixadziren St. Hazırlanıyor. + Şana onciru şeni ixadziren. *Şana uyumak için hazırlanıyor.* → oxadziru.

ixap̌ars Konuşmak. + Amedik Şana şǩala ixap̌ars. *Ahmet Şana ile konuşuyor.* → oxap̌aru [ilaǩirday, isinapams, ip̌aramitams, ğarğals, lafups]

ixarmelen St. Hastanlanıyor. + Ǩaťa inoras bere ixarmelen. *Her kış çocuk hastalanıyor.* → oxarmelu [izabunen].

ixelen St. Seviniyor, mutlu oluyor. + Baba-çkimi bdzirasi dido vixeler. *Babamı gördüğümde çok mutlu oluyorum.* → oxelu [ixels].

ixels St. Seviniyor. → oxelu [ixelen]

ixi rüzgâr, yel.

ixmars St. Kullanıyor, kullanılıyor. + Şanak ağani t̆ilifoni muşeni var ixmars? *Şana yeni telefonu neden kullanmıyor?* → oxmaru [oxmarams].

ixoronams St. Horon oynuyor. → oxoronu. [ixorons, xoronaps]

ixorons St. Horon oynuyor. + Tanurak dido mskva ixoronams. *Tanura çok güzel horon oynuyor.* → oxoronu. [ixoronams, xoronaps]

iya o. + İya cami t̆axeri ren. *O cam kırıktır.* + Ma, iya ǩulani viçinem. *O kızı tanıyorum.* + İya ǩulanik Lazuri ğarğalaps. *O kız Lazca konuşuyor.* + İya Xopaşa ulun. *O Hopa'ya gidiyor.* + İyas bere uqonun. *O'nun çocuğu var.* + İyak gyari çǩomups. *O yemek yiyor.* [hem, em, heya, ia]

iyen St. Oluyor. + Mu iyen? *Ne oluyor?* → oyapu [ien, iven, iqven].

iyonams St. Götürüyor (canlıyı). + Babak bere-muşi mektebişe iyonams. *Baba çocuğunu okula götürüyor.* → oyonu [iqonops].

iyya daima, hep. [iro, irote, p̌anda]

izabunen St. Hastanlanıyor. + Ǩoçi ordo ordo izabunen. *Adam sık sık hastalanıyor.* → ozabunu.

izmoce rüya. [ezmoce]

izni izin. + Mudirik magurales izni var meçu. *Müdür öğrenciye izin vermedi.*

J j

j Laz alfabesinin onüçüncü harfi.

jin üst, üstte, üstünde, üstüne. + Ma ncaşi jin vore, coğori ncaşi tude. *Ben ağacın üstündeyim, kopek altında.* [jini]

jindo üstten. [jindole]

jini üstteki, üstündeki. + Jini çarape iǩitxit do tudeni boşi svalepes çarit. *Üstteki yazıları okuyup aşağıdaki boş yerlere yazınız.*

jun St. Uçuyor. + Ǩinçi Jun do ulun. *Kuş uçarak gidiyor.* → oju [putxun]

jur iki. + Ma jur toli, jur-ti quci (uci) miğun. *Benim iki gözüm, iki de kulağım var.*

jurneçi do vit elli.

jurneçi kırk. [jureneçi]

juroşi ikiyüz.

Jur-sum birkaç.

jurşilya ikibin.

jurşuroni gebe. [korbapşa]

jvana uçak. [maputxoce]

K k

k Laz alfabesinin ondördüncü harfi.

kapça hamsi. [ǩapça]

kapçoni hamsili.

kapçoni mçǩudi hamsili ekmek.

karaǩi tereyağı. [puciyaği]

karmaťe değirmen. [mskibu]

karťali kağıt, mektup. [çağeťi]

kçe beyaz, ak. [xçe]

kçini 1. Yaşlı kadın. **2.** Ak saçlı. → xçini, dida. [xçini]

kemane kemençe.

keşuri buhar, buğu. [ťufa]

kiana dünya. [dunya]

kilo kilo. [çilo]

kilomeťro kilometre.

kimoci koca, eş. [komoci]

kimoli adam, bay, beyefendi. [komoli, kumoli]

kini beyin. [kuni]

kitabi kitap. [çitabi]

ko evet, öyle. [ho, xo]

komoceri evli kadın. [kimoceri; gamatxveri]

komoci koca, eş. + Ali Ayşeşi komoci ren. *Ali Ayşe'nin kocasıdır.* [kimoci]

komoli adam, bay, beyefendi. [kimoli, kumoli]

korba karın. + Korba matzǩunen. *Karnım ağrıyor.* [kolba]

korbapşa gebe, hamile. [korbate; uxvene; jurşuroni]

korbate gebe, hamile. → korbapşa.

korme tavuk. [kotume]

kosums St. Süpürüyor. + Şanak oxori kosums. *Şana evi süpürüyor.* → okosu. [kosups]

kotume tavuk. [korme]

kovali buğday ekmeği. → mçǩudi.

kra boynuz. [akra, arka]

kresti buğu, buhar. [keşuri, ťufa]

ktsapa temmuz ayı.

kudi bere, fes, şapka. + Mturi mtvasi berepek kudi geituman. *Kar yağınca çocuklar bere takıyorlar.*

kulturi kültür. [çulturi]

kumoli adam, bay, beyefendi. [kimoli, komoli]

kuni beyin. [kini]

kva taş. + Ǩoçis kvaşi oxori uğun. *Adamın taştan evi var.*

kvançala çakıl taşı. [tziǩvabi]

kvançaru tebeşir.

kyoi köy. [çoi, opuťe]

kyona ışık. [te, tena, çona]

kyuntu hantal. [çuntu]

kyupe küpe. [uciǩumbi]

kyutupxana kütüphane. [okitabe]

Ǩ ǩ

ǩ Laz alfabesinin onbeşinci harfi.

ǩabani bayır.

ǩabilieťi yetenek, kabiliyet.

ǩai datzonen St. Hoşuna gidiyor. + Şanas Lazuri oğarğalu ǩai datzonen. *Lazca konuşmak Şana'nın hoşuna gidiyor.* → ǩai dotzonu [xadzi ayen, ǩai atzonen].

ǩai dotzonu hoşuna gitmek. → ǩai datzonen. [ǩai otzonu; xadzi oyapu]

ǩai iyi, iyice. + Ma ǩai vore. Si muço're? *Ben iyiyim, sen nasılsın?* [vorsi, vrosi, xili]

ǩaite 1. İyilikle. **2**. Hoşçakal.

ǩaǩala adet, tane.

-ǩala birisi ile. + Si mi ǩala ister? *Sen kiminle oynuyorsun?* [şǩala]

ǩalati sepet. → ťiǩina.

ǩale taraf, istikamet. + Nam ǩale ulur? *Hangi tarafa gidiyorsun?*

ǩalmaxi alabalık. [ǩarmaxa]

ǩamtzami kirpik. [tzamtzami]

ǩançuṗali saklambaç oyunu. [ǩuǩuşi]

ǩandğu çilek. [ǩandğo]

ǩaoba iyilik, hayır. **Xela ǩaoba** merhaba.

ǩapça hamsi. [kapça]

ǩaṗeťi dayanıklı, sağlam, sert.

ǩaṗi ǩaṗi koşa koşa. + Bere ǩaṗi ǩaṗi oxorişe komoxtu. *Çocuk koşa koşa eve geldi.* → oǩaṗu.

ǩaṗula arka, art.

ǩaṗulani gerideki, arkadaki.

ǩaravi gemi, vapur.

ǩarmaxa alabalık. [ǩalmaxi]

ǩarťopili patates. [dixomakvali]

ǩasaṗi kasap.

ǩaşǩoli kaşkol.

ǩata arkadaş. [maneba, manebra]

ǩaťa her. **Ǩaťa ndğa** her gün. **Ǩaťa tuta** her ay. **Ǩaťa ǩoçi** her insan.

ǩaťu kedi. + Si ǩaťu giyonun-i? *Senin kedin var mı?*

ǩaťugza patika. [mçapugza]

ǩavalti kahvaltı. [çumaneri gyari]

ǩave 1. Kahve. **2.** Kahvehane.

ǩazaği kazak.[anteri]

ǩazeta gazete. **Lazuri ǩazeta** Lazca gazete.

ǩelemi kalem. + Aya ǩelemi mişi ren? Aya ǩelemi mişi ren? *Bu kalem kimindir?* [oçaraşe]

ǩeťi çomak, çubuk. [biga]

ǩibiri diş. [ǩibri]

ǩiǩili gaga.

ǩila anahtar. [nǩola, ǩola]

ǩinçi kuş. [ǩvinçi]

ǩiravati kıravat.

ǩiravati kravat.

ǩişi kış, kış mevsimi. → inora.

ǩiti parmak. + Ar xes naǩo ǩiti miğunan? *Bir elde kaç parmağımız var?*

ǩitxala soru. + Tudeni ǩitxalas cuğaṗi meçit. *Alttaki soruya cevap verin.* → oǩitxu.

ǩitxeri tahsilli, okumuş. + Arte ǩitxeri biçi ren. *Arte tahsilli delikanlıdır.* → oǩitxu.

ǩitxoms St. Soruyor. + Alik, oxori so ren ya do Ayşes ǩitxoms. *Ali, ev nerede diye Ayşe'ye soruyor.* → oǩitxu [ǩitxums, iǩitxams, içitxay].

ǩitxums St. Soruyor. + Alik Ayşe kitxams. Ali Ayşe'yi soruyor. → oǩitxu [ǩitxoms, iǩitxams, içitxay]..

ǩizi kaşık. [ǩuzi]

ǩoçi insan, adam, erkek.

ǩoçineburi insanca, adamca.

ǩoda 1. Avlu. **2**. Duvar.

ǩoğona sivrisinek.

ǩoǩore kabak. [ore, feli]

ǩola anahtar. [nǩola, ǩila]

ǩolai kolay.

ǩoli çekirge. [mǩoli]

ǩolo acı (tat). [ṗriǩe]

ǩoltuği koltuk.

ǩoma duman.

ǩoṗa 1. Alın. [qva]

ǩoṗa 2. Kepçe. [şereṗi]

ǩoretsxa sayı.

ǩoretsxums St. Sayı sayıyor. + Tanurak jur do jur ǩoretsxums. *Tanura ikişer ikişer sayiyor.* → oǩorestxu.

ǩorğoni sivrisinek. [ǩoğoni, ǩoğona]

ǩoşǩağmalu seçmek, ayıklamak. → ǩoşǩuğams. [goşağmalu]

ǩoşǩuğams St. Seçiyor, ayıklıyor. → ǩoşǩağmalu.

ǩoťula ense. [ǩoťola]

ǩoxa ekşi. [mjai, mçoxa; sťiṗo]

ǩoxlidi midye.

ǩromi soğan.

ǩuçxe ayak. **Xe do ǩuçxe** el ve ayak.

ǩuçxete yayan, ayakla.

ǩudeli kuyruk. **Ǩaťuşi ǩudeli** Kedinin kuyruğu.

ǩuǩma güğüm.

ǩuǩu guguk kuşu.

ǩuǩuşi saklambaç oyunu. [ǩançupali]

ǩulani kız. [bozo]

ǩuli iskemle, tabure. [troni, ordzo]

ǩumṗa göbek. [umṗa; tziṗa]

ǩundura şubat ayı. [tutamǩule]

ǩuťavi enik, köpek yavrusu. [laǩoťi]

ǩuzi kaşık. [ǩizi]

ǩvali peynir. [vali, qvali]

ǩvançxi 1. Sol, sol taraf. → ǩvaza. **2.** Ters, ters istikamet.

ǩvantsa testi, su testisi.

ǩvari karga. [ǩarğa]

ǩvaza sol, sol taraf. → ǩvançxi, marzgva.

ǩvinçi kuş. [ǩinçi]

L l

l Laz alfabesinin onaltıncı harfi.

laçi köpek. [layçi, coğori]

lafups St. Konuşuyor. + Şanak mu lafups? *Şana ne konuşuyor?* → olafu [ixaǯars, isinapams, iǯaramitams, ğarğals].

lai sanki. + *Lai bere vore.* Sanki çocuğum. → mitam.

laǩaťǩa sapan. [şurduli]

laǩoťi enik, köpek yavrusu. [ǩuťavi]

lamba lamba.

layçi köpek. [laçi, coğori]

Lazi Laz. + Arte Laz delikanlısıdır. *Arte Lazi biçi ren.*

Lazuri Lazca. + Sen Lazca biliyor musun? *Si Lazuri giçkin-i?*

lazuťi mısır. + Nana-çkimik lazuťi oxominams? *Annem mısır kurutuyor.*

leba geç. + Ma ǩaťa seris leba var vincir. *Ben her gece geç uyumuyorum.* [yano]

leri sarımsak. + Leri gonťams. *Sarımsak kokar.*

leşǩi dudak. [çabri]

leťa toprak. + Bizim çok toprağımız yok. *Şǩu opşa leťa var miğunan.*

leťaore patates. [dixomakvali]

leťaşperi kahverengi. [ǩaveşperi]

lilve sebze, zerzevat.

limbotsa eğrelti otu. [bilontsa]

limci akşam. [lumci]

limcineri akşamki. **Limcineri cari** akşam yemeği. [lumcineri]

limoni limon.

linci bakır.

liǯadre erkek çakal. → mǩyapu.

lira lira.

lise lise.

livadi bahçe. [onťule]

lobya fasülye. [xaci]

logonta lokanta.

loqa tatlı. [loya]

loresima papatya.

lotsa **1.** nahoş. **2.** tatlı.

loya tatlı. [loqa]

lu lahana. **Lu zeri** lahana ezmesi. [luqu]

luği incir.

luǩna mum. [nuǩla]

lulututa mart ayı. [marťi]

lumci akşam. [limci]

lumcineri akşamki. **Lumcineri gyari** akşam yemeği.

lumcun St. Akşam oluyor. + Lumcun, açkva oxorişe mendaptat. *Akşam oluyor, artık eve gidelim.* → olumcu.

luqu lahana. [lu]

M m

m Laz alfabesinin onyedinci harfi.

ma ben, bana. + Ma magurale vore. *Ben öğrenciyim.* [man]

maarani birinci. + Lazuri osinapus maarani ma vore, ya tku bozok. *Lazca konuşmada birinci benim dedi kız.* [iptineri]

maaşani altıncı. + Çkimi biçi hatzi ortamektebişi maaşani sinifis ren. *Benim oğlum şimdi ortaokul altıncı sınıftadır.*

mabire şarkıcı, türkücü. [mabirale]

macida sofra. [magida]

maçare yazar, muellif. → oçaru.

maçi maç. + Fuťbolişi maçi miğunan? *Futbol maçımız var.*

maçxome balıkçı. + Tutasteşi baba maçxome ren. *Tutaşte'nin babası balıkçıdır.* → çxomi.

maçxorani dokuzuncu.

madulye işçi. + Madulyepek pavriǩas içalişaman. *İşçiler fabrikada çalışıyorlar.* [madulyale]

maeçani yirminci.

magida sofra. [macida]

magurale öğrenci. + Şana magurale ren-i? *Şana öğrenci mi?* [magure]

mağala yüksek. + Ǩinçi mağala qas (aras/ ťoťis) kogelaxedu. *Kuş yüksek bir dala kondu.*

mağare ressam. → oğaru, resimi.

maisi mayıs ayı.

majura ikinci, diğer, öbür, öteki, ayrıca. **Majurape** diğerleri. [majurani]

majurani ikinci. + Şana maarani sinifi kogolaxtu do hatzi majurani sinifis ren. *Şana birinci sınıfı geçti, şimdi ikinci sınıfta.*

maǩarina makarna.

maǩazete gazeteci.

maǩitxe okur, kitap okuru. → oǩitxu.

makvali yumurta. [markvali]

mamuli horoz. [mumuli]

man ben, bana. + Man xvala var vore. *Ben yalnız değilim.* [ma]

manavi manav.

mance mal sahibi, patron, sahip.

mandalina mandalina.

mandzageri komşu. + Mandzagerepe-çkimi dido ǩai renan. *Benim komşularım çok iyidir.* [marte]

maneba arkadaş, dost. [manebra]

manişa çabucak, çabuk. + Oxorcak dulyape-muşi manişa doçodinu do dinciru. *Kadın işlerini çabucak bitirip uyudu.* [evedi]

maoşani yüzüncü.

maotxani dördüncü.

maovrani sekizinci.

mapǎzule ateş böceği. [pǎpǎzulya]

maputxoce uçak. → oputxu.

mapxa açık hava, karsız ve yağmursuz hava. → doba.

maqvaperi yoğurt. [mevaperi, meyaperi]

mariaşina ağustos ayı. [ağustozi]

markvali yumurta. [makvali]

marte komşu. [mandzageri]

marťi mart ayı. [lulu tuta]

marzgva sağ, sağ taraf. → ǩvançxi.

marzgvani sağ taraftaki, sağdaki.

masa masa. [sťoli]

masumani üçüncü. [masuma]

maşǩvitani yedinci. [maşǩvitani]

matzindi yüzük. [matzǩindi]

matzǩindi yüzük. [matzindi]

maťiaťore tiyatrocu.

mavitani onuncu.

maxaçke çiftçi, çiftlik işi ile uğraşan. → oxaçku.

maxutani beşinci.

mazap̌u soğuk algınlığı, nezle, grip.

mazuğale denizci. → zuğa.

mboli bol. + "Ma ne mboli para ne-ti mboli oçǩomale miğun", ya tku ǩoçik. *Benim ne bol param ne de bol yiyeceğim var, dedi adam.*

mbonums St. Yıkıyor (bir canlıyı, başkasını). → ombonu, obonu. [bonups, bonums]

mbuli kiraz. [buli]

mbulora haziran ayı.

mbura boz, gri. [bura, besťi]

mcixi yumruk.

mcumu tuz.

mcve eski. → mcveşi.

mcveri kurt. [mgeri]

mcveşi eski. **Mcveşoras** eski zamanlarda. + Tendaşi oxori mcveşi ren. *Tenda'nın evi eskidir.*

mçaci sinek.

mçapu çakal. [mǩyapu]

mçeşi çoban. [mçǩeşi]

mçima yağmur. + Mçima mçims-i? *Yağmur yağıyor mu?* [çima]

mçims St. Yağmur yağıyor. + Mçima mçims. *Yağmur yağıyor.* → omçimu.

mçipe ince. + Karťali mçipe ren. *Kağıt incedir.*

mçire geniş, yayvan. + Amedis mçire mxucepe uğun. *Ahmet'in geniş omuzları var.*

mçita kırmızı, kızıl, al. + Ma mçita peri dido maoropen. *Ben kırmızı rengi çok severim.*

mçǩeşi çoban. [mçeşi]

mçǩidi mısır ekmeği. [mçǩudi, mçudi]

mçǩudi mısır ekmeği. [mçǩidi, mçudi]

mçoxa ekşi. [ǩoxa; sťip̌o; mjai]

mçu bağırsak.

mçudi mısır ekmeği. [mçǩudi, mçǩidi]

mçveti damla. [ťiǩi]

mçxu iri, kalın. + Hakonuri ncalepe dido mçxu renan. *Buradaki ağaçlar çok iridirler.*

mçxuri koyun (hayvan).

mçxvapa sıcak hava. [çxvapa]

meci imece. [nodi]

meçams St. Veriyor, ödüyor. + Babak biçi-muşis nosi meçams. *Baba oğluna akıl veriyor.* → meçamu.

meçamu vermek, ödemek. → meçams.

meçireli zor, çetin. [çetini]

medi umut, ümit. + Ma mitişi medi var miğun. *Benim kimseden umudum yok.*

meele mahalle. + Si nam meeles xer? *Sen*

hangi mahallede oturuyorsun?

megnu anlamak. → nagneps. [ognu]

meğaru işaretlemek. → nuğarams.

mektebi mektep, okul.

mektubi mektup.

mele öte. + Çkimi oxori Amedişi oxorişi mele ren. *Benim evim Ahmet'in evinin ötesindedir.*

meli tilki.

memleketi memleket. [dobadona]

memsofa koltuk.

memuri memur.

menceli güç, kuvvet, mecal. [ğanci]

menceloni güçlü. [ğanconi]

mendra uzak. + Oxori-skani mektebişe mendra ren-i? *Evin okuldan uzak mı?*

meqonu devam etmek, takip etmek. → noqups. [meyonu].

Mergeli Megrel. Lazlara yakın akraba bir Kafkas halkı.

Mergeluri 1. Megrelce, Megrel dili. **2**. Megrellere özgü olan.

meseli masal. [p̌aramiti]

mesleği meslek.

meşonu ummak, ümit etmek. → meşonums. [meşvenu]

meşonums St. Umuyor, ümit ediyor. + Artek, Tanura andğa moxtasen ya do meşonums. *Arte Tanura'nın bugün geleceğini umuyor.* → meşonu.

meşvelu yardım etmek, yardım. → nuşvelams.

meşvens St. Umuyor, ümit ediyor. + Artek, Tanura moxtasen ya do meşvens? *Arte Tanura'nın geleceğini umuyor?* → meşvenu.

meşvenu ummak, ümit etmek. → meşvens. [meşonu]

mevaperi yoğurt. [meyaperi, maqvaperi]

mevzu konu.

mexi şimşek. → dovalu.

meyaperi yoğurt. [mevaperi, maqvaperi]

meyonu devam etmek, takip etmek. → nayonen. [meonu, meqonu]

meyve meyve.

mezuni mezun. **Mezuni oyapu** mezun olmak.

mgara ağıt, matem, taziye. [bgara]

mgeri kurt. [mcveri]

Mğesti Fındıklı kasabası. [Vitze]

Mğesturi Fındıklı kasabasından olan.

mi kim. + Bu adam kim? *Ham ǩoçi mi ren?*

milioni milyon. + Mp̌olis vit milionişen dido ǩoçi skidun. *İstanbul'da on milyondan çok insan yaşıyor.*

minci çökelek. [mindzi]

mişi kimin. + Ham mişi bere ren? *Bu kimin çocuğu?*

mitam sanki, güya. + Mitam, mzoğa nciris'tu (nciris ortu). *Sanki deniz uykudaydı.* + Mitam, bomtzuranam ya do ǩai dulyape oǩoxu. *Güya, düzeltiyorum diye iyi işleri bozdu.* + Mitam, çku mşinaman xolo tembeli. Güya gene bizi tembel sayıyorlar. → lai.

miti kimse. + Berek mitis mutu var utzumers. *Çocuk kimseye birşey söylemiyor.*

mitxa biri, birisi. + Amedik "gzas mitxa bdziri", ya tku. *Ahmet, yolda birisini gördüm, dedi.*

mja 1. Süt. → mjalva. **2.** Ayran. → tani.

mjaçxa pazar günü.

mjai ekşi. [mç̌oxa; ǩoxa; st̆ip̌o]

mjalva süt. + Berek mjalva şums. *Çocuk süt*

içiyor. [mja]

mjoli dut meyvesi, dut ağacı.

mjora güneş. + Mjora yulun. *Güneş doğuyor.*

mjors St. Güneş ışıyor. + Mjora mjors. *Güneş ışıyor.* → omjoru.

mjvabu kurbağa.

mǩoli çekirge. [ǩoli]

mǩule kısa. + Baba-çkimi mǩule ǩoçi ren. *Babam kısa (boylu) adamdır.*

mkveri un. [mçveri]

mǩyapu çakal. [mçapu]

mludi sincap. [dzemuri, ğalya]

modvalu **1.** Giyinmek, giymek (bel altı, yüzük vs.). → moidums, moydums, moidumers. **2.** Ayakkabı.

moğaleri yorgun. [doçǩinderi, nçineri]

moğardu yorulmak. → moğardun. [doçǩindu, donçinu]

moğardun St. Yoruluyor. + Ayşe dersi oçalişute moğardun. *Ayşe ders çalışmaktan yoruluyor.* → moğardu, doçǩindu.

moidums St. Giyiyor (bel altı, yüzük vs.). + Tanurak ponťuli moidums. *Tanura pantolon giyiniyor.* → modvalu [moydums, moidumers]

moiselen St. Kalkıyor. + Amedi çumanişe saaťi ovros moiselen. *Ahmet, sabah sekizde kalkıyor.* → moselu [eiselen].

mole beri. + Si mele do ma mole/ Sole gdzira si sole? *Sen ötede ben beride/ Seni nerede göreyim, nerede?*

molva gelmek. → mulun. [moxtimu].

monçinora yaz. [yazi]

mondo belki. + Amseri Amedi çkimi oxorişe moxtasen mondo. *Bugece Ahmet belki benim evime gelecek.*

moni boncuk. [zenişi]

monǩa ağır. + Kva dişǩaşen monǩa ren. *Taş odundan ağırdır.*

moqonaps St. Getiriyor (canlı). + Berek coğori oxorişe moqonaps. *Çocuk köpeği eve getiriyor.* → moqonu [moqonams, moyonams].

moqonu getirmek (canlı). → moqonaps. [moyonu].

morderi büyük. [didi, beťi]

moro elbette, peki, tabi ki. **Moro mu!** *Ya ne!*

moselu kalkmak. → moiselen. [eselu]

mot niye, neden, niçin. + Mot moxti? *Niye geldin?*

mota torun, yavru. [motali]

motsurdu özlemek. → motsurdun. [gonçelu; oǩomandu]

motsurdun St. Özlüyor. + Artes baba-muşi motsurdun. *Arte babasını özlüyor.* → motsurdu.

motzondu beğenmek. → motzondun.

motzondun St. Beğeniyor. + Tanuras ağani oxori dido motzondu. *Tanura yeni evi çok beğendi.* [motzondu]

moxtimu gelmek. → mulun. [molva]

moydums St. Giyiniyor (bel altı, yüzük vs.). + Tanurak ponťuli moydums. *Tanura pantolon giyiniyor.* → modvalu [moidumers].

moyonams St. Getiriyor (canlı). + Artek mektebişen ar ǩaťu komoyonu. *Arte okuldan bir kedi getirdi.* → moyonu [moqonams, moqonaps].

moyonu getirmek (canlı). → moyonams. [moqonu]

mpula sis, bulut. + Ngolas mpula yulun. *Yaylada sis yayılıyor.* [mp̌ula]

mp̆ula sis, bulut. → mpula.

msici sarmaşık. [msuci]

msifonapa düşünce, görüş, düşünmek. → omsifonu.

msifoneri düşünerek. → duşuneri, omsifonu.

mskibu değirmen. [karmat̆e]

mskva güzel. + Şana dido mskva bozo ren. *Şana çok güzel kızdır.*

mskveri geyik, karaca.

msuci sarmaşık. [msici]

msva kanat. **K̆inçişi msva** kuş kanadı.

mşkiridoni kırlangıç. [şilidoni]

mşkironeri acıkmış, aç. [mşk̆orineri]

mşkironi açlık. [mşk̆orini]

mşkurinale korkak, ödlek. [mşkurinace]

mşkvela fidan.

mteli bütün, hepsi, herkes, tüm. + Mteli dalepe hak renan. *Bütün kız kardeşler buradalar.* [iri]

mtilana gerçekten, hakikaten, sahi, sahiden. + Şana oxorişe var moxtasen-i, mtilana? *Şana eve gelmeyecek mi gerçekten?*

mtini hakiki, gerçek. + Mtini zop̆on-i? *Gerçek mi söylüyorsun?*

mtinoba hakikat, gerçeklik.

mtiri kayınpeder.

mtsa sema, gök. [ntsa]

mtsika az. + K̆oçis mtsika geçareli uğun. *Adamın az parası var.*

mtskvit̆ura tavşan.

mtsudi yalan. + Mtsudi mot isinapam! *Yalan konuşma!*

mtsudilace yalancı.

mtsudişi boşuna, yalandan, beyhude. + Mtsudişi mot isinapam, mitik skani var icers? *Boşuna konuşma, kimse sana inanmıyor.*

mtsxade gerçek. + Ezmoces var mtsxades voret. *Rüyada değil, gerçek hayattayız.* [mtsxace]

mtsxuli armut.

mtugi fare, sıçan. [mtui, mtuci]

mtui fare, sıçan. [mtugi, mtuci]

mtums St. Yağıyor (kar, taş vs.). + Kva var mtums, mturi mtums. *Taş yağmıyor, kar yağıyor.* → omtu. [mtups]

mturi kar. + Mturi mtums. *Kar yağıyor.* [mtviri]

mtuti ayı. + Mtutepe so skidunan? *Ayılar nerede yaşıyor?*

mtviri kar. + Mtviri mtums. *Kar yağıyor.* [mturi]

mtzk̆o karayemiş. + Mtzk̆o oçk̆omu dido k̆ai matzonen. *Karayemiş yemeyi seviyorum.* [mtzu]

mtzk̆uli sivri. [mtzuli, tzungi]

mtzk̆upi karanlık. + Beres mtzk̆upişe aşkurinen. *Çocuk karanlıktan korkuyor.* [mtzupi]

mtzu karayemiş. [mtzk̆o]

mtzuli sivri. [mtzk̆uli]

mtzupi karanlık. [mtzk̆upi]

mtzutxe tuzlu.

mu kendi. + Muk mitzu. *Bana kendi söyledi.*

mu ne. + Mu it̆ur? *Ne diyorsun?*

mt̆a ot, bitki. [mt̆k̆a]

mualimi öğretmen. [dogurale]

muç̆o nasıl. + Muç̆o're? *Nasılsın?* [muç̆e]

mudiri müdür.

muendisi mühendis.

mugvala yuvarlak. + Dunya mugvala ren. *Dünya yuvarlaktır.* [murgvala]

mťǩa bitki, ot, orman. [mťa]

mťǩuri vahşi, yabani. [mťuri]

mula karaağaç.

mulun St. Geliyor. + Bere oxorişe mulun. *Çocuk eve geliyor.* → molva, moxtimu.

mumuli horoz. [mamuli]

mundes ne zaman. + Amedişi nana mundes mulun? *Ahmet'in annesi ne zaman geliyor?*

mundi dip, kıç.

muperi ne biçim, ne gibi. + Muperi porça dologokuns? *Senin üzerinde ne biçim giysi var?*

mureci kasvetli hava, kapalı hava, bulutlu hava. → omurecu.

murecums St. Hava bulutlanıyor, hava kapanıyor. + Ťaroni murecums. *Hava bulutlanıyor.*

murutsxi yıldız. [muruntsxi]

musafiri misafir.

musťaǧi bıyık. [oşmeşi]

muşebura ona göre, kendi kendine (o), kendince (o).

muşeni neden, niçin, niye. + Muşeni hak vorert? *Neden buradayız?* [muyaşeni]

muşeni-ki çünkü. + Muşeni-ki ma si maoroper. *Çünkü ben seni seviyorum.*

muşi onun. + Ham, muşi oxori ren. *Bu, onun evidir.* → hemuşi.

muteşevli kendince. + Berek muteşevli isters. *Çocuk kendince oynuyor.*

muti birşey. [mutu]

mutu birşey. + Mutu tkvare-i? *Bir şey diyecek misin?* [muti]

mutxa şey. + Mutxa gitzvare. *Sana bir şey diyeceğim.*

mutxaperi garip, tuhaf. + Amedi mutxaperi bere ren. *Ahmet garip bir çocuktur.*

mťuťa kül.

mťva iplik.

muya ne. + Muya gağodu? *Ne oldu sana?* [mu]

muyaperi ne biçim. + Muyaperi dulya mağodes! *Başımıza ne biçim iş geldi!* → muperi.

muze müze.

muzi muz.

muziği müzik.

mxirace hırsız.

mxolule kertenkele.

mxuci omuz.

mzesku kara tavuk.

mzguda bitki. [mťǩa]

mzoğa deniz. [zuğa]

N n

n Laz alfabesinin onsekizinci harfi.

nagneps St. Anlıyor. ♣ Şanak Lazuri nagneps. *Şana Lazca anlıyor.* → megnu [ognams, oxotzonams].

nağarya gürültü.

nak nerede, nereye. + Nak ulur? *Nereye gidiyorsun? + Bere nak on? Çocuk nerede?* [so]

nakele nereden. + Si nakele mulur? *Sen nereden geçiyorsun?* [sole]

nak̆o nekadar. + Beres nak̆o k̆elemi uğun. *Çocuğun kaç kalemi var?* [nak̆u]

nakonuri nereli. + Şana nakonuri on? *Şana nerelidir?* [sonuri]

nam 1. Hangi, hangisi. + Nam saat̆is dersi içalişam? *Hangi saatte ders çalışıyorsun?* + Nam sınıf ore? *Hangi sınıftasın?* **2**. Kaçıncı. + Ma maxutani sinifis vore. Si nam sinifis ore? *Ben beşinci sınıftayım, sen kaçıncı sınıftasın?* + Nam tutas voret? *Hangi/ kaçıncı aydayız?* + Nam zit̆a nam resimi şeni ren, guğarit. *Hangi kelime hangi resim içindir, işaretleyiniz.*

nana ana, anne, valide. + Ma nana-çkimi yopşa p̌qorop. *Annemi çok seviyorum.*

nananena anadil. + Lazuri çkimi nananena ren. *Lazca benim anadilimdir.*

nanaotsxe üvey anne. [ogenana]

nandidi anneanne, babaanne, nine. [bedi; didinana]

nani ninni.

natura doğa, tabiat.

natureli doğal.

naxums St. Çamaşır yıkıyor. + Qoçik berepe-muşişi dolokunupe naxums. *Adam çocuklarının giyeceklerini yıkıyor.* → onaxu. [naxups]

naya hangi, hangisi. [nam]

nayla serender. → bageni, serende.

nayonen St. Devam ediyor, takip ediyor. + Man memayonit. *Beni takip edin.* → meyonu.

nca ağaç. **Mtsxulişi nca** armut ağacı. [ca]

ncalepuna ağaçlık.

nceni buzağı, dana. [ngeni]

nçai çay. + Nana-çkimik nçai şums. *Annem çay içiyor.* [çai]

nç̆ara yazı. [ç̆ara]

nç̆arums St. **1.** Yazıyor. → ç̆arums. 2. Yazılıyor. → iç̆aren.

nç̆aruy St. **1.** Yazıyor. → ç̆arums. 2. Yazılıyor. → iç̆aren.

nç̆ineri yorgun. [doç̆k̆inderi; moğaleri]

nçxun St. Isınıyor (hava). → onçxu. [t̆ibun]

ndaği dağ. [germa]

ndğa gün. + Andğa nam ndğa ren? *Bugün günlerden ne?* **Ndğa do ndğa** günbegün.

ndğaleri gündüz. + Şanak ndğaleris içalişlams. *Şana gündüz çalışıyor.*

ndğaluri günlük. + Artek ndğaluri-muşis p̌anda ç̆arums. *Arte günlüğüne hergün yazıyor.*

ndğura demin, az evvel, kısa sure önce. [ndğora]

ndura sağır. [uca]

nedzi ceviz, ceviz içi.

neǩna kapı. [eǩna]

nena dil, lisan, ses. → xoma.

nenapuna sözlük. [ziťapuna]

nenoni konuşkan, hoş sohbet.

ngeni buzağı, dana. [nceni]

ngola yayla. [gola]

nisa gelin. [nusa]

nişani nişan. + Bozos nişani kodudves. *Kızı nişanladılar.* → noğame, noğamisa.

nǩola anahtar. [ǩila, ǩola]

nǩoli çekirge. [mǩoli]

noçare metin, yazı. + *(Helimişi Xasani)* Noçarepe çkimi-ti, çkimi va ren, ǩoçi vore, ia-ti ǩoçişi ren. *Yazılarım da benim değil, ben insanım, o da insanlarındır.*

noderi **1.** İmece. **2.** İmeceye katılan kişi.

nodi imece. [meci]

noğa çarşı, pazar.

noğame nişanlı erkek. → noğamisa.

noğamisa nişanlı kız. → noğame.

noğare resim. → oğaru, mağare [resimi].

noğari şehirli. + Ma noğari var vore, opuťari vore. *Ben şehirli değil köylüyüm.* [noğuri]

noqups St. Devam ediyor, takip ediyor. + Coğori beres noqups. *Köpek çocuğu takip ediyor.* → meqonu [naonen, nayonen].

normali normal.

noseri akıllı. + Amedi noseri ǩoçi ren. *Ahmet akıllı adamdır.*

nosi akıl. + Ǩaťais nosi-muşi motzondun. *Herkes kendi aklını beğenir.*

nostoneri leziz. + Uşkuri nostoneri ren-i? *Elma lezzetli mi?*

nostoni lezzet, tat. + Kapçonişi nostoni mutus var uğun. *Hamsili ekmeğin tadı hiçbir şeyde yok.*

notkvame deyim. → otku, tkumers.

notzile parça, kısım.

noxene eser, yapıt.

ntasi çekirdek, tohum. [tasi, çǩemi]

ntoli tane. **Lazuťi ntoli** fasülye tanesi.

ntsa gök, sema. [mtsa]

ntsa oťǩabu gökkuşağı. [runtsi, ntsa orťapu]

ntsana kızılgerdan kuşu. + Ntsanas motalepe uyonun. *Kızılgerdan kuşunun yavruları var.* [tsana]

ntsxeni at. + At koşuyor. *Ntsxeni uǩap̌ams.*

ntsxeni leri kardelen bitkisi.

nuğarams St. İşaretliyor. + Tudeni çaras nuğarit. *Aşağıdaki yazıyı işaretleyiniz.* → meğaru.

nuǩla mum. [luǩna]

nuǩu **1.** Çene. **2.** Ağız. [p̌ici]

numera numara.

nunu öcü. [xoxo]

nusa gelin. [nisa]

nusadi yenge.

nuşvelams St. Yardım ediyor. + Ǩoçepek artiǩatis nuşvelaman. *İnsanlar birbirine yardım ediyor.* → meşvelu.

O o

o Laz alfabesinin ondokuzuncu harfi.

oapu olma, olmak. → ien. [oyapu, ovapu]

obaru esmek. → bars.

obgaru ağlamak. → ibgars. [omgaru]

obğe yuva. **Ǩinçişi obğe** kuş yuvası.

obiraşe oyuncak. [osteroni]

obiru 1. Oyun oynamak. → ibirs. [osteru]. **2.** Şarkı söylemek. [ot̆rağodu]

obonale banyo.

obonu 1. Yıkamak. → ibons. **2**. Yıkanmak (uzuv, canlı). → bonums. [ombonu]

ocare mutfak. + Berepek ocares cari imxoran. *Çocuklar mutfakta yemek yiyorlar.* [ogyare]

ocoxu çağırmak. → ucoxams [oyoxu].

oçalişu çalışmak. → içalişams. [otsadebu]

oçandu davet etmek. → uçandams.

oçaraşe kalem. [ǩelemi]

oçaru yazmak, yazılmak. → çarums, içaren.

oçilu evlenmek (erkek). → içils, içilen. [okomocu, okimocu, gamatxu]

oçinu tanımak, tanışmak. → içinems.

oçitxu sormak. → oǩitxu.

oçkinu bilmek. → uçkin, uşǩun.

oçǩomale yiyecek. [oşǩomale]

oçǩomu yemek yemek. + Si mu oçǩomu ginon? *Sen ne yemek istiyorsun?* → imxors, çǩomups. [oşǩomu]

oçodinams St. Bitiriyor, tamamlıyor, tüketiyor. + Tanurak dersepe-muşi doçodinu. *Tanura derslerini bitirdi.* → oçodinu.

oçodinu bitirmek, tüketmek, tamamlamak. → oçodinams.

oçodu bitmek, tükenmek, neticelenmek. → içoden.

oçopu yakalamak. → çopums.

oçume yarın. + Şana oçume noğaşe idasen. *Şana yarın çarşıya gidecek.* [çume]

oçxu yıkamak (nesne). → çxams.

oda oda. + Şana odas ren. *Şana odadadır.*

oditsinams St. Güldürüyor. + Palyaçok berepe oditsinams. *Palyaço çocukları güldürüyor.* → oditsinu.

oditsinu gülmek, güldürmek. → ditsams, oditsinams.

oduşunu düşünmek. → iduşunams. [omsifonu]

odze ağaç mantarı.

odzğams St. Doyuruyor. + Oxorcak ǩat̆a ndğas ǩat̆upes oçǩomale meçams do odzğams. *Kadın her gün kedilere yemek verip doyuruyor.* → odzğu.

odzğu 1. Doymak. → idzğen. **2**. Doyurmak. → odzğams. [ondzğu]

odziru 1. Görmek. + Ma miti odziru var minon. *Ben kimseyi görmek istemiyorum.* **2.** Bulmak. → dzirems.

odzitsinams St. Güldürüyor. + Şanak Tanura odzitsinams. *Şana Tanura'yı güldürüyor.* → oditsinu.

odzitsinoni gülünç, komik. + Oditsinoni dulya mağodes. *Başımıza gülünç bir iş geldi.*

odzitsinu 1. Gülmek. → ditsams. **2**. Güldürmek. → oditsinams.

ofridi kaş. [ofidi]

ofuťe **1.** Civar, etraf. **2.** Köy. [kyoi, opuťe]

oge üvey. [otsxe, antrise]

ogi ön. + Çkimi oxorişi ogi mtsxuli ceren. *Benim evimin önünde armut ağacı vardır.* [oği, tzoxle]

ognams St. **1.** Anlıyor. + Si Lazuri ognam-i? *Sen Lazca anlıyor musun?* [nageps, ozotzonams] **2.** Duyuyor. + Si çkimi ognam-i? *Sen beni duyuyor musun?* → ognu.

ognapams St. Anlatıyor, belletiyor, belli ediyor. → ognapu.

ognapu anlatmak, belletmek, belli etmek.

ognu **1.** Anlamak. → ognams [oxotzonu]. **2.** Duymak. → ognams.

ogoru **1.** İstemek. → unon. **2.** Aramak. → gorums, gorups.

oguraps St. Öğreniyor. + Artek Lazuri igurs. *Arte Lazca öğreniyor.* → oguru. [ogurams]

ogurgulu gök gürlemek. → gurgulams. [oxontsu]

oguru **1**. Öğrenmek. → igurs, igurams, iguraps **2**. Öğretmek. → oguraps [doguru]

ogyare mutfak. [ocare]

ogzalu **1**. Yürümek. **2**. Varmak. → igzals

oğapŭ boyamak. → ğapŭms.

oğarğalu konuşmak. → ğarğals. [osinapu; opŭaramitu; oxapŭaru; olafu; olaǩirdu]

oğaru çizmek. → ğarums, noğare, mağare.

oğmale yük. [yuki]

oğmalu götürmek (cansız). → iğams, imers

oğodams St. Yapıyor (birine birşey). + Beres muti mot oğodam. *Çocuğa bir şey yapma.*

oğuru ölmek. → ğurun

oinale **1**. Soğutucu. **2**. Buzdolabı.

oineti kuzey, kuzey yönü.

oju uçmak. → jun [oputxu]

oǩaçxe sonra (birşeyden). [uǩaçxe]

oǩaimu iyileşmek. → iǩaimen

oǩapŭu koşmak. → uǩapŭams

oǩau iyileşmek. → iǩaen. [oǩaimu]

okimocu evlenmek (kadın). → ikimocen [okomocu, gamatxu]

okitabe kitaplık, kütüphane. [kyutupxana]

oǩitxu **1.** Okumak. → iǩitxams [golaonu, otǩu]. **2.** Sormak. → ǩitxoms, ǩitxums. [oçitxu]

oǩomadu özlemek. → aǩomaden [oǩomandu; gonçelu; motsurdu]

oǩomandu özlemek. → aǩomanden [oǩomadu; gonçelu; motsurdu]

okomocu evlenmek (kadın). + Şana Amedi şǩala ikomocen. *Şana Ahmet ile evleniyor.* [okimocu, gamatxu].

oǩoretsxu sayı sayma, sayı saymak. → ǩoretsxums [oǩorotsxu]

oǩorotsxu sayı saymak. → oǩoretsxu.

okosale süpürge. + Artek okosale eçopu do ǩodape dokosu. *Arte süpürgeyi alıp avluyu süpürdü.* → okosu.

okosu süpürmek. → kosums.

oǩozemcams St. Eşleştiriyor. → oǩozemcu.

oǩozemcu eşleştirmek. → oǩozemcams.

okro altın. **Okro ǩoçi** altın adam (altın gibi adam). + İrdeni okro ǩoçi ren. *İrden altın adamdır.*

oǩule sonra. [uǩule]

okune bilgisayar. + Berek okunes isters. *Çocuk bilgisayarda oynuyor.* → kuni.

olafu konuşmak. → lafups [osinapu; oğarğalu; opŭaramitu; oxapŭaru; olaǩirdu]

olaǩirdu konuşmak. → ilaǩirdams [osinapu; oğarğalu; opŭaramitu; oxapŭaru; olafu]

olimbu sevmek, âşık olmak. → alimben.

[oropumu; oqoropu]

ololi baykuş. [mğu]

olumcu akşam olmak. → lumcun.

olva gidiş, gitmek, ulaşmak. → ulun. [oxtimu]

omalu götürmek (cansız). → imers. [oğmalu]

ombinu susamak. → ambinen. [ouminu]

ombonu Yıkamak (uzuv, canlı), yıkanmak. → mbonums, imbonams. [obonu]

ombri erik. [omuri, qomuri]

omçimu yağmak (yağmur). → mçims

omçu acele etmek. → amçven [doşinu]

omçviru yüzmek. → imçvirs [onçiru, onçviru]

omeselu anlatmak, bahsetmek. → imeselams

omgaru ağlamak. → imgars [obgaru]

omjoreti güney.

omjoru 1. Güneşlenmek. → imjors **2.** Işımak (güneş). → mjors

omordu büyümek, gelişmek. → imorden [ordu]

omsifonu düşünmek. → imsifons [oduşunu]

omşkironu acıkmak. → amşkironen [omşkorinu].

omşkorinu acıkmak. → amşkorinen [amşkironen].

omtu yağmak (kar, taş). → mtums

omtzeli beşik. [ontzeli]

omurecu bulutlanmak, kapanmak (hava). → murecums

omuri erik. [ombri, qomuri]

ona tarla. [qona]

onaxu çamaşır yıkamak. → naxums.

oncğonu göndermek, yollamak (nesne). → uncğonams.

oncğore ayıp, utanç.

oncirams St. Uyutuyor. + Amedik bere oncirams. *Ahmet çocuğu uyutuyor.* → onciru.

oncire yatak. + Berepe nam oncires inciran? *Çocuklar hangi yatakta uyuyorlar.*

onciru 1. uyumak. → incirs. **2.** uyutmak. → oncirams.

onçaru yazmak, yazılmak. → nçarums. [oçaru]

onçitu didinmek, uğraşmak, çabalamak. → inçiten.

onçviru yüzmek. → inçvirs [onçiru, omçviru]

onçxu ısınmak (hava). → nçxun [oťubu, oťibu]

ondğe ogle, ogle vakti. [yema]

ondğeri öğlen, ogle vaktine ait olan. [yemaneri]

ondzğams St. Doyuruyor. → odzğams. [odzğams]

ondzğu 1. Doymak. → indzğen. **2**. Doyurmak. → ondzğams. [odzğu].

onťule bahçe, etraf. [livadi]

opağu temizlemek. → pağums

opˇaramitu konuşmak, anlatmak, bahsetmek. → ipˇaramitams [osinapu; oğarğalu; oxapˇaru; olafu; olaǩirdu]

opşa çok, fazla. [yopşa, dido, zade]

opşams St. Dolduruyor. + Ǩoçik dergi toprite opşams. *Adam küpü balla dolduruyor.* → opşu.

opşu 1. Dolmak. → ipşen. **2.** Doldurmak. → opşams, yopşaps

oputxu uçmak. → putxun [oju]

opuťari köylü. [kyouri]

opuťe köy. [çoi, kyoi]

oqonu götürmek (canlı). → iqonops [oyonu]

oqoropu âşık olmak, sevmek. → qorops [oropumu, olimbu]

oqvapu olmak. → iqven [ovapu]

ora süre, vakit, zaman.

ordams St. Büyütüyor, geliştiriyor. + Çil-komocik bere ordaman. *Karı-koca çocuk büyütüyor.* → ordu.

ordo erken. + Andğa çumani Şana dido ordo moiselu. *Bu sabah Şana çok erken kalktı.* [odro]

ordu 1. Büyümek, gelişmek. → irden **2**. Büyütmek, geliştirmek. → ordams. [omordu]

ordzo tabure, iskemle, sandalye. [ǩuli, troni]

ore kabak. [feli; ǩoǩore]

oroms St. Aşık oluyor, seviyor. + Artek Tenda oroms. Arte Tenda'yı seviyor. → oropumu [qorops, aoropen, alimben].

oropa aşk, sevda, sevgi.

oroperi âşık, sevgili, yavuklu.

oropumu âşık olmak, sevmek. → aoropen [oqoropu, olimbu]

orťapu kemer. [oťqapu]

oruba akarsu. [ğali, ruba, abca]

osare gömlek. → porça.

osiminu dinlemek. → isimins [oucu, oşǩinu]

osinapu konuşmak. + Osinapupe do ziťape oǩozemcit. *Konuşmaları ve kelimeleri eşleştiriniz.* → isinapams [oğarğalu; opʼaramitu; oxapʼaru; olafu; olaǩirdu]

oskidu ikamet etmek, yaşamak. → skidun [osǩudu]

osǩudu ikamet etmek, yaşamak. → sǩudun. [oskidu]

oslopʼu eğitim vermek. → slopʼums

osteroni oyuncak. [obiraşe]

osteru oyun oynamak. → isters [obiru]

ostu kaymak. → stun. [osťu]

oşi yüz (rakam). + Ğormotik oşi tzana ar tzana gişinas. Tanrı yüz seneni bir sene saysın.

oşinaxu muhafaza etmek, saklamak. → şinaxums

oşinu saygı göstermek. → şinems

oşkena arasında, orta. + Jur oxorişi oşkenas vore. *İki evin arasındayım.* [oşǩenda]

oşǩinu dinlemek. → işǩinams. [osiminu]

oşǩomale yiyecek. [oçǩomale]

oşǩomu yemek yemek. → imxors. [oçǩomu]

oşǩuri elma. [uşkuri]

oşmeşi bıyık. [musťaçi]

oştzanura asır, yüzyıl.

oşu içmek. → şums

oşumoni içecek. + Porťiǩalişi tzǩari ǩai oşumoni ren. *Potakal suyu iyi bir içecektir.*

oşuvu ıslanmak. → işuven

otfa çatı. [otva, otrage]

otku demek, ifade etmek, söylemek. → tkumers, zopʼons [oťǩu]

otole gözlük. + Amedis mskva otole uğun. *Ahmet'in güzel gözlüğü var.* → toli.

otsadebu çalışmak. → itsadeburs. [oçalişu]

otsadu bakmak (birini), göz kulak olmak. → tsadums.

otsxeci tarak. + Otsxecite toma itsxonen. *Tarak ile saç taranır.* → otsxonu.

otsxonu taramak (saç). → itsxons, itsxonams.

otsxunu ayıklamak, ayrım yapmak, seçmek. → tsxunums.

otva çatı. [otrage]

otxo dört. + Otxo fara otxok naǩo ikums? *Dört kere dört kaç eder?*

otxoneçi do vit doksan.

otxoneçi seksen. + Nana-çkimi otxoneçi tzaneri ren. *Annem seksen yaşındadır.*

otzedu bakmak, izlemek. → otzers. [otzǩedu]

otzers St. Bakıyor, izliyor. → otzedu [otzǩers]

otzilu koparmak, toplamak (meyve, yaş çay). → tzilums.

otzǩedu bakmak, izlemek. → otzǩers. [otzedu]

otzǩers St. Bakıyor, izliyor. + Tendak Artes otzǩers-i? *Tenda Arte'ye mi bakıyor?* → otzǩedu.

otzǩunu ağrımak. → atzǩunen, tzǩuns. [otzunu]

otzunu ağrımak. → atzunen. [otzǩunu]

oucu dinlemek. → iucams. [oşǩinu, osiminu]

oťibu ısınmak. → ťibun [oťubu, onçxu]

oťişu başarmak, halletmek, üstesinden gelmek. → ťişums

oťǩapu kemer. [orťapu]

oťǩu 1. Demek, söylemek,ifade etmek. **2.** Okumak. → iťurs. [otku, oǩitxu, golaonu]

ouminu susamak. → → aominen. [ombinu]

oťrağodu şarkı söylemek. → ťrağodums [obiru; oťrağudu].

oťrağudu şarkı söylemek. → ťrağudums [obiru; oťrağodu].

oťriǩi bıldırcın. [oťriçi]

oťubu ısınmak. → ťubun [oťibu, nçxun]

ovapu 1. Olmak. **2**. Birşey olmak. **3**. Birine birşey olmak. → iven. [oqvapu, oapu, oyapu]

ovro sekiz.

oxadziru 1. Hazırlamak. → xadzirums **2.** Hazırlanmak. → ixadziren

oxap̌aru 1. Konuşmak. → ixap̌ars **2**. Birine kızmak. → uxap̌ars

oxaresiru 1. Affetmek, bağışlamak. **2.** Hibe etmek. → uxaresirams [oxarsuvu]

oxarmele hastahane. [xasťaxana]

oxarmelu hastanlanmak. → ixarmelen. [ozabunu]

oxarsuvu 1. Affetmek, bağışlamak. **2.** Hibe etmek. → uxarsuvams [oxaresiru]

oxelams St. Sevindiriyor. + Doguralek ǩai Lazuri dogurams do berepe oxelams. *Öğretmen iyi Lazca öğretip çocukları sevindiriyor.* → oxelu.

oxelu 1. Sevinmek, mutlu olmak. → ixelen. **2**. Sevindirmek. → oxelams.

oxenu yapmak, etmek. → ikums, ikoms, ikips.

oxesap̌u hesaplamak. → xesap̌ums

oxmarams St. Kullanıyor. + Şanak ťilifoni var oxmarams. *Şana telefonu kullanmıyor.* → oxmaru [ixmars].

oxmaru kullanmak, kullanılmak, kullanım. → ixmars, oxmarams.

oxoktala eğlence.

oxontsu gök gürlemek. → xontsun [ogurgulu]

oxorca kadın. [oxorza, xordza]

oxori ev. + Şanaşi oxori kyois ren. *Şana'nın evi köydedir.*

oxoronu horon oynamak. → ixoronams, ixorons; xoronaps

oxotzonams St. Anlıyor, algılıyor. + Berek iri tevuli oxotzonams. *Çocuk herşeyi anlıyor.* → oxotzonu [ognams, nagneps].

oxotzonu algılamak, anlamak. → oxotzonams.

oxtimu (geçmiş ve gelecek zamanda) gidiş, gitmek, ulaşmak. → ulun [olva].

oxvenu yapmak. → ikoms, ikips [oxenu].

oyapu olma, olmak. → iyen [oapu, ovapu, oqvapu]

oyonu götürmek (canlı). → iyonams [oqonu]

oyoxu çağırmak. → iyoxams [ocoxu]

ozabunu hastanlanmak. → izabunen [oxarmelu]

oziťu söylemek, demek. → otku [iťurs, tkumers, zop̌ons].

P p

P Laz alfabesinin yirminci harfi.

pağums St. Temizliyor. + Şanak muşi oda p̌anda pağums. *Şana kendi odasını hep temizlemiyor.* → opağu.

paltu palto.

pampa hafif. [çorçi]

papa **1.** Lapa. **2.** Muhallebi. **Paponi tepsi** Laz böreği. → Bureği.

papuri vapur. [ǩaravi]

para para. [geçareli]

parki park. + Berepek parkis isteran (ibiran). *Çocuklar parkta oynuyor.*

parpali kelebek.

paşta pasta.

paşṭaxana pastane.

paṭlicani patlıcan. [baldurcani]

pavri yaprak. [buṭǩa].

pavriǩa fabrika.

peçeta peçete.

pelapa fayda, yarar.

pelaperi çalışkan, hamarat. → atzup̌eṭi.

pembe pembe.

pencere pencere.

pentze sümüklü böcek. [petze]

perçe balkon.

peri renk, biçim. [çere]

peroni renkli. [çeroni]

petze sümüklü bocek. [pentze]

pilavi pilav.

piliṭa soba.

pimpili sakal.

pisiǩleṭi bisiklet. [ǩeṭintsxeni]

pkveri un, buğday ya da mısır unu. [mkveri, mçveri]

poğari kaynak su.

politzi polis.

polo bacak. [ṭriǩi]

ponṭuli pantalon.

porça gömlek, tişort gibi bel üstü giyilen giysiler.

porṭiǩali portakal.

poṣta posta.

poṣṭaxana postane.

pşeri dolu. → opşu.

puci inek. + Annemin iki ineği var. *Nana-çkimis jur puci uyonun.*

puciyağı tereyağı. [karaǩi]

pukiri çiçek. [pukuri, purki]

purkinora ilkbahar. [beari]

purpu akciğer.

putxineri uçarak. → oputxu

putxun St. Uçuyor. + Ziṭa putxun, çara doskidun. *Söz uçar yazı kalır.* → oputxu.

pxa kılçık. [mxa]

P̌ p̌

p̌ Laz alfabesinin yirmibirinci harfi.

p̌alik̆ari delikanlı. [biği]

p̌anda daima, hep, her zaman, sürekli. [iro, p̌ant̆a]

p̌ap̌azulya ateşböceği. [map̌azule]

p̌ap̌u büyükbaba, dede. [p̌ap̌uli]

p̌ap̌upeşi zit̆a atasözü.

p̌aramiti masal. [p̌arameti, meseli]

p̌araske cuma günü.

p̌aşuri öykü, hikaye.

p̌at̆i fena, kötü. [p̌eat̆i; xavi]

p̌ea acaba. + Acaba Şana geldi mi? *Şana moxtu-i p̌ea?* [p̌ia]

p̌eat̆i kötü, fena. [p̌at̆i; xavi]

p̌eci sık, kalın.

p̌ia acaba. [p̌ea]

p̌ici 1. ağız. → nuk̆u. **2**. yüz.

p̌ip̌eri biber.

p̌ip̌ila çekirdek.

p̌işindğa geçenlerde, geçen gün, evvelsi gün. [mtzea; t̆okseri]

p̌oca kucak.

P̌oli İstanbul. [Mp̌oli]

p̌ot̆e 1. Asla, hiçbir zaman. + Ma p̌ot̆e xortzi var vimxor. *Ben asla et yemem.* **2**. Geçmiş, mazi. → atxe.

p̌rik̆e acı (tat).

p̌rindzi pirinç. [brinci]

p̌unci grup, öbek.

p̌ut̆uci arı, bal arısı. [but̆k̆uci]

Q q

q Laz alfabesinin yirmiikinci harfi.

qa dal. [ťoťi, ara]

qali boyun. [ali]

qaliçereli gelincik.

qineri buz. [ineri]

qini oqvapu üşümek. + Qini maqven. *Üşüyorum.* [ini oyapu]

qini soğuk. + Qini diqvas-na daçxiri vogzaminon. *Soğuk olursa ateş yakacağım.* [ini]

qinoba kış, kış mevsimi. → inora.

qinva kış. [inora, inuva]

qomuri erik. [ombri, omuri]

qorops St. Aşık oluyor, seviyor. + Artek Tendas qorops. *Arte Tenda'yı seviyor.* → oqoropu [oroms, aoropen, alimben].

quci kulak. [uci]

qurdzeni üzüm. [urdzeni]

qva alın. [ǩoṗa]

qvali peynir. [vali, ǩvali]

qvili kemik. [ili]

R r

r Laz alfabesinin yirmiüçüncü harfi.

radio radyo.

raǩani tepe. + Raǩanis mot geladgir, gemzuli xvala xvala? *Neden tepede duruyorsun, mahzun ve yalnız.*

raxna örümcek. [bobola]

reǩemi rakam.

reǩlami reklam.

ren St. …dır, dir; mevcuttur, vardır. + Şana hak ren. *Şana buradadır.* + Şana magure ren. *Şana öğrencidir.* [on]

resami ressam. [mağare]

resimi resim. [noğare]

romani roman.

ruba akarsu, dere. [ğali, abca, oruba]

runtsi gökkuşağı. [ntsa orťapu]

S s

s Laz alfabesinin yirmdördüncü harfi.

saaťi saat. + Saaťi naǩo ren? *Saat kaç?* [saeťi]

sabaťoni cumartesi günü.

saeťi saat. [saaťi]

saibi sahip. + Si ham oxorişi mance ore-i? *Sen be evin sahibi misin?* [mance]

saǩizi sakız.

salata salata. + Ma şuǩa do tomatisişi salata oçǩomu ǩai domatzonen. *Ben salatalık ve domates salatası yemeyi severim.*

saloni salon.

sanie saniye.

saṗoni sabun. + Şanak ṗanda xe saṗonite ibonams. *Şana her gün elini sabunla yıkıyor.*

sari sarı ren. + [skiťa]

sebeṗi sebep.

sefi yanlış. [ğuli]

serende serender. → nayla, bageni.

seri gece. + Seris nam saaťis incir? *Gece kaçta uyuyorsun?*

serini serin. + Andğa opşa serini ren. *Bugün çok serin.*

servisi servis. + Çocuk servisle eve gidip geliyor. *Bere servisite oxorişe ulun mulun.*

si sen, sana, sende. + Si so ulur? *Sen nereye gidiyorsun?* [sin]

sica damat, enişte. + Amedi Alişi sica ren. *Ahmet Ali'nin damadıdır.*

sifteri atmaca kuşu. + Ǩoçik sifteri çopums. *Adam atmaca yakalıyor.* [sifťeri]

sifťeri atmaca kuşu. + Ham ǩoçis mskva sifťeri uyonun. *Bu adamın güzel atmacası var.* [sifteri]

sin sen. + Sin do ma manebape voret. *Sen ve ben arkadaşız.* [si]

sinema sinema. + Amseri sinemaşe vulur. *Bu akşam sinemaya gidiyorum.*

sinifi sınıf. + Arte sinifis ren-i? *Arte sınıfta mı?*

sipori spor. + Artes sipori oxenu ǩai datzonen. *Arte spor yapmayı seviyor.*

sira sıra; oturma yeri. [gelaxuna]

sǩala merdiven.

skanda senden, sana. + Ayşe Emineşen mskva ren. *Ayşe Emine'den güzeldir.*

skanebura sana göre, sence. [skaneburi]

skani senin. + Ayşe nana-skani ren-i? *Ayşe annen mi?* [sǩani]

sǩaninde senden, sana. + Ayşe skaninde melun. *Ayşe sana geliyor.* + Ayşe skaninde şkurdun. *Ayşe senden korkuyor.* [skanda]

skidala hayat, yaşam. [skudala]

skidun St. İkamet ediyor, yaşıyor. + Tanura Atinas skidun. *Tanura Atina'da yaşıyor.* → oskidu [sǩudun].

skindina hayvan. **Skindinape** hayvanlar.

skiri oğul. + Si mişi skidi ore? *Sen kimin oğlusun?*

skiťa sarı renk. [sari]

sǩudun St. İkamet ediyor, yaşıyor. + Si so sǩudur? *Sen nerede yaşıyorsun?* → osǩudu [skidun].

sloṗums St. Eğitiyor, eğitim veriyor. + Oxorcak bere-muşi ǩai sloṗums. *Kadın çocuğunu iyi eğitiyor.* → osloṗu.

so nerede, nereye. + So mu itkven? *Nerede nasıl söyleniyor?* + Şana so ren? *Şana nerede?* [nak]

sofra sofra. → magida, macida.

soğuni sonunda. + Soğuni inuva komoxtu. *Sonunda kış geldi.*

soǩaği sokak. + Ǩaťupe soǩağis skidunan. *Kediler sokakta yaşıyor.*

sole nereden. + Solen mulur? *Nereden geliyorsun?* [nakele]

soloğami dalga.

sonuri nereli. + Amedi sonuri ren? *Ahmet nerelidir?* [nakonuri]

staroşina eylül ayı. [çxalva]

sterapa oyun. [osteru; obiru]

steri gibi. + Mtuti steri ǩoçi. *Ayı gibi adam.* [sťeri]

stoli masa. [masa]

stun St. Kayıyor. + Bere mturis stun. *Çocuk karda kayıyor.* → ostu.

stveli **1.** Güz, sohbahar. **2.** Kasım ayı.

subuki hafif. [çorçi]

sufuri sıfır. [çkar]

sťiǩani bardak. [bardaği]

sťiṗo ekşi. [mjai, ǩoxa, mç̌oxa]

sum üç sayısı. + Andğa sum fara uşkuri ṗç̌ǩomi. *Bugün üç kez elma yedim.*

sumeneçi altmış sayısı.

sumeneçi do vit yetmiş sayısı.

supara kitap. [kitabi]

suprizi sürpriz. + Amseri nana-çkimis suprizi voğodare. *Bu akşam anneme sürpriz yapacağım.*

sťresi stres.

sťulina kaygan.

sva yer. + Ham mişi sva ren? *Burası kimin yeridir?* [yeri]

Ş ş

ş Laz alfabesinin yirmibeşinci harfi.

semsiye şemsiye.

şairi şair.

şak̆a şaka.

şeçeri şeker. [şekeri]

şekeri şeker. [şeçeri]

şeni için, ...dolayı, hakkında. + Baba-skani, skani şeni hak ren. *Baban, senin için buradadır.*

şilya bin sayısı. + Ham noğas şilya do şilya k̆oçi skidun. *Bu kasabada binlerce insan yaşıyor.*

şinaxums St. Muhafaza ediyor, saklıyor. + Artek p̆ap̆u-muşişi foto vit tzana ren şinaxums. *Arte dedesinin fotoğrafını on yıldır muhafaza ediyor.* → oşinaxu.

şinems St. Saygı gösteriyor. + Şanak k̆oçepe şinems. *Şana insanlara saygı gösteriyor.* → oşinu.

şineri itibarlı, saygın. + Arte şineri k̆oçi ren. *Arte saygın bir adamdır.*

şkaguri merkez.

şk̆ala birisi ile. + Si mi şk̆ala ister? *Sen kiminle oynuyorsun?* [k̆ala]

şkatzale etek (giyecek).

şk̆imebura kendime göre, kendimce. [şk̆imeburi, çkimeburi]

şk̆imi benim. + Şk̆imi nananena Lazuri ren. *Benim anadilim Lazcadır.* [çk̆imi]

şkit yedi sayısı.

şk̆u biz. + Şk̆u hakoni voret. *Biz buralıyız.* [çku]

şk̆unebura bize göre, kendimizce. [şk̆uneburi, çkuneburi, çkineburi]

şk̆uneburi bize göre, bize özgü, kendimizce. [şk̆unebura, çkinebura, çkunebura]

şk̆uni bizim. + Şk̆uni berepes Lazuri kuşk̆uran. *Bizim çocuklar Lazca biliyor.* [çkuni, çkini]

şkurina korku. + Ma mitişe şkurina var miğun. *Benim kimseden korkum yok.* [şkurna]

şk̆vit yedi sayısı. [şk̆it]

şort̆i şort (giyecek).

şu ıslak. [ğvari, şuvi]

şuferi şoför.

şuk̆a hıyar, salatalık.

şuk̆ule ertesi. + Sk̆ani şuk̆ule oxorişe vidi. *Ben senden sonar eve gittim.* [şkule]

şums St. İçiyor. + Şanak tzk̆ari şums. *Şana su içiyor.* → oşu.

şuri **1.** Can. **2.** Kişi, şahıs. **3.** Nefes, soluk. **4.** Ruh.

şurimşine sevgili, biricik.

şurite canlı, sağ. + K̆oçi var ğuru, şurite ren. *Adam ölmedi, sağdır.*

şuroni **1**. Canlı. **2**. Keçi. [txa]

şuşe şişe. [bot̆lik̆a]

şuvi ıslak. [şu, ğvari]

T t

t Laz alfabesinin yirmialtıncı harfi.

tabiaťi doğa. [natura]

tağdili tatil. + Tağdilis kyoişe idare-i? *Tatilde köye mi gideceksin?*

taǩeťi kuvvet, mecal, takat. [ğanci]

talebe öğrenci. [magurale]

tamo yavaş. + Berepe tamo tamo igzales. *Çocuklar yavaş yavaş yürüdüler.* [amot]

tani ayran. + Ma tani oşu xadzi mayen. *Ben ayran içmeyi seviyorum.* → mja

tarixi tarih. [isťorya]

tasi tohum. [çǩemi]

te ışık. [tena, kyona, çona]

tebeşuri tebeşir. [kvançaru]

teǩnoloji teknoloji.

televuzi televizyon.

tena ışık. [te, kyona, çona]

tenora başka zaman.

tere taraf. + Nam tere ulur? *Hangi tarafa gidiyorsun?* [ǩale, ǩele]

tesťi test. + Vit ǩitxala na ren ar tesťi dovoçodini. *On soruluk bir testi bitirdim.*

ti baş, kafa. + Ti matzǩunen. *Başım ağrıyor.* [dudi]

tiaťora tiyatro. + Amseri aroğorda tiaťoraşe vidaten (vidat-unon). *Bu akşam tiyatroya gideceğiz.*

tigale dışarıya doğru. + Si tigale mot gamulur! *Sen dışarıya çıkma!*

tilana gerçekten, herhalde. + Arte tilana deli var on/ ren. *Arte herhalde deli değil.* [mtilana]

tipi çayır, çimen.

tireni tren. + Tirenis gepxedit do Samsoni-şakis vigzalit. *Tirene binip Samsun'a kadar gittik.*

tişineri olgun. [umçane]

tito birer, teker. **Tito tito** Teker teker.

titxu ince, seyrek. [tutxu]

titzale aşağıya doğru.

tkumers St. Diyor, ifade ediyor, söylüyor. + Amedik mu tkumers? *Ahmet ne diyor?* → otku.

tkva siz. + Tkva sonuri oret? *Siz nerelisiniz?* [ťǩva]

tkvanda sizden, size. + Tkvanda mutu var minon. *Sizden bir şey istemiyorum.* [ťǩvaninde]

tkvanebura kendi kendinize, kendinizce, size göre. [ťǩvaneburi]

tkvani sizin. + Tkvani mektebi so ren? *Sizin okulunuz nerededir?* [ťǩvani]

toli göz. + Artes toli ağoden. *Arte'ye nazar değiyor.*

toma saç. + Artes gundze tomalepe uğun. *Arte'nin uzun saçları vardır.*

tomatisi domates. [balucaği]

topri bal. [topuri]

topuri bal. [topri]

trafiği trafik.

troni arkalıklı sandalye, iskemle, tabure. [ǩuli, ordzo]

tuçani dükkan. [dukyani]

tude alt.

tudeni alttaki. + Tudeni çarape iǩitxit. *Alttaki yazıları okuyunuz.* + Tudeni Lazuri ziťape dosturesarit. *Alttaki Lazca kelimeleri düzenleyiniz.* + Tudeni ǩitxalapes cuğap̌i meçit. *Alttaki sorulara cevap veriniz.*

tuntina ayı yavrusu, ayıcık. [mtuti]

turisťi turist.

Turki Türk.

Turkuri Türkçe, Türk dili; Türklere özgü.

turli türlü, çeşitli. [tevuli]

tuta ay (uydu). **Tuta-gverdi** yarımay. **Tuta-didi** dolunay.

tutaçxa pazartesi.

tutamǩule şubat ayı. [ǩundura]

tutaste ay ışığı, ayla.

tuteri aylık. + Ar tuteri bere. *Bir aylık çocuk.*

tutxu ince, seyrek. + Şanaşi kitabi p̌eci va ren, tutxu ren. *Şana'nın kitabı kalın değil, incedir.*

txa keçi. [şuroni]

txiri fındık.

txolari kertenkele. [mxolule]

txomu kızılağaç. [txombu]

Ť ť

ť Laz alfabesinin yirmiyedinci harfi.

ťabaxi tabak.

ťağaneri 1. Tavalanmış olan. **2.** Muhlama.

ťağani tava.

Ťamťra Trabzon. [Ťrap̌uzani]

Ťamťruri Trabzonlu; Trabzon'a özgü.

ťani 1. Boy, endam. **2.** Gövde. [xura]

ťaroni hava. + Andğa ťaroni muço ren? *Bugün hava nasıldır?* + Andğa ťaroni mureci ren. *Bugün hava kapalıdır.*

ťaxva ekim ayı. [guma]

ťefťeri defter.

ťek̆ek̆e dakika. + Çkimi bere ar ťek̆ek̆e doloxe incirs. *Benim çocuğum bir dakika içinde uyuyor.*

ťeni nem, rutubet.

ťenoni nemli.

ťiba göl. [ťoba]

ťibun St. Isınıyor. → oťibu. [ťubun, çxun]

ťiğani tava. [ťağani]

ťik̆ani kuzu. + Nandidi-çkimis ar mçxuri do jur ťik̆ani uyonun. *Büyükannemin bir koyunu, iki de kuzusu var.*

ťik̆i damla. + Ar ťik̆i tzari var culun. *Bir damla su akmıyor.* [mç̌veti]

ťik̆ina küçük sepet. → k̆alati.

ťilifoni telefon. **Mobili ťilifoni** cep telefonu.

ťimbi nokta.

ťişeri başarılı. → oťişu.

ťişi baht, talih. [bedi]

ťişums St. Başarıyor, hallediyor, üstesinden geliyor. + Var memişvela-na ham dulya var maťişasen. *Yardım etmezsen, bu işin üstesinden gelemem.* → oťişu.

ťk̆a orman. [mťk̆a, ormani]

ťk̆ubi çift, ikiz. [ťubi]

ťk̆va siz. [tkva]

ťk̆vani sizin. [tkvani]

ťk̆vaninde sizden. [tkvanda]

ťoba göl. [ťiba]

ťobaşa gizlice. [ťk̆obaşa]

ťokseri geçenlerde, geçen gün. [p̌işindğa; mtzea]

ťora az kalsın, az daha.

ťoroci güvercin.

ťoťi dal, paça. [qa, ara]

ťoxťori doktor.

ťrağodums St. Şarkı söylüyor. + Bozopek Lazuri ťrağoduman. *Kızlar Lazca şarkı söylüyor.* → oťrağodu [ťrağudums, ibirs].

ťrağudums St. Şarkı söylüyor. → oťrağudu [ťrağodums, ibirs].

Ťrap̌uzani Trabzon. [Ťamťra]

Ťrap̌uzanuri Trabzonlu; Trabzon'a özgü.

ťrik̆i bacak. [polo]

ťubi çift, ikiz. + Oxorcas ťubi berepe uyonun. *Kadının ikiz çocukları var.*

ťubu ılık. [ťibu]

ťubun St. Isınıyor. → oťubu. [ťibun, çxun]

ťulya tenha. + Arteşi oxori ťulya svas ren. *Arte'nin evi tenha bir yerdedir.* [elak̆axa]

ťururuntsi gökkuşağı. [runtsi]

ťutsa sıcak.

U u

u Laz alfabesinin yirmisekizinci harfi.

uci kulak. [quci]

ucik̆umbi küpe. + Şanas okroşi ucik̆umbi dolobun (dolok̆idun). *Şana'nın kulağında altın küpe var.*

ucoxams St. Birini çağırıyor. + Artek Tendas ucoxams. *Arte Tenda'yı çoğırıyor.* → ocoxu [uyoxams]

ucoxops St. Birini çağırıyor. → ocoxu. [ucoxams, uyoxams]

uça kara, koyu, siyah.

uç̆andams St. Davet ediyor. + Amseri oxori-çkimişe giç̆andam. *Bu gece seni evime davet ediyorum.* → oç̆andu.

uçkimeli bensiz. + Uçkimeli so ulur? *Bensiz nereye gidiyorsun?* [uşk̆imeli]

uçkin St. Biliyor. + Şanas dido k̆ai Lazuri uçkin. Si-ti Lazuri giçkin-i? *Şana çok iyi Lazca biliyor. Sen de Lazca biliyor musun?* → oçkinu [uşk̆un].

ugure gönülsüz, isteksiz. + Coğori, ugure avişe var ulun. *Köpek, gönülsüz ava gitmez.*

uğun St. Sahiptir (cansız varlığa). + Ma mskva oxori miğun. *Benim güzel evim var.* + Si para giğun-i? *Senin paran var mı?* → uyonun.

ujden giderek. + Ham nca ujden igundzanen. *Bu ağaç gittikçe uzuyor.*

uk̆açxe sonra. [ok̆açxe, uk̆ule]

uk̆ap̆ams St. Koşuyor. + Berepe parkis uk̆ap̆aman. *Çocuklar parkta koşuyorlar.* → ok̆ap̆u.

uk̆ors St. İhtiyacı var, lazım. + Si mu gik̆ors? *Senin neye ihtiyacın var?* + Ma mutu var mik̆ors. *Benim birşeye ihtiyacım yok.* [uk̆oren]

uk̆ule ardından, ertesi, sonra. [uk̆ai; uk̆açxe]

ulun St. Gidiyor. + Amedi mektebişe ulun. *Ahmet okula gidiyor.* → olva, oxtimu.

umcumeli tuzsuz. → mcumu.

umçane **1.** Evin büyüğü. **2.** Olgun, aklı başında. **3.** Amir, reis. [tişineri]

umengapu benzersiz. + K̆at̆a k̆oçi umengapu ren. *Her insan benzersizdir.*

umeşonu **1.** Ansızın, birden bire. **2.** Beklenmeyen, umulmayan.

umkeseri perşembe günü. [çaçxa]

ump̆a göbek. [k̆ump̆a; tzip̆a]

umuteli fakir, varlıksız, yoksul.

uncğonams St. Gönderiyor, yolluyor (nesne). + Tanurak Artes mektubi uncğonams. *Tanura Arte'ye mektup yolluyor.* [uncğonaps]

uncireli uykusuz. + Jur ndğa ren uncireli vore. *İki gündür uykusuzum.*

uneneli sessiz. → nena.

universeti üniversite.

unon St. İstiyor. + Tanuras mu unon? *Tanura ne istiyor?* + Si mu ginon? *Sen ne istiyorsun?* → ogoru.

unose akılsız. → noseri.

upereli renksiz. [uçereli]

upi ter. + Beres upi ceçu. *Çocuk terledi.*

uqonun St. Canlı varlığa sahiptir (araba, bisiklet vs. dahil). + Si coğori giqonun-i? *Senin köpeğin var mı?* + Ma araba miqonun. *Benim arabam var.* [uyonun]

urdzeni üzüm. [qurdzeni]

uskaneli sensiz. → skani. [skani dixo]

uşǩun St. Biliyor. + Şanas opşa vorsi Lazuri uşǩun. *Şana çok iyi Lazca biliyor.* → oçkinu, uçkin.

uşkuri elma. [uşkuri]

utsadeli bakımsız. + Badi utsadeli kodoskidu. *Yaşlı adam bakımsız kaldı.*

utzǩareli susuz. + Utzǩareli şuri var işinaxen. *Susuz can saklanmaz.* [utzareli]

utzumers St. Birine söylüyor, demek. + Şanak Artes mu utzumers? *Şana Arte'ye ne diyor?* + Şanak si mu gitzumers? *Şana sana ne diyor?* [utzomers]

uxap̌ars St. Birine kızıyor. + Alik Amedis uxap̌ars. *Ali Ahmet'e kızıyor.* → oxap̌aru.

uxaresirams St. **1.** Affediyor, bağışlıyor. **2.** Hibe ediyor. → uxarsuvams. [oxarsuvu]

uxarsuvams St. **1.** Affediyor, bağışlıyor. + Tendak Şanas duxarsuvu. *Tenda Şana'yı affetti.* **2.** Hibe ediyor. + Şanak Artes kitabepe-muşi uxarsuvams. *Şana Arte'ye kitaplarını hibe ediyor.* → oxarsuvu.

uxvene gebe, hamile. [korbapşa, korbate]

uyonun St. Canlı varlığa sahiptir Canlı varlığa sahiptir (araba, bisiklet vs. dahil). + Ma ar coğori miyonun. *Benim bir köpeğim var.* [uqonun]

V v

v Laz alfabesinin yirmidokuzuncu harfi.

va alın. [qva, ǩop̌a]

va hayır, yok. [var]

vaǩa olay, vaka.

vali peynir. [qvali]

vana veya, yahut, yoksa.

var hayır, yok, olmaz (olumsuz). + Var, ma si var giçinem. *Hayır, ben seni tanımıyorum.* [var]

varşa **1.** Acaba. + He mskva bozo varşa Tenda ren-i? *O güzel kız acaba Tenda mı?* → p̌eya. **2.** Sakın, sakin ola. + Varşa moxta! *Sakın gelme!*

vit on sayısı. [viti]

Vitze Fındıklı kasabası. [Mğesti]

Vitzori Vitze kasabasından olan, Fındıklılı.

vit̆oar onbir.

vit̆oaşi onaltı.

vit̆oçxoro ondokuz.

vit̆ojur oniki.

vit̆ootxo ondört.

vit̆oovro onsekiz.

vit̆osum onüç.

vit̆oşkit onyedi.

vit̆oxut onbeş.

vorsi iyi. [vrosi, ǩai]

vrosi iyi. [ǩai, vorsi]

X x

x Laz alfabesinin otuzuncu harfi.

xaberi haber. [ambai]

xaci fasülye. [lobya]

xadzi ayen St. Hoşuna gidiyor. + Lazuri osinapu zade (opşa) xadzi mayen. *Lazca konuşmak çok hoşuma gidiyor.*
→ xadzi oyapu.

xadzi oyapu hoşuna gitmek. → xadzi ayen [ǩai dotzonu]

xadziri hazır. + Ma xadziri vore. *Ben hazırım.*

xadzirums St. Hazırlıyor. + Baba-çkimik gyari xadzirums. *Babam yemek hazırlıyor.* → oxadziru.

xaf̌ta hafta. + Ar xaf̌ta doloxe dersepe içodasen. *Bir hafta içinde dersler bitecek.* [doloni]

xai fena, kötü. [p̌ať̌i, p̌eať̌i]

xali durum, hal. + Mu xali giğun? *Halin nasıldır?*

xalǩi halk.

xami bıçak.

xampa varlık, varlıklı, zengin. + Ha ǩoçi xampa ren. *Bu adam zengindir.*

xançali kol. [xençali]

xançeni yeşil. [yeşili]

xarayi yüz. [xayari, ğva]

xarmeli hasta. [zabuni]

xarmeloba hastalık. [zabunoba]

xastaxana hastahane. [oxarmele]

xať̌ira hatıra. [gonoşine]

xava hava. [ť̌aroni]

xavi fena, kötü, aksi. [p̌ať̌i, p̌eať̌i]

xaziri hazır. [xadziri]

xçe beyaz, ak. [kçe]

xçini yaşlı (kadın). → kçini, dida.

xe el. **Xepe** eller.

xeali bilek.

xela mutluluk, sevinç. **Xela ǩaoba!** Merhaba!

xemençe çanta.

xençali kol. [xançali]

xerfi harf. **Lazuri xerfepe** Lazcaya özgü harfler. [bonca]

xesap̌i hesap.

xesap̌ums St. Hesaplıyor. + Artek geçareri-muşi xesap̌ums. *Arte parasını hesaplıyor.* → oxesap̌u.

xeştati eldiven.

xeta hata.

xiǩa hırka.

xili iyi. [vorsi, ǩai]

xinci köprü. **Xincepe** köprüler.

xisiyať̌i duygu.

xistana aralık ayı. [xrisť̌ona]

xişili kum. [şirimi]

xo evet, öyle. [ho, ko]

xoca hoca.

xoci boğa, öküz. **Xocepe** öküzler.

xoçǩaǩali dolu (yağış). [xoşǩaǩali]

xolo gene, tekrar, yine. + Saati vitis xolo ǩibrepe viçxam do vincir. *Saat 10'da gene dişlerimi yıkayıp uyuyorum.*

xolos yakın. + Arteşi oxori çkimi oxorişi xolos ren. *Arte'nin evi benim evin yakınındadır.*

xoma ses. + Bereşi xoma ognam-i? *Çocuğun sesini duyuyor musun?* → nena.

xomula kuru. + Dişka xomula va ren. *Odun kuru değil.* [xombula]

xontsun St. Gök gürlüyor. → oxontsu.

Xopa Hopa ilçesi. + Şana Xopuri ren. *Şana Hopalı'dır.* [Xop̌e]

xop̌e kürek.

Xopuri Hopalı. + Sif̌erik xortzi imxors. *Atmaca et yer.* [Xop̌uri]

xordza kadın. [oxorca, oxordza]

xoronaps St. Horon oynuyor. → oxoronu. [ixorons, ixoronams]

xoroni horon. → oxoronu.

xortzi et. + Sif̌erik xortzi imxors. *Atmaca et yer.* [xortsi]

xoşaǩali dolu (yağış). [xoşǩaǩali]

xoşǩaǩali dolu (yağış). [xoçǩaǩali]

xoxo öcü. + Xoxope so renan, ya! *Öcüler nerede, hani!* [nunu]

xuçeli kızgın. + Muşeni xuçeli ore? *Sen neden kızgınsın?*

xura beden, gövde, vücut. + Şanak xura ibonams. *Şana banyo yapıyor.*

xut beş. + Xut do xut gaǩoretsxen-i? *Beşer beşer sayabiliyor musun?*

xvala sadece, yalnız, yalnızca. + Bere xvala ren-i? *Çocuk yalnız mı?*

xvama dua, niyaz.

y Laz alfabesinin otuzbirinci harfi.

Y y

ya hani. + Bere so ren, ya? *Çocuk nerede, hani?*

yali ayna. + Yalis gevotzǩer do vitsxonam toma. *Aynaya bakıp saçımı tarıyorum.*

yano geç. [leba]

yazi yaz. [monçinora]

yedgitu kalkmak. [moselu, eselu]

yedgitun St. Kalkıyor. → yedgitu [moiselen, eselen]

yeine anında, birden, çarçabuk, derhal, hemen.

yema öğle. [ondğe]

yen dır, dir. → ren.

yeri yer. [sva]

yeşeni bu yüzden, bundan dolayı. → heşeni.

yeşili yeşil. [xançeni]

yipşen St. Doluyor. → opşu [ipşen].

yopşa dolu, fazla. [opşa, zade, dido]

yopşaps St. Dolduruyor. → opşu [opşams].

yoxo ad, isim. [coxo]

yuki yük. [oğmale]

yulva doğu, şark.

Z z

z Laz alfabesinin otuzikinci harfi.

zabuni hasta. + Nandidi-çkimi dido zabuni ren. *Büyükannem çok hasta.* [xarmeli]

zabunoba hastalık. [xarmeloba]

zade çok, fazla. + Berepek zade gyari imxoran. *Çocuklar çok yemek yiyor.* [dido, opşa, yopşa]

zak̆oni adet, gelenek. [adet̆i]

zamani zaman. [ora]

zardava ağaç sansarı.

zarfi zarf. + Mektubi zarfis dolidven. *Mektup zarfa koyulur.*

zeifi güçsüz, zayıf.

zemsk̆u kara tavuk. + Zemsk̆u dido mskva k̆inçi ren. *Kara tavuk çok güzel bir kuştur.*

zengini zengin. [xampa]

zenişi boncuk. [moni]

zeytuni zeytin. [zeytini]

zifona fırtına.

zili zil. + Mektebis zili iç̌andinasi do maguralepe dersişe amulunan. *Okulda zil çalınca öğrenciler derse girer.*

zit̆a laf, söz, sözcük, kelime. + Zit̆apes otzk̆edit do boşi svalepe opşit/ yopşit. *Kelimelere bakıp boş yerleri doldurunuz.*

zit̆apuna sözlük. [nenapuna]

zop̆ons St. Söylüyor, diyor. + Tendak mu zop̆ons? *Tenda ne diyor?* → [it̆urs, tkumers].

zuğa deniz. [mzoğa]

zuğa ğeci yunus balığı.

Zuğakçe Akdeniz.

Zuğauça Karadeniz.

zurgi tepe. [zurci]

Dz dz

dz Laz alfabesinin otuzüçüncü harfi.

dzemuri sincap. [mludi, ğalya]

dzğeri doymuş. + Berepe dzğeri renan-i? *Çocuklar doymuş halde mi?* → odzğu.

dzirems St. **1.** Görüyor. + Şanak ma mdzirems ama si var gdzirems. *Şana beni görüyor ama seni görmüyor.* **2**. Buluyor. + Şanak gzas vit lira kodziru. *Şana yolda on lira buldu.* → odziru.

dzitsa gülücük, tebessüm. [ditsa]

dzitsams St. Gülüyor. + Şanak muşeni dzitsams? *Şana niçin gülüyor?* → oditsinu.

dzitsinace güleç, güler yüzlü.

TS ts

ts Laz alfabesinin otuzdördüncü harfi.

tsa gök, sema, gök yüzü. + Jin ntsa tude leťa ren. *Yukarıda gök aşağıda toprak var?* [ntsa]

tsadinapa çalışma, çalışmak. → itsadeburs [otsadebu, oçalişu]

tsadums St. Göz kulak oluyor, bakıyor (çocuk, hasta vs.). + Şanak bere tsadums? *Şana çocuğa bakıyor?* → otsadu.

tsana kızılgerdan kuşu. [ntsana]

tsantsa çanta, küçük sepet. + Tsantsas makvali dolomidzin. *Çantamda yumurta var.*

tsudalaşi boşuna, fuzuli, yalandan. → mtsudi [mtsudişi].

tsxeni at. + Arte tsxenis gexedun. *Arte at biniyor.* [ntsxeni]

tsxenoni atlı. + Mot duşinam, tsxenonepe var mtxozunan. *Acele etme, atlılar bizi kovalamıyor.*

tsxunums St. Ayıklıyor, ayrım yapıyor, seçiyor. + Ma gyari var ptsxunum, na bdzirare vimxor. *Yemek ayrımı yapmıyorum, ne bulursam yiyorum.* → otsxunu.

TZ tz

tz Laz alfabesinin otuzbeşinci harfi.

tzale aşağı, aşağıda.

tzaleni aşağıdaki.

tzamtzami kirpik. [ǩamtzami]

tzana yıl, sene. + Vit tzana ren Arkabis pskidur. *On yıldır Arhavi'de yaşıyorum.*

tzanaağani 1. Ocak ayı. **2.** Yeniyıl, Yılbaşı.

tzaneri 1. Senelik, yıllık. **2.** Yaşında. + Si muǩo tzaneri ore? *Sen kaç yaşındasın?*

tzari su. + Berek tzari sums. *Çocuk su içiyor.* [tzǩari]

tzendeği çorap. [tzineǩi].

tzi bu yıl. → tzo.

tziǩvabi çakıl taşı. [kvançala]

tzilums St. Koparıyor, topluyor (meyve, yaş çay). + Şanak mtsxuli tzilums. *Şana armut koparıyor.* → otzilu.

tzilva kasım ayı. [stveli]

tzineǩi çorap. + Ma ǩaťa ndğas tzineǩi movidumer. *Ben hergün çorap giyerim.* [tzendeği]

tziṗa göbek. [umṗa, ǩumṗa]

tziṗili civciv.

tzitzi solucan.

tzitzila yılan.

tzǩari su. + Ma tzǩari pşum. *Ben su içiyorum.* [tzari]

tzǩuna ağrı, sancı. [tzuna, tzǩuni]

tzǩuni ağrı, sancı. [tzǩuna, tzuna].

tzǩuns St. Ağırıyor. + Zeras ti tzǩuns. *Zehra'nın başı ağrıyor.* → otzǩunu.

tzo bu yıl. [tzi, hamtzo]

tzori doğru, hakikat, gerçek. + Tzori cuğap̌i doçarit. *Doğru cevabı yazınız.*

tzoxle **1.** Önce. + Amedik tzoxle didi bere-muşis ucoxu, uǩule çuťas. *Ahmet önce büyük oğlunu çağırdı, sonra küçük oğlunu.* **2.** Bir zamanlar, eski zaman, eskiden, evvelden. + Jur tzana tzoxle Arkabis vorťi. Hatzi Atinas vore. *İki sene evvel Arhavi'deydim, şimdi Pazar'dayım.* **3.** Ön, ön taraf.

tzoxleni **1.** Öndeki, ön taraftaki. **2.** Önceki, evvelki.

tzulu küçük, ufak. + Tzulu bozo sonuri ren? *Küçük kız nereli?* [çiťa, çuťa, tzuťa]

tzuna ağrı, sancı. + Soti tzuna var miğun. *Biryerde ağzım yok.* [tzǩuna, tzǩuni]

tzuťa küçük, ufak. [çuťa, çiťa, tzulu]

CİREǨEPE

1) Tzitaşi, İskenderi: **Çkuni Ǩara**, Abazastaniş Cumhuriyetişi Gamamşkumala, Sohum, 1932

2) Tzitaşi, İskenderi: **Oxesapuşi Supara**, Abazastaniş Cumhuriyetişi Gamamşkumala, Sohum, 1933

3) Tzitaşi, İskenderi: **Alboni**, Abazastaniş Cumhuriyetişi Gamamşkumala, Sohum, 1935

4) Tzitaşi, İskenderi: **Okitxuşeni Supara**, Abazastaniş Cumhuriyetişi Abazastaniş Cumhuriyetişi Gamamşkumala, Sohum, 1937

5) Tamtruli, Osman: **Nananena - Lazca Ders kitabı**, Kaukasus Verlag, Freudenstadt, 1991

6) Bucaklişi, İsmail Avcı (ortak yazar): **Lazuri-Turkuli Nenapuna/ Lazca-Türkçe Sözlük**, Akyüz Yayınları, 1999

7) Bucaklişi, İsmail Avcı (ortak yazar): **Didi Lazuri Nenapuna/ Büyük Lazca Sözlük**, Chiviyazıları Yayınevi, İstanbul, 2007

8) Öztürk, Balkiz; Pöchtrager, Markus A.: **Pazar Laz** (Languages of ťe World /Materials),LINCOM publisher, 2011

9) Bucaklişi, İsmail Avcı: **Lazuri Alboni/ Laz Alfabesi,** Lazika Yayın Kolektifi, İstanbul, 2011

10) Bucaklişi, İsmail Avcı: **Tükçe Lazca Sözlük**, Lazika Yayın Kolektifi, İstanbul, 2014

11) Bucaklişi, İsmail Avcı: **Yeni Başlayanlar İçin Lazca Ders Kitabı**, Lazika Yayın Kolektifi, İstanbul, 2014

12) Bucaklişi, İsmail Avcı: **Lazca Dersler Notları** (yayınlanmamış), Laz Enstitüsü, İstanbul, 2013-2014

13) Bucaklişi, İsmail Avcı: **Seçmeli Lazca Dersler İçin Notlar - Ling 480, Ling 482, Ling 484, Ling48F** (yayınlanmamış), Boğaziçi Üniversitesi, Batı Dilleri ve Edebiyatları, İstanbul, 2011-2014

14) Bucaklişi, İsmail Avcı: **Seçmeli Lazca Dersler İçin Notlar - Ling 480, Ling 482, Ling 484, Ling48F** (yayınlanmamış), Boğaziçi Üniversitesi, Batı Dilleri ve Edebiyatları, İstanbul, 2011-2014

15) Abaşişi, Nurdoğan (Ortak yazar): **Lazca Deyimler Sözlüğü**, Lazika Yayın Kolektifi, İstanbul, 2011-2014

16) Çupinaşi, Mustafa Özkurt: **Mtuti Ǩutavi** (Lazca çocuk hikayesi), Lazika Yayın Kolektifi, İstanbul, 2011-2014